

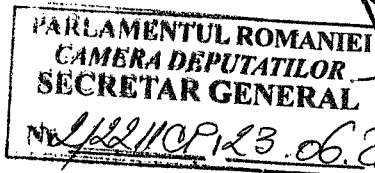
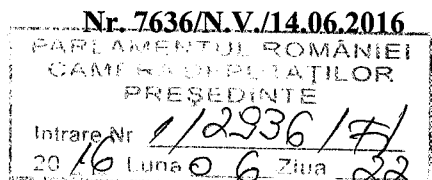

CURTEA DE CONTURI A ROMÂNIEI

Strada Lev Tolstoi nr. 22 – 24, Sector 1, cod 011948, București

Telefon: 021.30.78.818; Fax: 021.30.78.875

Internet: <http://www.curteadeconturi.ro> e-mail: rei@rcc.ro

-loi S.G. Panceiu - BPR

Către

CAMERA DEPUTAȚILOR

București, Palatul Parlamentului, Strada Izvor nr. 2-4, Sector 5

Domnului Președinte interimar Florin IORDACHE

În conformitate cu prevederile pct. 429 din Regulamentul privind organizarea și desfășurarea activităților specifice Curții de Conturi, precum și valorificarea actelor rezultate din acest activități, aprobat prin Hotărârea Plenului nr. 155/29.05.2014 și publicat în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 547/24.07.2014, am onoarea să vă prezint, alăturat, **Sinteza Raportului de audit al performanței** privind „Gestionarea fondurilor publice alocate pentru finanțarea activității de cercetare – dezvoltare – inovare, în contextul prevederilor Strategiei Europa 2020”, întocmită de Curtea de Conturi a României, urmare acțiunii de audit al performanței efectuată la **Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică și Inovare**.

Cu deosebită stimă,

PREȘEDINTE,

Nicolae VĂCĂROIU

CURTEA DE CONTURI A ROMÂNIEI

București, Strada Lev Tolstoi nr. 22 – 24, Sector 1 cod 011948

Telefon: 021.30.78.740; Fax : 021.30.78.889

Internet: <http://www.curteadeconturi.ro> e-mail: rei@rcc.ro

SINTEZA

RAPORTULUI DE AUDIT AL PERFORMANȚEI

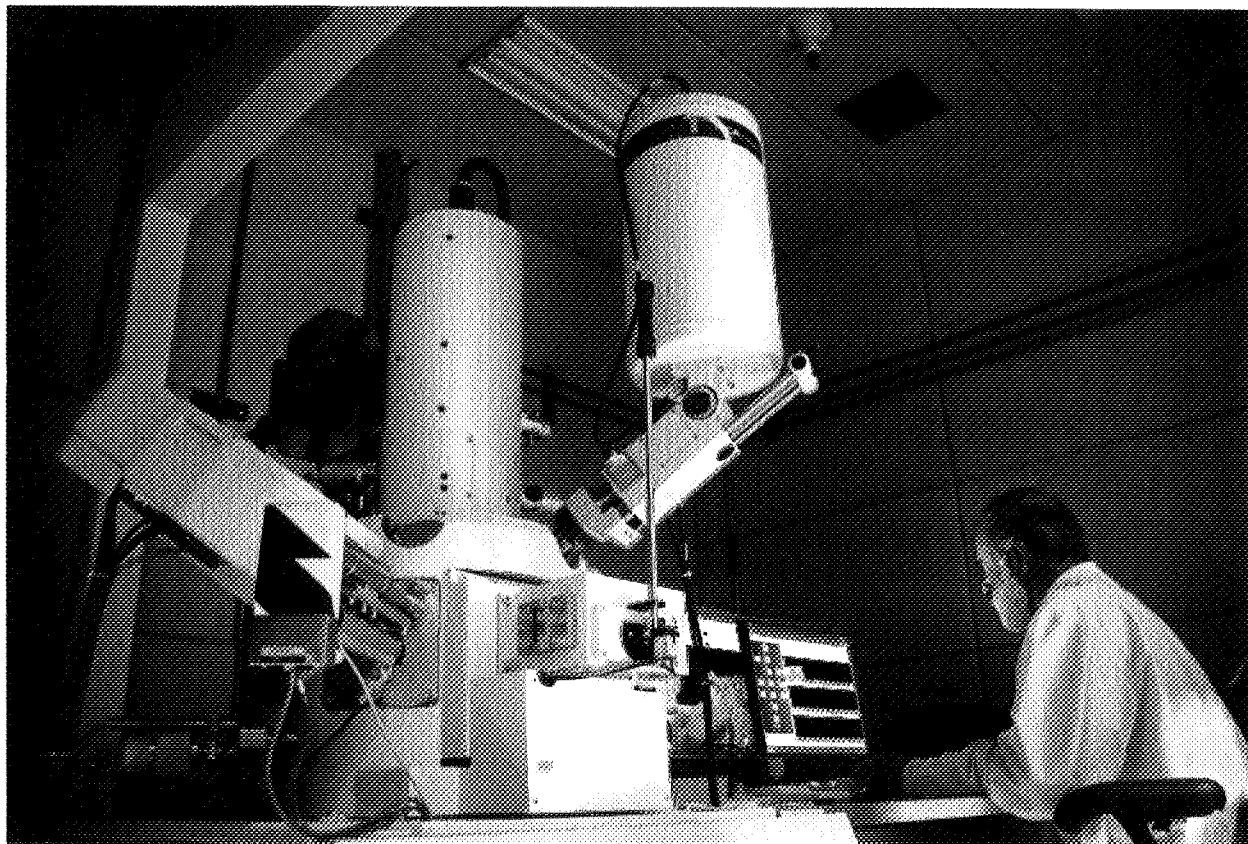
privind

*„Gestionarea fondurilor publice alocate pentru finanțarea activității
de cercetare – dezvoltare – inovare, în contextul prevederilor
Strategiei Europa 2020”*

Entitatea auditată:

AUTORITATEA NAȚIONALĂ PENTRU CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ ȘI INOVARE

Perioada de efectuare a acțiunii: 07.09.2015 - 18.12.2015

CUPRINS

Pag.

Abrevieri utilizate	2
I: Prezentarea sintetică a contextului național și internațional în care se desfășoară activitatea de cercetare-dezvoltare și inovare	3
II: Prezentarea generală a misiunii de audit.....	10
II.1. Prezentarea criteriilor de audit utilizate pentru evaluarea performanței	10
II.2. Descrierea metodologiei de audit, respectiv a procedurilor de audit utilizate pentru colectarea și analizarea datelor și informațiilor	12
III: Analiza finanțării activității de CDI, derulate prin ANCSI	12
IV: Sinteza principalelor constatări și concluzii rezultate în urma acțiunii de audit al performanței	18
V: Constatările și concluziile referitoare la realizarea obiectivelor specifice activității de cercetare – dezvoltare și inovare	21
V.1. Observații privind evoluția activității de cercetare-dezvoltare în România	21
V.2. Dezvoltarea sistemului CDI prin îmbunătățirea capacității și a performanțelor sistemului de cercetare din România	22
V.3. Antrenarea sectorului privat prin stimularea creșterii investițiilor private în CDI	54
VI: Recomandări formulate de auditorii publici externi în urma acțiunii de audit al performanței	61
Punctul de vedere al entității auditate cu privire la constatările auditului performanței	63

Abrevieri utilizate:

ADER – Asociația de Dezvoltare Economică și Regională

ANCSI – Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică și Inovare

ANSVSA – Autoritatea Națională Sanitară, Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor

ASAS – Academia de Științe Agricole și Silvicultură "Gheorghe Ionescu-Șișești"

BIRD – Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare

CDI – Cercetare – Dezvoltare – Inovare

HG – Hotărâre a Guvernului

INCD – Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare

IIS – Instituția de Învățământ Superior

MADR – Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale

MCSI – Ministerului Comunicațiilor și Societății Informaționale

MECMA – Ministerului Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri

MENCS – Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice

MFP – Ministerul Finanțelor Publice

MMFPS – Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale

MS – Ministerului Sănătății

OG – Ordonanță a Guvernului

OMS – Organizația Mondială a Sănătății

ORDA – Oficiul Român pentru Drepturile de Autor

OSIM – Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci

OUG – Ordonanță de urgență a Guvernului

PIB – Produsul Intern Brut

PNCDTI - Planul național de cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare

POSCCE - Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice

SNCDI – Strategia națională în domeniul cercetării-dezvoltării și inovării

UE – Uniunea Europeană

UEFISCDI – Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării

I. Prezentarea sintetică a contextului internațional și național în care se desfășoară activitatea de cercetare – dezvoltare și inovare

Strategia Europa 2020 este strategia Uniunii Europene (UE) adoptată în cadrul Consiliului European din 17 iunie 2010, pe fondul unei crize economice profunde și al intensificării provocărilor pe termen lung, precum globalizarea, presiunea asupra utilizării resurselor și îmbătrânirea populației.

Strategia *Europa 2020* își propune să asigure o creștere economică:

- **inteligentă**, prin dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere, cercetare și inovare;
- **durabilă**, prin promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive;
- **favorabilă incluziunii**, prin promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, în măsură să asigure coeziunea economică, socială și teritorială..

Pentru a defini acțiunile necesare aplicării Strategiei *Europa 2020*, Comisia Europeană a propus atingerea, până în anul 2020, la nivel european, a următoarelor cinci **obiective**:

1. Ocuparea forței de muncă

- o rată de ocupare a forței de muncă de 75 % în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani.

2. Cercetare și dezvoltare

- alocarea a 3% din PIB-ul UE pentru cercetare, dezvoltare și inovare.

3. Schimbările climatice și utilizarea durabilă a energiei

- reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră (sau chiar cu 30%, în condiții favorabile) față de nivelurile înregistrate în 1990;
- creșterea ponderii surselor de energie regenerabile până la 20%;
- creșterea cu 20% a eficienței energetice.

4. Educație

- reducerea sub 10% a ratei de părăsire timpurie a școlii;
- creșterea la peste 40% a ponderii absolvenților de studii superioare în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani.

5. Lupta împotriva sărăciei și a excluziunii sociale

- reducerea cu cel puțin 20 de milioane a numărului persoanelor care suferă sau riscă să sufere de pe urma sărăciei și a excluziunii sociale.

Conform propunerii *Comisiei Europene*, al doilea obiectiv din cele cinci din cadrul *Strategiei Europa 2020*, este „**3% din PIB-ul UE ar trebui investit în cercetare-dezvoltare (C-D).**”

În Europa, cheltuielile destinate CDI se situează sub 2% din PIB, comparativ cu 2,6% în SUA și 3,4% în Japonia, în principal ca urmare a nivelului redus al investițiilor private.

În propunerea menționată, UE urmărește obiectivul de a investi 3% din PIB în CDI, **formularea concentrându-se mai mult pe resurse decât pe impact**. Obiectivul a reușit să atragă atenția asupra necesității ca atât sectorul public, cât și cel privat să investească în CDI. Totodată, o capacitate sporită de cercetare-dezvoltare și inovare în toate sectoarele economiei, combinată cu o utilizare mai eficientă a resurselor, va îmbunătăți competitivitatea și va accelera crearea de locuri de muncă.

Obiectivul de 3% din PIB la nivelul UE este defalcat pe statele membre (conform cu propunerile acestora) și variază între 0,5% în Cipru și 4% în Finlanda și Suedia. Mai multe state membre și-au propus ca obiectiv media UE, de 3%: Belgia, Danemarca, Estonia, Franța, Germania, Slovenia, Spania.

România și-a propus ca **obiectiv național, nivelul de 2% din PIB**, depășind, astfel, nivelul propus de alte 10 state membre: Cipru, Malta (0,67%), Slovacia (1%), Cehia (1%, doar sector public), Bulgaria (1,5%), Letonia (1,5%), Italia (1,53%), Polonia (1,7%), Ungaria (1,8%), Lituania (1,9%).

Pentru România, nivelul de 2% a fost fundamentat în aprilie 2010 de către *Grupul de lucru sectorial pentru fixarea obiectivului CDI*, pornind de la nivelul de 0,48% din anul 2009, instituția coordonatoare fiind *Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică (ANCS)*, actuala *Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică și Inovare (ANCSI)*.

Tabelul nr. 1 - Evoluția investițiilor în activitatea de CDI în produsul intern brut al României în perioada 2009-2020

INDICATOR (%PIB)	2009	2011	2013	2015	2020
Investiții în CDI (surse publice)	0,31	0,33	0,60	0,80	1,00
Investiții în CDI (surse private)	0,17	0,15	0,25	0,50	1,00
Investiții în CDI (surse publice și private)	0,48	0,48	0,85	1,30	2,00

Pentru România este necesară, în primul rând, recuperarea decalajelor față de nivelul atins în UE pentru investiții în CDI. Astfel, în anul 2008, la nivelul UE media cheltuielilor în CDI era de 1,92% din PIB, iar în România era de 0,45%.

S-a făcut o analiză de perspectivă, paralel pentru sectorul public și sectorul privat, luând în calcul și unele cerințe strategice, sub forma unor stimulente de natură financiar-fiscală sau a creșterii ponderii utilizării fondurilor structurale, în complementaritate cu fondurile publice naționale. Astfel, s-a stabilit ca scenariu realist atingerea în anul 2020 a nivelului de 2% din PIB, cu contribuție egală din partea sectoarelor public și privat.

În România, **sistemul național de CDI este coordonat de către Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice (MENCS) prin ANCSI**. Sistemul este constituit din ansamblul unităților și instituțiilor de drept public și de drept privat, care au în obiectul de activitate cercetarea-dezvoltarea. Activitatea de cercetare-dezvoltare cuprinde cercetarea științifică, dezvoltarea experimentală și inovarea bazată pe cercetare științifică și dezvoltare experimentală. Cercetarea științifică cuprinde cercetarea fundamentală și cercetarea aplicativă.

MENCS exercită prin intermediul ANCSI misiunea de a asigura elaborarea, aplicarea, monitorizarea și evaluarea politicilor în domeniul cercetării-dezvoltării și inovării, în acord cu Strategia și cu Programul de Guvernare.

În perioada supusă auditării, activitatea de CDI a fost guvernată de *Strategia națională în domeniul cercetării-dezvoltării și inovării pentru perioada 2007-2013 (SNCDI 2007 – 2013)*, aprobată prin HG nr. 217/2007, precum și de *Strategia națională de cercetare, dezvoltare și inovare 2014-2020 (SNCDI 2014 – 2020)*, aprobată prin HG nr. 929/2014.

În SNCDI 2007 - 2013 au fost stabilite 3 obiective strategice:

1. *Crearea de cunoaștere, respectiv obținerea unor rezultate științifice și tehnologice de vârf, competitive pe plan mondial, având ca scop creșterea contribuției sistemului românesc de CDI la dezvoltarea stocului mondial de cunoaștere, creșterea vizibilității internaționale și transferul rezultatelor în economie și societate.*

Atingerea acestui obiectiv presupune integrarea în rețele internaționale și promovarea excelenței în cercetare. S-a propus să se susțină școli de excelență cu recunoaștere internațională, având facilitățile necesare cercetării de performanță, experiență în formarea tinerilor cercetători prin doctorat, precum și condiții pentru tinerii cercetători postdoctoranzi. De asemenea, s-a prevăzut formarea tinerilor cercetători în școli doctorale sau postgraduale de excelență, care să le asigure o pregătire corespunzătoare și dezvoltarea capacității de a realiza cercetări avansate.

2. *Creșterea competitivității economiei românești prin inovare cu impact la nivelul agenților economici și prin transferul cunoștințelor în practica economică.*

Acest obiectiv viza obținerea unor rezultate tehnologice de vârf, cercetări de tipul rezolvare de probleme complexe de interes local, regional, național sau formulate de agenți economici, precum și

dezvoltarea de tehnologii, produse și servicii inovative cu aplicabilitate directă. S-a prevăzut stimularea parteneriatelor între universități, institute de cercetare și agenți economici, cât și crearea de centre de competență și platforme tehnologice, cu finanțări și/sau cofinanțări pe durate medii de timp, de 5-7 ani.

3. *Creșterea calității sociale prin dezvoltarea de soluții, inclusiv tehnologice, care să genereze beneficii directe la nivelul societății.*

Din această categorie fac parte soluțiile la probleme locale, regionale și naționale legate de coeziunea și dinamica socială, de creșterea eficienței politicilor, precum și probleme legate de sănătate, mediu, infrastructură, amenajarea teritoriului și valorificarea resurselor naționale.

În realizarea celor trei obiective strategice s-au avut în vedere următoarele **obiective specifice**:

1. *Creșterea performanței*

- ❖ obținerea unor rezultate științifice de excelență, reflectate în creșterea numărului de articole în publicații din fluxul principal de cunoaștere;
- ❖ creșterea de 10 ori a numărului de brevete EPO la un milion de locuitori până în 2013 (având ca referință 1,72 în 2003, față de 137 media UE);
- ❖ triplarea numărului de brevete înregistrate de OSIM în 2013 față de 2006 și creșterea ponderii brevetelor high-tech;
- ❖ dublarea ponderii firmelor inovative (care a reprezentat 19% în perioada 2002-2004, potrivit "Community Innovation Survey").

2. *Dezvoltarea resurselor sistemului*

- ❖ triplarea numărului de cercetători până în anul 2013, concomitent cu descreșterea mediei de vârstă a cercetătorilor sub 40 de ani;
- ❖ asigurarea unui număr mediu anual de 2.000 de burse doctorale;
- ❖ creșterea ponderii doctorilor și a doctoranzilor până la peste 50% din totalitatea cercetătorilor;
- ❖ creșterea atractivității carierei în cercetare prin asigurarea accesului și posibilitatea dezvoltării carierei pentru cei performanți;
- ❖ atragerea de cercetători cu experiență și tineri postdoctoranzi și doctoranzi, indiferent de naționalitate, România devenind o destinație de interes pentru excelența științifică;
- ❖ creșterea accesului la infrastructuri de cercetare performante, prin participarea la mari infrastructuri internaționale de cercetare și prin dezvoltarea facilităților de cercetare de interes național și stimularea creării de laboratoare performante cu utilizatori multipli.

3. *Antrenarea sectorului privat*

- ❖ creșterea cheltuielilor private cu cercetarea și dezvoltarea la 1% din PIB până în 2013;
- ❖ stimularea participării mediului privat la CDI, inclusiv pentru creșterea capacității de inovare, dezvoltare tehnologică și asimilare în producție a rezultatelor cercetării;
- ❖ dezvoltarea parteneriatelor public-privat în știință și tehnologie prin crearea unor centre de competență, platforme tehnologice, parcuri științifice, precum și a unor interfețe specializate între cererea și oferta de CDI;
- ❖ simplificarea accesului la schemele de finanțare a CDI a firmelor inovative, orientate către cofinanțare și susținerea colaborării cu cercetarea din universități și din institutele publice.

4. *Creșterea capacității instituționale*

- ❖ reducerea fragmentării sistemului de CDI, prin stimularea colaborării și a participării la rețele naționale și internaționale, care să asigure masa critică și obținerea de rezultate valoroase pe plan internațional;
- ❖ transformarea universităților și a institutelor publice de cercetare-dezvoltare românești în actori pe piața internațională a cunoașterii și creșterea colaborării lor cu firmele;
- ❖ profesionalizarea managementului cercetării;

- ❖ evaluarea internațională a performanței cercetării pentru toți actorii publici, universități și institute de cercetare publice;
- ❖ consolidarea rolului științei în societate, prin comunicare, promovarea eticii și egalității de șanse în cercetare, dezvoltarea de interfețe dedicate dialogului știință-societate.

5. *Extinderea cooperării internaționale*

- ❖ extinderea cooperării internaționale în programe și proiecte;
- ❖ o mai bună reprezentare a României la nivel instituțional și prin experții săi în instituții și organisme reprezentative CDI la nivel european și internațional;
- ❖ participarea diasporei științifice românești în proiecte de cercetare și la evaluarea proiectelor, programelor și a politicilor.

Totodată, au fost stabilite **direcții strategice de acțiune** în domeniul cercetării exploratorii și de frontieră, în investiția publică în cercetare-dezvoltare și în domeniul inovării.

Elaborarea ***Strategiei naționale de cercetare, dezvoltare și inovare 2014 – 2020 (SNCDI 2020)*** s-a desfășurat în contextul mai larg al *Strategiei Europa 2020*, în mod particular al inițiativei *O Uniune a Inovării* și al principalului instrument de implementare - *Orizont 2020*, precum și în contextul corelării cu politicile de coeziune.

SNCDI 2020 este pusă în practică printr-o serie de instrumente, în principal prin:

- ✚ *Planul național de cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare 2014-2020 (PNCDTI 3);*
- ✚ *Programul operațional "Competitivitate" - axa prioritară "Cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare pentru susținerea afacerilor și competitivitate";*
- ✚ politici publice în sectoare conexe (fiscale, educaționale etc.), desfășurate prin instrumente de tipul *Program operațional regional, Program operațional "Capacități umane", Programul operațional Dezvoltarea capacității administrative, Programul Național pentru Dezvoltare Rurală.*

Prin **SNCDI 2020** au fost identificate zonele în care România poate avea contribuții semnificative și, în același timp, prin care poate beneficia de rezultatele științei și ale inovării în creșterea competitivității. **SNCDI 2020** vizează următoarele tipuri de **priorități**:

- **Prioritățile de specializare inteligentă** presupun definirea și consolidarea unor domenii de competență ridicată, în care există avantaje comparative reale sau potențiale, care pot contribui semnificativ la PIB.
- **Prioritățile cu relevanță publică** vizează alocarea de resurse în domenii în care cercetarea și dezvoltarea tehnologică răspund unor nevoi sociale concrete și presante.

Obiectivele generale ale SNCDI 2020

1. Creșterea competitivității economiei românești prin inovare

Strategia susține tranziția de la competitivitatea bazată pe costuri la cea bazată pe inovare. Aceasta presupune dezvoltarea capacității firmelor de a absorbi tehnologie de ultimă generație, de a adapta aceste tehnologii la nevoile piețelor deservite și de a dezvolta, la rândul lor, tehnologii sau servicii care să le permită progresul pe lanțurile de valoare.

2. Creșterea contribuției românești la progresul cunoașterii de frontieră

Strategia susține creșterea vizibilității internaționale a cercetării și dezvoltării experimentale din România. Activitățile la frontiera cunoașterii presupun formarea unei mase critice de cercetători în domeniile cele mai promițătoare, menținerea avansului în domeniile de nișă, unde cercetarea românească are deja un avantaj comparativ, consacrat sau emergent, standarde internaționale de evaluare pentru proiectele de cercetare și inițiative științifice de anvergură.

3. Creșterea rolului științei în societate

Știința și tehnologia devin relevante pentru societate atunci când efectele lor se resimt în viața cotidiană a cetățeanului. În acest scop, cercetarea și inovarea răspund nevoilor concrete ale mediului

economic și ale sectorului public, în special celor de creștere a calității serviciilor oferite (precum sănătatea sau securitatea cetățenilor) și oferă perspective de angajare atrăgătoare în sectorul privat.

Obiectivele specifice ale SNCDI 2020

- 1 Crearea unui mediu stimulativ pentru inițiativa sectorului privat, prin instrumente de antrenare a antreprenoriatului și a comercializării rezultatelor CD, precum și prin credibilizarea parteneriatelor dintre operatorii publici și cei privați.
- 2 Susținerea specializării inteligente, prin concentrarea resurselor în domenii de cercetare și inovare cu relevanță economică și cu potențial CD demonstrat, prin parteneriate public-public - care să conducă la concentrare, eficiență și eficacitate, și public-privat, care să deblocheze potențialul identificat.
- 3 Concentrarea unei părți importante a activităților CDI pe probleme societale, pentru dezvoltarea capacității sectorului CDI public de a solicita și adopta rezultatele cercetării și de a răspunde unor teme legate de provocările globale de importanță pentru România.
- 4 Susținerea aspirației către excelență în cercetarea la frontiera cunoașterii prin internaționalizarea cercetării din România, evaluare internațională, creșterea atractivității sistemului CDI românesc, prin mobilitate și parteneriate.

Obiectivele specifice asociate noului ciclu strategic sunt puse în practică printr-o serie de **direcții de acțiune**, care conturează o cale de transformare sistemică și trasează coordonatele evoluției corelate a principalilor operatori CDI. **Direcțiile de acțiune** reprezintă, astfel, o combinație integrată de măsuri ("policy mix") care acoperă principalele dimensiuni ale politicii în domeniul CDI. Aceste direcții sunt:

1. Crearea unui mediu stimulativ pentru inițiativa sectorului privat

- ✓ **Credite fiscale** - Strategia stimulează cererea privată, inclusiv cea adresată sectorului public de cercetare, prin măsuri precum:
 - adoptarea procedurilor pentru deducerile fiscale de 50% asociate cheltuielilor CD;
 - îmbunătățirea reglementărilor privind contabilitatea cercetării, în scopul de a înlesni definirea și înregistrarea activităților CD private;
 - campanie de comunicare a instrumentelor fiscale disponibile operatorilor economici.
- ✓ **Fonduri de capital de risc și de garantare** pot activa sectorul bancar în susținerea inovării, determinând schimbări de comportament și în rândul operatorilor economici.
- ✓ **Gestiunea proprietății intelectuale**, alături de programele de educare a cercetătorilor și de susținere a serviciilor-suport, constituie puncte principale de intervenție ale Strategiei.

2. Susținerea specializării inteligente

Specializarea inteligentă susține reorientarea politicilor CDI către acele activități de cercetare care oferă rezultate cu relevanță economică. Specializarea inteligentă presupune:

- ✓ stimularea unui anumit tip de comportament economic, cu ambiții și orientare regionale sau globale;
- ✓ înțelegerea impactului social al științei, tehnologiei și al activităților economice în sectoarele relevante;
- ✓ cercetarea și dezvoltarea interdisciplinară.

Domeniile de specializare inteligentă pentru ciclul strategic 2014-2020 cuprind: bioeconomia, tehnologia informației și a comunicațiilor, spațiu și securitate, energie, mediu și schimbări climatice, precum și eco-nanotehnologii și materiale avansate.

3. Soluții inovatoare pentru sectorul public

Strategia vizează un proces de concentrare a resurselor în domenii cu relevanță publică directă, complementar celui de specializare inteligentă. Au fost identificate următoarele domenii de prioritate publică: sănătate, patrimoniu și identitate culturală, tehnologii noi și emergente.

Strategia va susține, prin instrumente de implementare (în special *PNCDTI 2014-2020* și *Programul operațional Competitivitate* - axa prioritară *Cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare pentru susținerea afacerilor și competitivitate*), dezvoltarea colaborărilor și parteneriatelor public-public și public-privat, prin

- ✓ creșterea capacității sectorului public de a face aprecieri asupra nevoii de inovare;
- ✓ cercetare tematică la inițiativa cercetătorilor, susținută de instituțiile publice direct interesate de rezultate;
- ✓ proiecte de susținere a achizițiilor publice de produse și servicii inovative ("top-down");
- ✓ instrument de achiziții publice precomerciale și de monitorizare a tehnologiilor noi și emergente;
- ✓ stabilirea unei ținte naționale privind ponderea achizițiilor publice de produse și servicii inovative în totalul achizițiilor publice;
- ✓ program-pilot de susținere a inovării sociale.

4. Cercetare fundamentală și de frontieră

Urmând principiul „resursele urmează excelența”, internaționalizarea și concentrarea vor cataliza colaborările interdisciplinare și, prin intermediul lor, vor stimula știința cu rezultate care răspund problemelor de interes general.

Nu în ultimul rând, cercetarea fundamentală joacă un rol esențial în formarea viitorilor cercetători și specialiști, în orice mediu și de orice profil.

Principalele direcții de acțiune prevăzute, orientate către accesul la cunoaștere și cercetarea fundamentală, de frontieră și exploratorie sunt:

- ✓ **Direcții de cercetare fundamentală** - Strategia susține cercetarea fundamentală și exploratorie, în principal pe bază de programe de competiție, prin:
 - susținerea proiectelor de cercetare de frontieră printr-un instrument dedicat;
 - susținerea capacității de cercetare de frontieră a organizațiilor publice de cercetare, prin finanțarea instituțională;
 - susținerea participării cercetării românești la inițiative și programe internaționale;
 - identificarea temelor de cercetare promițătoare prin intermediul „workshopurilor exploratorii”;
 - instrument de susținere a rezultatelor științifice cu potențial aplicativ ridicat, pentru accelerarea transformării în noi tehnologii cu valoare economică sau socială.
- ✓ **Acces la cunoaștere** - Pentru intervalul strategic 2014-2020, prioritățile rămân asigurarea și susținerea accesului deschis la rezultatele cercetării, prin:
 - asigurarea accesului la cercetarea științifică din fluxurile principale, pentru toate organizațiile de cercetare;
 - încurajarea publicării rezultatelor cercetării românești, finanțate din fonduri publice, în standardul "(gold) open access".
- ✓ **Acțiuni transversale** - Acțiunile transversale deservesc simultan, direct și indirect, atât știința exploratorie și cercetarea fundamentală, cât și prioritățile de specializare inteligentă și cu relevanță socială. Principalele direcții de acțiune sunt orientate către:
 - creșterea capacității și performanței instituționale;
 - piața muncii în cercetare;
 - internaționalizare;
 - infrastructuri majore și clustere de inovare;
 - educație în științe și tehnologie și comunicarea științei.

Tintele SNCDI 2020 au fost fixate în spiritul convergenței României cu media UE. Au la bază premisa că, până în 2020, cheltuielile publice pentru cercetare vor crește treptat, până la 1% din PIB, la care se adaugă facilitățile fiscale - ajutorul indirect - pentru firmele private.

Tabelul nr. 2 – Țintele stabilite prin SNCDI 2014-2020

	Valoare de bază (an 2011)	Ținta 2017	Ținta 2020
Premise			
Cheltuieli publice cu cercetarea-dezvoltarea (% din PIB)	0,31	0,63	1,0
Număr absolvenți de doctorat la 1.000 locuitori, cu vârsta de 25-34 ani	1,4	1,5	1,5
Număr de cercetători în sector public (echivalent normă întreagă)	12.409	15.000	17.000
Publicații științifice în top 10% dintre cele mai citate publicații din lume (% din totalul publicațiilor științifice la nivelul țării)	3,8	5	7
Co-publicații științifice internaționale la 1 mil. locuitori	148	200	300
Capital de risc (% din PIB)	0,033	0,06	0,09
Antrenarea sectorului privat			
Cheltuielile de cercetare-dezvoltare ale sectorului de afaceri (% din PIB)	0,17	0,6	1,0
Număr de cercetători în sector privat (echivalent normă întreagă)	3.518	7.000	14.500
Co-publicații public-privat (nr./1 milion locuitori)	8,3	12	16
IMM inovative care colaborează cu alții (%)	2,93	3,5	6
Aplicații brevete EPO (nr./an)	40	80	120
Aplicații brevete USTPO (nr./an)	17	30	60
Aplicații mărci comerciale comunitare (nr./1 mld. euro PIB ajustat la paritatea puterii de cumpărare)	2,14	3	4
Impact economic			
Firme inovative cu creștere rapidă (nr.)	-	50	150
IMM care introduc produse sau servicii inovative(%)	13,17	16	20
Venituri din licențe și brevete din străinătate (% din PIB)	0,13	0,15	0,17

Pentru atingerea acestor ținte a fost realizată următoarea proiecție bugetară multianuală pentru finanțarea implementării SNCDI 2014 – 2020:

Tabelul nr. 3- Proiecția necesarului de fonduri publice pentru implementarea SNCDI 2014-2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Fonduri publice (% din PIB)	0,41	0,56	0,57	0,63	0,72	0,83	0,97
Fonduri publice (mii lei)	2.730.911	3.870.244	4.176.023	4.846.341	5.670.831	6.684.955	7.932.327
Din care, fonduri publice pentru infrastructuri prioritare la nivel UE	225.000	486.000	234.000	240.000	255.000	85.000	86.000

II. Prezentarea generală a acțiunii de audit

II.1. Prezentarea criteriilor de audit utilizate pentru evaluarea performanței

Criteriile de audit (termenii de referință), respectiv standardele utilizate pentru a determina dacă un program sau o activitate și-a atins țintele de performanță programate, prin confruntarea dintre ceea ce este și ceea ce ar trebui să fie, au fost identificate din analiza următoarelor surse:

- legislație, ghiduri, reglementări și criterii de performanță stabilite și aplicabile activității de CDI;
- standarde generale, standarde pe domenii și indicatori relevanți;
- referințe obținute prin comparare cu cea mai bună practică în domeniul auditat;
- referințe obținute prin analizarea evoluției în timp a unor indicatori privind activitatea de CDI.

Pentru efectuarea prezentei misiuni de audit al performanței au fost stabiliți următorii termeni de referință:

1. economicitatea, eficiența și eficacitatea utilizării fondurilor publice alocate de către *ANCSI* activității de CDI, pentru atingerea dezideratelor stabilite;
2. termeni de referință cu privire la activitatea de CDI, respectiv:

2.1. Resurse financiare: venituri din activitatea CDI și cheltuieli pentru activitatea CDI;

2.2. Resurse umane:

- creșterea numărului de cercetători în sectorul public;
- asigurarea îmbunătățirii performanțelor cercetătorilor;
- atragerea în România a cercetătorilor din afara granițelor țării;
- creșterea atractivității carierei în cercetare;
- creșterea numărului de doctori în științe;
- creșterea numărului de cercetători și descreșterea mediei de vârstă a acestora;

2.3. Infrastructuri CDI:

- sporirea numărului de infrastructuri de cercetare performante;
- participarea la mari infrastructuri internaționale de cercetare;
- dezvoltarea facilităților de cercetare de interes național și stimularea creării de laboratoare performante cu utilizatori multipli;
- promovarea accesului la literatura științifică de specialitate;
- asigurarea unei baze materiale proprii, optime desfășurării activității CDI;

2.4. Capacitate instituțională

- elaborarea, aprobarea și implementarea de către institutele naționale de cercetare – dezvoltare și instituțiile de învățământ superior a unor strategii și programe proprii de cercetare – dezvoltare în concordanță cu Strategia națională în domeniul cercetări – dezvoltării și inovării;
- asigurarea cadrului instituțional și organizatoric desfășurării optime a activității institutelor naționale de cercetare – dezvoltare;
- gradul de profesionalizare a managementului cercetării;
- evaluarea și clasificarea institutelor naționale de cercetare – dezvoltare și a instituțiilor de învățământ superior;
- numărul de brevete EPO și OSIM (având ca referință media UE), ponderea brevetelor high-tech în total brevete, gestionarea și protejarea acestora;
- acorduri de colaborare în vederea participării la rețele naționale și internaționale de CDI;
- gestionarea cazurilor de eșec al cercetării;

2.5. Antrenarea sectorului privat:

- ponderea veniturilor realizate de instituțiile de învățământ superior și institutele naționale de cercetare - dezvoltare din activitatea de cercetare dezvoltare prestată agențiilor economici privați;
- numărul de parteneriate publice-private încheiate de instituțiile de învățământ superior și institutele naționale de cercetare - dezvoltare în domeniul științei și tehnologiei prin crearea unor centre de competență, platforme tehnologice, parcuri științifice, precum și a unor interfețe specializate între cererea și oferta de CDI;
- societăți comerciale înființate de către instituțiile de învățământ superior și institutele naționale de cercetare – dezvoltare pentru valorificarea rezultatelor proprii de cercetare – dezvoltare;

2.6. Diseminare:

- rezultate științifice de excelență, reflectate în numărul de articole în publicații indexate ISI;
- consolidarea rolului științei în societate prin comunicarea științei, promovarea eticii și egalității de șanse în cercetare, dezvoltarea de interfețe dedicate dialogului știință-societate;
- promovarea rezultatelor cercetării prin compartimentele de marketing în vederea creșterii gradului de aplicabilitate;

2.7. Creșterea capacității administrative

1. gruparea tuturor instituțiilor de cercetare în subordinea ANCSI;
2. îmbunătățirea capacității ANCSI de a monitoriza sistemul național CDI;
3. demersuri legislative pentru asigurarea implementării măsurilor cuprinse în programele naționale de reformă pentru implementarea în România a inițiativei emblematică „O Uniune a inovării” din cadrul Strategiei Europa 2020.

II.2. Descrierea metodologiei de audit, respectiv a procedurilor de audit utilizate pentru colectarea și analizarea datelor și informațiilor

Având în vedere deficiențele constatate cu ocazia evaluării sistemului de control intern, precum și a faptului că nivelul de încredere în sistemul de control intern al ANCSI, stabilit după efectuarea testelor de control încredere a fost scăzut, s-a procedat la îmbinarea următoarelor tipuri de abordări:

- **pe bază de rezultate**, respectiv evaluarea performanței realizate luând în considerare îndeplinirea atribuțiilor referitoare la activitatea de CDI, respectiv în ce măsură au fost îndeplinite cerințele privind economicitatea, eficiența și eficacitatea în implementarea și derularea activității de CDI;
- **pe bază de probleme**, respectiv abordarea indiciilor privind existența unor probleme referitoare la desfășurarea activităților de CDI, cu privire la posibila repetabilitate și extindere a unor constatări rezultate din verificările efectuate de Curtea de Conturi la entitățile aflate în subordinea MECS/ANCSI, la diverse aspecte menționate în sesizările primite de Curtea de Conturi, alte aspecte prezentate prin mass-media cu privire la activitatea de CDI .

Probele de audit s-au obținut prin următoarele proceduri:

- proceduri de obținere a datelor și informațiilor, respectiv: *observarea, examinarea documentelor, interviuarea și chestionarea*;
- proceduri de sintetizare și analizare a datelor și informațiilor, grupate în trei categorii de proceduri:
 - ✓ **proceduri calitative**, analiza „*înainte și după*”, ce constă în compararea situației existente înaintea demarării programului/proiectului/procesului/activității ce face obiectul auditului performanței, cu situația rezultată după implementarea acestuia/acesteia;
 - ✓ **proceduri cantitative**, sub forma tehnicilor statistice pentru analiza datelor și a informațiilor, respectiv: *statisticile descriptive* pentru înțelegerea distribuției datelor și a informațiilor și *analiza regresiiilor*;
 - ✓ **proceduri analitice** utilizate în analiza datelor și a informațiilor, respectiv: *analiza nivelului de îndeplinire a obiectivelor, analiza cost-beneficiu, analiza cost-eficacitate*.

III. Analiza finanțării activității de CDI, derulate prin ANCSI

ANCSI este organul de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea MENCS, prin care acest minister își realizează atribuțiile în domeniul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și inovării. Execuția bugetară a ANCSI, aferentă perioadei 2011 – 2014 prezintă următoarele date la capitolul *Cercetare fundamentală și cercetare – dezvoltare*:

Tabelul nr. 4 – Execuția bugetară a ANCSI pentru perioada 2011 – 2014, pe surse de finanțare, la capitolul *Cercetare fundamentală și cercetare – dezvoltare*

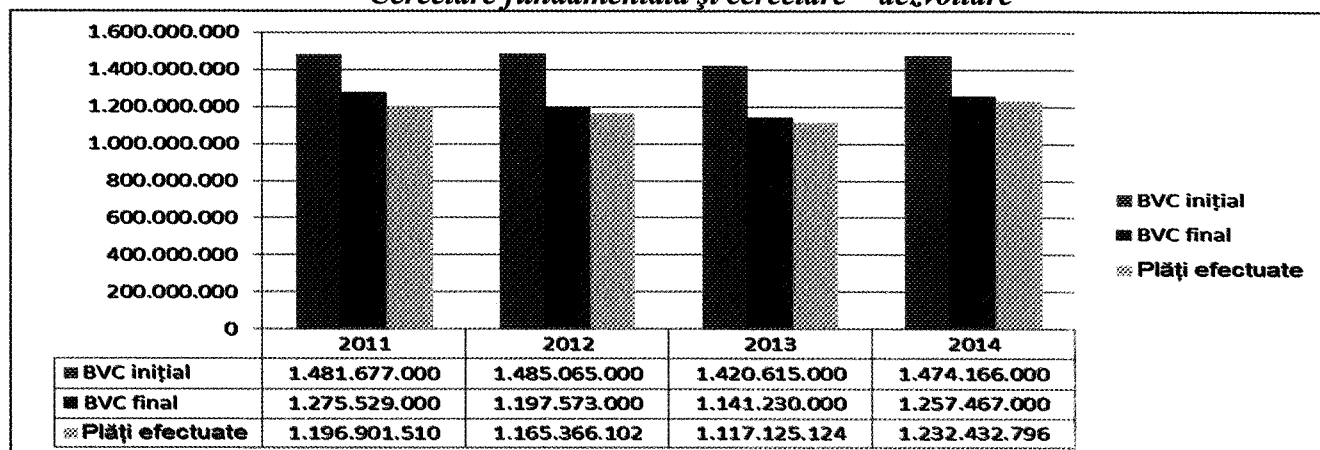
(lei)

Anul	BVC inițial	BVC final	Plăți efectuate	Evoluție BVC	Realizări
0	1	2	3	4=(2-1)/1	5=3/2
2011, din care:	1.481.677.000	1.275.529.000	1.196.901.510	-13,91%	93,84%
Buget de stat	1.480.300.000	1.274.152.000	1.196.071.230	-13,93%	93,87%
Finanțare externă	1.377.000	1.377.000	830.280	0,00%	60,30%
2012, din care:	1.485.065.000	1.197.573.000	1.165.366.102	-19,36%	97,31%
Buget de stat	1.483.895.000	1.196.403.000	1.164.868.636	-19,37%	97,36%
Finanțare externă	1.170.000	1.170.000	497.466	0,00%	42,52%
2013, din care:	1.420.615.000	1.141.230.000	1.117.125.124	-19,67%	97,89%
Buget de stat	1.420.015.000	1.138.861.000	1.116.525.653	-19,80%	98,04%
Finanțare externă	600.000	2.369.000	599.471	294,83%	25,30%
2014, din care:	1.474.166.000	1.257.467.000	1.232.432.796	-14,70%	98,01%
Buget de stat	1.461.163.000	1.245.188.000	1.230.278.877	-14,78%	98,80%
Finanțare externă	13.003.000	12.279.000	2.153.919	-5,57%	17,54%
TOTAL, din care:	5.861.523.000	4.871.799.000	4.711.825.532	-16,89%	96,72%
Buget de stat	5.845.373.000	4.854.604.000	4.707.744.396	-16,95%	96,97%
Finanțare externă	16.150.000	17.195.000	4.081.136	6,47%	23,73%

Se poate constata că prevederile inițiale privind alocările bugetare pentru CDI au fost în fiecare an corectate în minus, reducerea medie anuală în această perioadă fiind de aproape 17%.

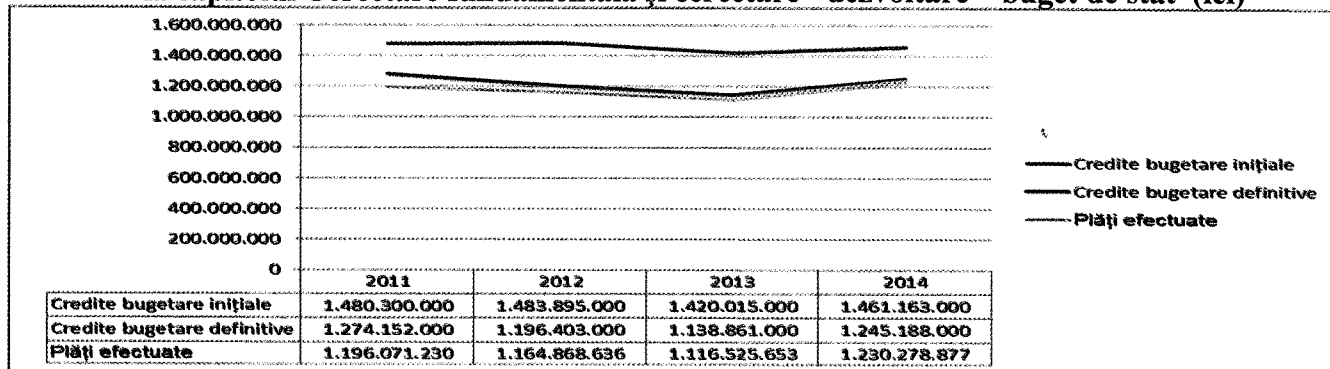
Redăm mai jos, reprezentarea grafică a acestei execuții bugetare:

Figura nr. 1 – Evoluția execuției bugetare în perioada 2011 - 2014, la capitolul *Cercetare fundamentală și cercetare – dezvoltare*

Sub aspectul execuției bugetului de venituri și cheltuieli la capitolul Cercetare fundamentală și cercetare – dezvoltare – buget de stat, se constată că ANCSI prezintă un trend ascendent al gradului de realizare, de la 93,87% în anul 2011 la 98,80% în anul 2014, dar în condițiile unei permanente diminuări a creditelor bugetare aprobate.

Figura nr. 2 – Execuția bugetară în perioada 2011 – 2014, la capitolul Cercetare fundamentală și cercetare - dezvoltare – buget de stat (lei)

La nivelul MECS, finanțarea activității de cercetare este structurată pe două programe:

1. Programul 532 „Dezvoltarea capacității de cercetare-dezvoltare și de diseminare a rezultatelor cercetării”, care urmărește creșterea calității activităților de cercetare, prin dezvoltarea și aducerea la nivel comparabil cu cel european a resurselor umane și a bazei materiale pentru cercetare, precum și prin promovarea excelenței științifice și tehnologice. De asemenea, programul susține dezvoltarea capacității științifice și tehnice naționale în domenii de înaltă tehnologie, armonizate cu cele prioritare pe plan european. Acest program se adresează instituțiilor și centrelor de cercetare – dezvoltare, de învățământ superior și agenți economici.

Rezultatele așteptate în urma derulării acestui program sunt:

- creșterea numărului și îmbunătățirea structurii calitative a personalului CD;
- creșterea productivității științifice și tehnice și a vizibilității internaționale a resurselor internaționale a resurselor cercetării din România;
- consolidarea centrelor/polilor rețelelor de excelență în domenii științifice și tehnice de vârf;
- creșterea nivelului și îmbunătățirea calității participării la programe CDI din spațiul european.

În perioada auditată, pentru realizarea indicatorilor propuși, au fost utilizate fonduri alocate din bugetul de stat după cum urmează:

Tabelul nr. 5- Evoluția plăților raportate de ANCSI prin conturile de execuție în perioada 2011 - 2014 pentru finanțarea programului bugetar 532

(lei)

Plăți efectuate, din care:				
Total	2011	2012	2013	2014
1.464.463.498	317.820.187	336.060.631	373.297.410	437.285.270

2. Programul 578 „Creșterea competitivității economice prin cercetare și inovare” urmărește stimularea cooperării între institutele de cercetare, universități și agenți economici, precum și activitățile de CDI la agenții economici, în scopul creșterii competitivității și performanțelor economice ale acestora și accelerării procesului de introducere a tehnologiilor avansate în economie.

Rezultatele așteptate în urma derulării acestui program sunt:

- dezvoltarea cooperării cercetare – industrie și a cercetării de firmă;
- creșterea numărului de agenți economici inovativi, care aplică și dezvoltă tehnologii avansate;
- dezvoltarea capacității științifice și tehnice naționale în domenii de înaltă tehnologie;
- racordarea la platformele tehnologice europene;
- creșterea gradului de aliniere și integrare tehnologică a agenților economici conform reglementărilor tehnice ale UE și cerințelor dezvoltării durabile.

În perioada auditată, pentru realizarea indicatorilor propuși, au fost utilizate fonduri alocate din bugetul de stat după cum urmează:

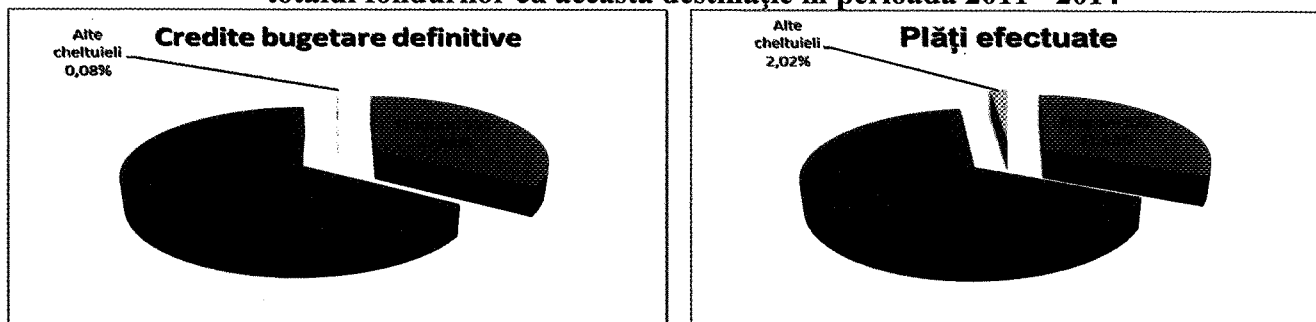
Tabelul nr. 6 - Evoluția plăților raportate de ANCSI prin conturile de execuție în perioada 2011 - 2014 pentru finanțarea programului bugetar 578

(lei)

Plăți efectuate, din care:				
Total	2011	2012	2013	2014
3.242.847.109	871.969.752	830.671.440	746.214.912	793.991.005

Pentru derularea acestor două programe, în perioada 2011-2014 au fost alocate 99,92% din fondurile aprobate la capitolul *Cercetare fundamentală și cercetare - dezvoltare* – buget de stat. Din punct de vedere al execuției bugetare, plățile efectuate în cadrul acestor programe bugetare (în sumă totală de **4.707.310.607 lei**) reprezintă 97,98% din totalul plăților prezentate la acest capitol.

Figura nr. 2 – Ponderea fondurilor alocate și utilizate pentru derularea programelor bugetare în totalul fondurilor cu această destinație în perioada 2011 - 2014

Finanțarea celor două programe de către ANCSI în perioada 2011 – 2014 s-a concretizat în mai multe acțiuni care, reflectate în conturile de execuție, cuprind următorii indicatori:

Tabelul nr. 7 – Situația plăților efectuate în cadrul programelor bugetare în perioada 2011 – 2014

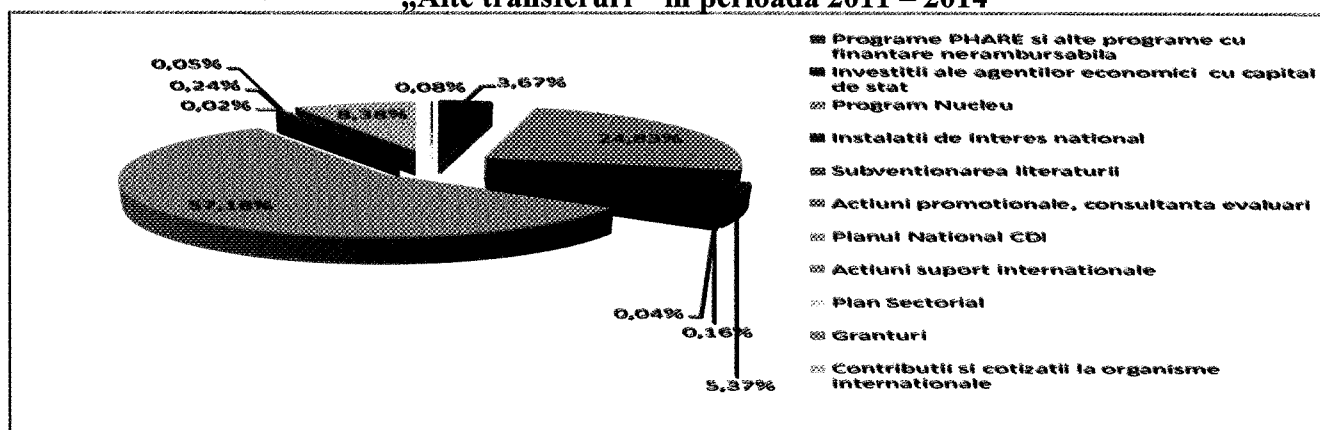
(lei)

INDICATORI		TOTAL PLATI EFECTUATE	Total Programe Bugetare			
			2011	2012	2013	2014
CHELTUIELI TOTALE		4.707.310.607	1.189.789.939	1.166.732.071	1.119.512.322	1.231.276.275
01	CHELTUIELI CURENTE, din care:	4.707.310.607	1.189.789.939	1.166.732.071	1.119.512.322	1.231.276.275
20	TITLUL II BUNURI SI SERVICII, din care:	11.204.535	4.650.871	3.187.554	1.651.816	1.714.294
	20.30 Alte cheltuieli, din care:	11.204.535	4.650.871	3.187.554	1.651.816	1.714.294
	20.30.30.1 Oficiul Bruxelles	3.046.087	707.297	798.820	768.840	771.130
	20.30.30.2 Manifestări și expoziții	8.158.448	3.943.574	2.388.734	882.976	943.164

55	TITLUL VII	ALTE TRANSFERURI	4.302.146.655	1.173.925.999	1.106.651.152	985.252.506	1.036.316.998
	55.01	Transferuri interne	3.941.706.982	1.125.605.436	1.044.731.818	879.252.536	892.117.192
	55.01.08	Programe PHARE și alte programe cu finanțare nerambursabilă	3.324.481	3.324.481	0	0	0
	55.01.12	Investiții ale agenților economici cu capital de stat	157.764.155	70.003.712	57.393.627	15.140.556	15.226.260
	55.01.13	Programe de dezvoltare	1.307.588.147	303.139.716	329.307.720	316.054.700	359.086.011
	55.01.13.2	Program Nucleu	1.068.011.271	256.451.359	265.772.815	259.329.764	286.457.333
	55.01.13.5	Instalații de interes național	230.974.276	44.440.400	60.777.503	54.996.795	70.759.578
	55.01.13.6	Subvenționarea literaturii	6.683.914	2.115.506	1.612.657	1.393.054	1.562.697
	55.01.13.7	Acțiuni promoționale, consultanță, evaluări	1.918.686	132.451	1.144.745	335.087	306.403
	55.01.48	Finanțarea proiectelor de cercetare-dezvoltare și inovare	2.473.030.199	749.137.527	658.030.471	548.057.280	517.804.921
	55.01.48.1	Fondul Planului Național CDI	2.460.620.261	746.783.571	655.606.945	543.469.561	514.760.184
	55.01.48.1.1	Planul Național CDI	2.459.786.347	746.546.147	655.299.871	543.314.676	514.625.653
	55.01.48.1.2	Acțiuni suport internaționale	833.914	237.424	307.074	154.885	134.531
	55.01.48.2	Plan Sectorial	10.364.957	1.499.186	1.855.824	4.215.077	2.794.870
	55.01.48.3	Granturi	2.044.981	854.770	567.702	372.642	249.867
	55.02	Transferuri curente în străinătate (către organizații internaționale)	360.439.673	48.320.563	61.919.334	105.999.970	144.199.806
	55.02.01	Contribuții și cotizații la organisme internaționale	360.439.673	48.320.563	61.919.334	105.999.970	144.199.806
56	TITLUL VIII	PROIECTE CU FINANȚARE DIN FONDURI EXTERNE NERAMBURSABILE (FEN) POSTADERARE	393.488.417	10.742.069	56.893.365	132.608.000	193.244.983
59	TITLUL X	ALTE CHELTUIELI	471.000	471.000	0	0	0

Conform datelor prezentate în tabelul de mai sus, se constată că ponderea cea mai mare au avut-o sumele plătite la titlul VII „Alte transferuri” (91,39%), având structura prezentată în graficul de mai jos:

Figura nr. 3 – Ponderea destinațiilor de cheltuieli în totalul plăților efectuate în cadrul titlului VII „Alte transferuri” în perioada 2011 – 2014

Din datele prezentate mai sus, se observă că ponderea cea mai mare (57,18%) o reprezintă finanțarea *Planului național de cercetare-dezvoltare și inovare II* pentru perioada 2007-2013 (*PNCDI II*), a cărei derulare urma să fie finalizată la data de 31.12.2015.

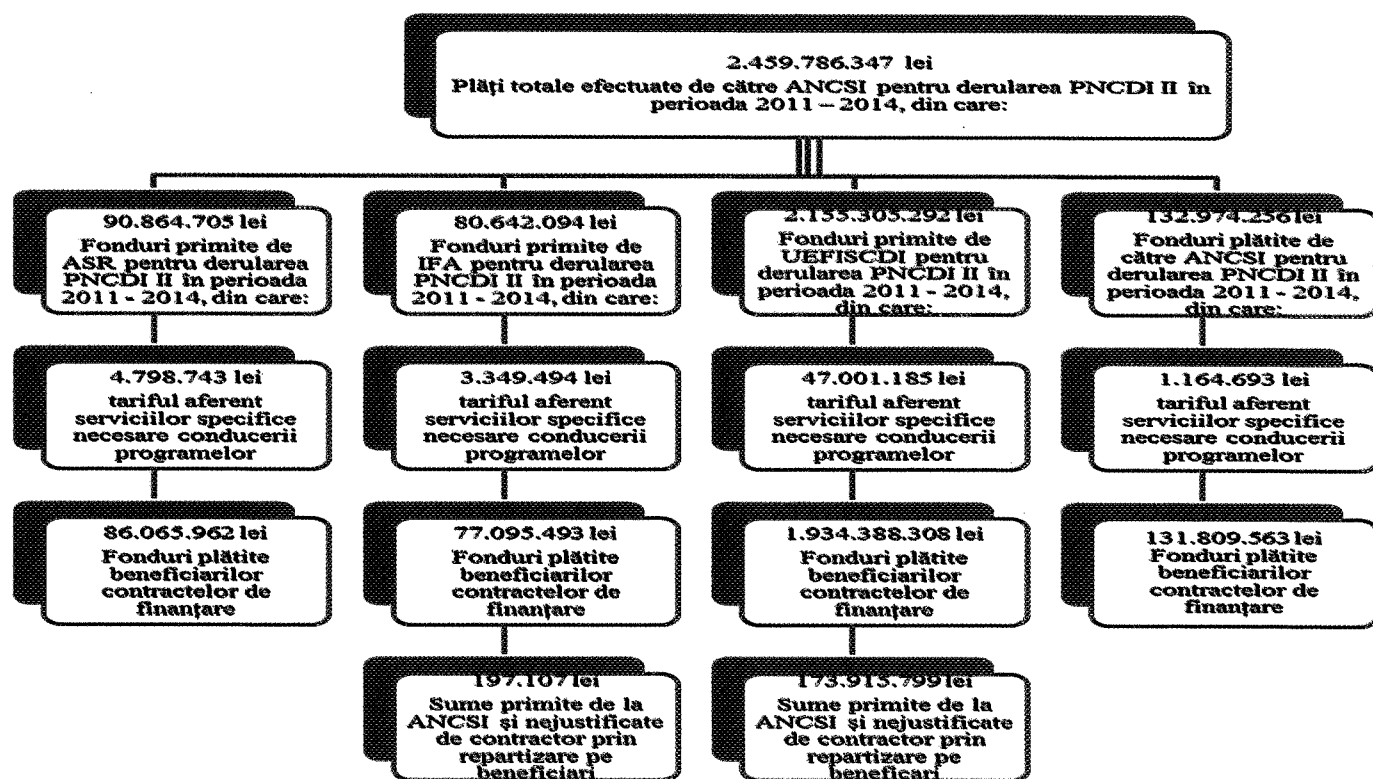
A doua destinație, din punct de vedere al ponderii în totalul plăților (24,83%), o reprezintă Programul Nucleu (PN), aprobat prin HG nr. 132/2003 pentru aprobarea Normelor metodologice privind contractarea, finanțarea, monitorizarea și evaluarea programelor-nucleu de cercetare-dezvoltare, al cărui termen de finalizare a fost prorogat sistematic, în prezent fiind prevăzută încheierea acestui program la data de 31.12.2015.

De asemenea, un cuantum important de fonduri (8,38%) a fost alocat contribuțiilor și cotizațiilor la organisme internaționale.

Din analiza direcțiilor de acțiune prezentate în conturile de execuție aferente celor două programe bugetare în perioada 2011 – 2014, se constată faptul că dacă plățile efectuate de către ANCSI pentru derularea PNCDI II au cunoscut o reducere constantă de-a lungul perioadei auditate, iar cele alocate PN s-au menținut la un nivel relativ constant, o evoluție spectaculoasă (198,42%) au cunoscut-o contribuțiile și cotizațiile la organismele internaționale la care România este parte.

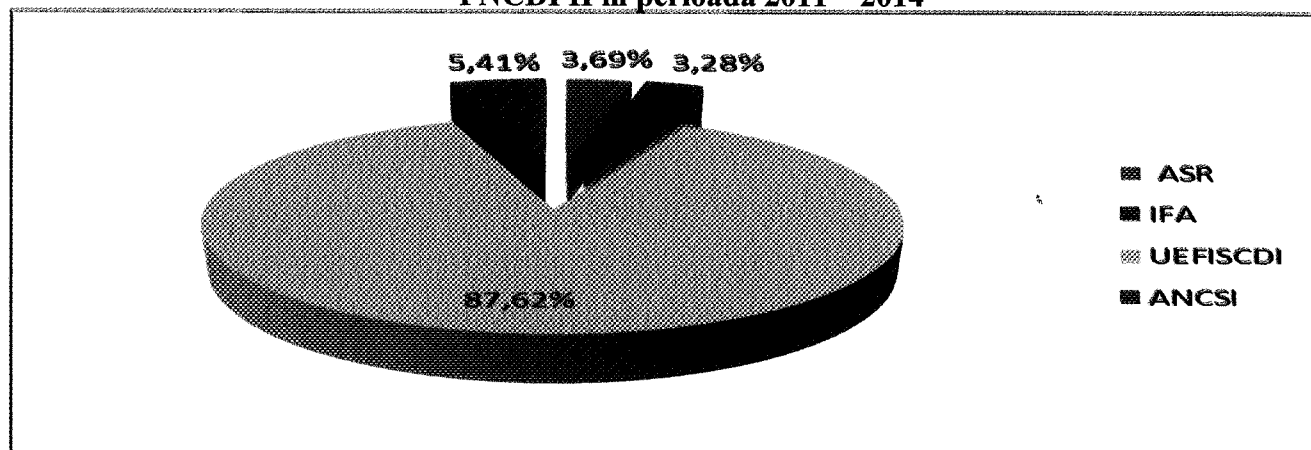
Conform HG nr. 1265/2004 pentru aprobarea Normelor metodologice privind contractarea, finanțarea, monitorizarea și evaluarea programelor, proiectelor de cercetare-dezvoltare și inovare și a acțiunilor cuprinse în Planul național de cercetare-dezvoltare și inovare finanțarea PNCDI II a fost realizată de către ANCSI pe bază de contracte de finanțate încheiate cu Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFISCDI), Agenția Spațială Română (ASR) și Institutul de Fizică Atomică (IFA). Pentru derularea PNCDI II în perioada 2011 – 2014, ANCSI a efectuat plăți, conform datelor din Figura nr. 4.

Figura nr. 4 – Schema destinației fondurilor pe contractori, pentru derularea PNCDI II în perioada 2011 - 2014

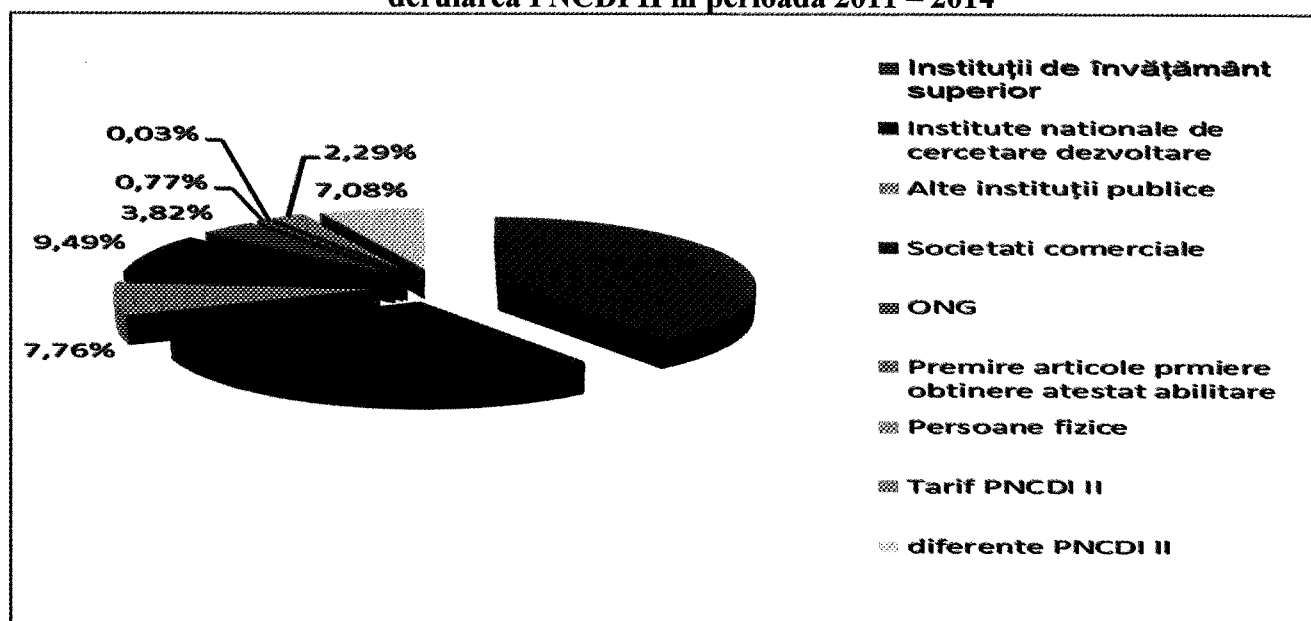
Contribuția fiecărei instituții contractoare în derularea PNCDI II se prezintă ca în Figura nr. 5.

Figura nr. 5 – Ponderea instituțiilor contractoare în totalul plăților efectuate pentru derularea PNCDI II în perioada 2011 – 2014

În ceea ce privește finanțarea diferitelor categorii de beneficiari, ponderea beneficiarilor finali ai fondurilor derulate în cadrul PNCDI II se prezintă conform graficului următor:

Figura nr. 6 – Ponderea categoriilor de beneficiari în totalul plăților efectuate pentru derularea PNCDI II în perioada 2011 – 2014

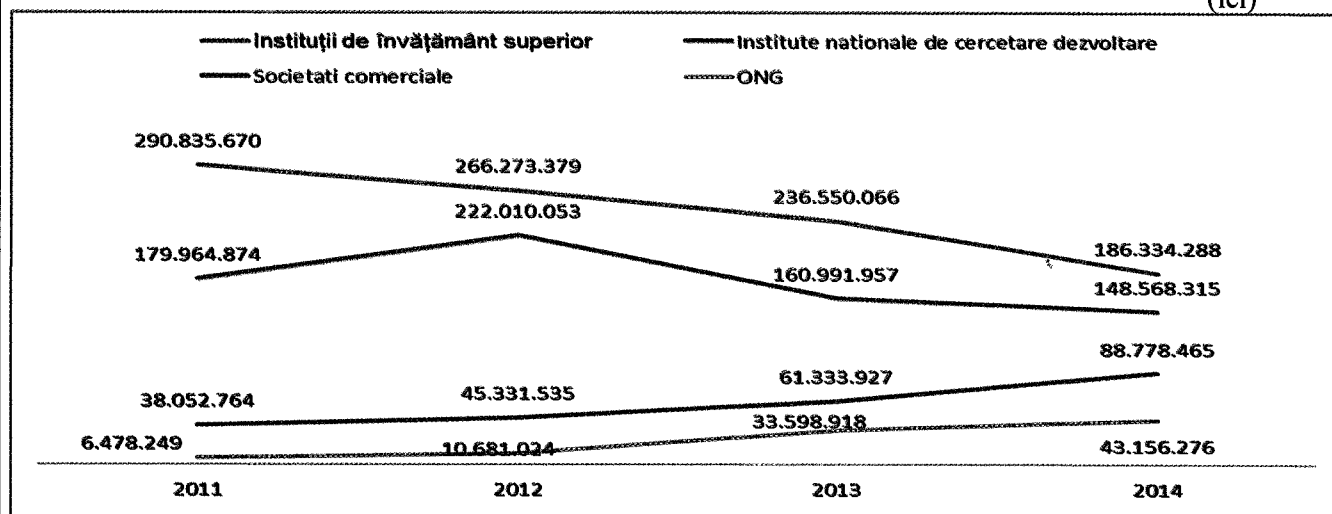

Din punct de vedere al evoluției finanțării principalelor categorii de beneficiari, instituțiile de învățământ superior, deși dețin cea mai mare pondere în totalul plăților efectuate, înregistrează un trend descendent accentuat al evoluției în această perioadă. Aceeași evoluție o prezintă și institutele naționale de cercetare – dezvoltare, precum și instituțiile publice, la polul opus aflându-se societățile comerciale și organismele neguvernamentale care, începând cu anul 2012 înregistrează o continuă creștere.

Grafic, situația se prezintă ca în Figura nr. 7

Figura nr. 7 – Evoluția finanțării principalelor categorii de beneficiari ai PNCDI II în perioada 2011 – 2014

(lei)

Referitor la contribuțiile și cotizațiile la organisme internaționale, cea mai mare pondere în totalul plăților efectuate cu această destinație este reprezentată de contribuția financiară a României ca stat membru al **Agenciei Spațiale Europene (ESA)**. Această obligație a fost instituită prin *Legea nr. 262/2011 pentru ratificarea Acordului dintre Romania și Agenția Spațială Europeană (ESA) privind aderarea României la Convenția pentru înființarea Agenției Spațiale Europene și termenii și condițiile aferente, semnat la București la 20 ianuarie 2011, pentru aderarea României la Convenția pentru înființarea Agenției Spațiale Europene, semnată la Paris la 30 mai 1975, pentru aderarea României la Acordul dintre statele părți la Convenția pentru înființarea Agenției Spațiale Europene și Agenția Spațială Europeană privind protecția și schimbul de informații clasificate, semnat la Paris la 19 august 2002, urmare căreia în perioada 2011 – 2014 ANCSI a achitat suma totală de 52.783.459 euro.*

Prin achitarea acestei contribuții, precum și prin statutul României de stat membru al ESA, s-a permis accesul organizațiilor din România, în aceeași măsură cu cele din țările membre ESA, la toate programele derulate, aceasta constituind un important transfer de tehnologie și deschiderea unei piețe de tehnologie avansată. Accesul direct la sistemele spațiale ESA facilitează dezvoltarea aplicațiilor spațiale pentru agricultură, mediu transporturi, măsurarea dezastrilor, telemedicină.

Astfel, la nivelul anului 2014, din contribuția financiară de 7.862.818,73 euro a fost estimată o rată de recuperare de 88% prin cele 35 de proiecte aflate în derulare la nivel național.

IV: Sinteza principalelor constatări și concluzii rezultate în urma acțiunii de audit al performanței

Urmare misiunii de audit al performanței, au rezultat constatări și concluzii care pot fi prezentate în sinteză după cum urmează:

- ❖ potrivit clasamentelor europene și mondiale, sistemul de cercetare din România ocupă ultimele locuri, mult sub potențialul real;
- ❖ în condițiile unei subfinanțări a sistemului de cercetare românesc, comparativ cu posibilitățile de finanțare ale altor state membre UE, sistemul de cercetare românesc se poate mândri cu

realizări remarcabile în fizică, agricultură, chimie etc., participarea specialiștilor fiind esențial motivată de realizarea unor obiective ale vieții de cercetător, dar și din dorința de afirmare internațională;

❖ cu toate că statul trebuia să asigure stimularea CDI naționale, aceasta fiind considerată *prioritate națională* și principala activitate creatoare și generatoare de progres economic și social, sectorul de cercetare românesc a fost puternic afectat după anul 1989 urmare subfinanțării sistemului, managementului defectuos, dar și incoerenței cadrului legal referitor la activitatea de cercetare-dezvoltare, datorată în principal lipsei unei viziuni naționale pe termen lung;

❖ după anul 1990, peste 130 de unități de cercetare au fost reorganizate în societăți comerciale sau regii autonome, în vederea unor viitoare privatizări, având ca miză activele deținute, sau oportunitatea de moment a producerii și comercializării unor produse sau servicii. Dar, neglijarea activității de cercetare în favoarea oportunității de moment a desfășurării unor activități comerciale generatoare de profit a condus la încetarea activității unor renumite centre românești de cercetare;

❖ politica de organizare și finanțare a sistemului de cercetare nu a ținut cont de specificitatea activității, în care obținerea unor rezultate semnificative se face în ani de cercetare și de studiu, pentru care este necesară asigurarea unui mediu stabil, atât financiar cât și organizațional. Fluctuațiile fondurilor de la an la an fac imposibilă desfășurarea în bune condiții a activității de cercetare. Desele reorganizări și redistribuiri de fonduri au afectat continuitatea activității de cercetare;

❖ alocarea și utilizarea fondurilor publice pentru finanțarea activității de CDI, se apreciază în general ca fiind pozitivă prin activitatea desfășurată în cadrul proiectelor derulate în perioada 2011 – 2015, însă este necesară intensificarea preocupării pentru valorificarea rezultatelor obținute și realizarea de venituri, astfel încât să se asigure eficiența, economicitatea și eficacitatea utilizării fondurilor publice;

❖ un aspect fundamental pentru funcționarea sistemului de cercetare îl constituie calitatea și numărul personalului angrenat. Îmbătrânirea resursei umane, ca urmare a înaintării în vârstă a vechilor generații de specialiști și înrolarea foarte redusă de tineri sunt aspecte de care ar trebui să se țină seama în vederea unei viitoare reforme a sistemului;

❖ potrivit standardelor internaționale, dar și după nevoile interne, România nu are destui cercetători, lipsind masa critică de resurse umane pentru dezvoltarea unor domenii promițătoare și, în mod special, pentru cercetarea și inovarea interdisciplinară. Numărul de cercetători din mediul de afaceri este în scădere, iar marile companii cu filiale în România se arată reticente în privința dezvoltării unor centre de cercetare locale și a desfășurării unei activități curente de cercetare-dezvoltare;

❖ sectorul de cercetare-dezvoltare din România este subdimensionat și datorită finanțării reduse; în cifre absolute, în România se cheltuiește pentru cercetare și dezvoltare, pe cap de locuitor, **de aproape 20 de ori mai puțin decât media europeană**;

❖ finanțările alocate efectiv în perioada 2011-2014 au fost sub nivelul aprobat inițial, fapt ce are un impact asupra posibilității menținerii dotărilor tehnice ale institutelor naționale de cercetare-dezvoltare, în pas cu cele apărute pe piața internațională în domeniul specific al CDI;

❖ neritmicitatea și impredictibilitatea organizării competițiilor pentru atribuirea proiectelor de cercetare, precum și timpul prelungit de evaluare a proiectelor depuse conduc la distorsiuni cu impact negativ asupra finanțării activității de cercetare;

❖ sunt necesare eforturi în vederea orientării activității de CDI către sectoarele economice cu potențial de creștere, printr-o activitate intensă de marketing constând în creșterea vizibilității și identificarea nevoilor de inovare la nivelul agenților economici;

❖ nu în toate cazurile rezultatele cercetării au fost evidențiate în *Registrul special al rezultatelor din CDI*, nu s-a procedat la întocmirea *Fișelor speciale de evidență a rezultatelor activității de CDI* pentru fiecare proiect derulat în perioada 2011-2015 și nu a fost publicat pe pagina proprie de internet acest registru;

- ❖ lipsa unei viziuni politice referitoare la activitatea INCD „Cantacuzino” a determinat apariția și manifestarea unor interese financiare private ce pot pune țara noastră în imposibilitatea asigurării producției urgente de vaccinuri, în cazul unor epidemii sau pandemii;
- ❖ potrivit datelor și situațiilor privind activitatea de CDI, atât finanțările din fonduri publice cât și cele din surse private alocate activității de CDI prezintă o reducere constată, ceea ce conduce spre premisa că obiectivul asumat de România în contextul Strategiei Europa 2020 nu va fi realizat;
- ❖ alocarea în anul 2014 a sumei de 1.848.811 mii lei pentru derularea activității de CDI reprezintă doar **67,7% din valoarea de 2.730.911 mii lei, asumată prin Proiecția bugetară multianuală pentru finanțarea implementării SNCDI 2014-2020**, subliniind tendința de nerealizare a obiectivelor asumate atât pe plan național cât și la nivel european;
- ❖ politica de organizare și finanțare a sistemului de cercetare nu a ținut cont de specificitatea activității de CDI, unde obținerea unor rezultate semnificative se face în ani de cercetare și de studiu, pentru care este necesară asigurarea unui mediu stabil financiar și organizațional. Fluctuațiile fondurilor de la an la an, desele reorganizări, alocările de fonduri făcute cu întârziere, după ce că au fost insuficiente, au afectat continuitatea și eficacitatea activității de cercetare;
- ❖ în perioada 2011 – 2014, institutele naționale de cercetare au fost defavorizate în aplicarea stimulentei fiscale comparativ cu operatorii economici, a căror activitate de CDI este orientată spre aplicarea rezultatelor CDI în dezvoltarea propriei activități;
- ❖ spre deosebire de INCD - uri, activitatea universităților este finanțată prin bugetul MENCS pe baza contractelor instituționale și complementare, inclusiv prin studiile universitare de doctorat care cuprind și componenta de cercetare științifică, fapt ce asigură universităților un avantaj în derularea activității de CDI;
- ❖ sunt necesare demersuri în vederea stabilirii documentațiilor, colecțiilor sau bazelor de date de interes național și depunerii acestora la institutele naționale sau la instituțiile publice desemnate în acest scop de autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare, conform prevederilor legale în vigoare;
- ❖ în perioada 1990-2014, suprafața de teren necesară cercetării agricole a fost diminuată de la circa 159.000 ha (din care circa 84.000 ha strict necesare cercetării agricole) la aproximativ 33.000 ha;
- ❖ lipsa unei hotărâri politice referitoare la reglementarea cadrului legal și asigurarea resurselor financiare necesare efectuării la nivel național a lucrărilor cadastrale în vederea intabulării în cartea funciară a dreptului statului asupra terenurilor strict necesare cercetării agricole constituie aspecte favorabile apariției și manifestării unor interese private ce pot afecta domeniul public al statului deținut de unitățile de cercetare;
- ❖ sunt necesare demersuri în vederea protecției suprafețelor de teren cu risc crescut de ocupare abuzivă (ex. terenurile de interes imobiliar, agricol etc.), semnalarea operativă a acestor situații către toți factorii de decizie, mediatizarea acestor situații în cadrul unor dezbateri publice prin prezentarea consecințelor irecuperabile asupra activității de cercetare în domeniul agricol, precum și luarea tuturor măsurilor care se impun în vederea descurajării manifestării unor interese private nelegitime, ce pot afecta domeniul public al statului deținut de unitățile de cercetare;
- ❖ potrivit Raportului Global privind Competitivitatea 2013-2014, întocmit de Forumul Economic Mondial, economia României a fost cotate ca fiind bazată pe eficiență, în timp ce toate celelalte economii ale statelor membre UE sunt deja cotate la nivelul bazat pe inovare;
- ❖ sistemul românesc de CDI este în primul rând unul public, doar 38,3% din activitatea de CDI fiind efectuată de către sectorul de afaceri (media UE fiind de 61,5 %). Totuși, România, a punctat în ceea ce privește științele și tehnologiile noi, precum și numărul absolvenților cursurilor de doctorat;
- ❖ sunt necesare demersuri pentru asigurarea implementării și funcționării optime a registrelor electronice realizate în cadrul proiectelor finanțate prin fonduri europene în vederea creșterii capacității ANCSI de gestionare a fondurilor bugetare alocate activității de CDI, precum și a patrimoniului rezultatelor cercetării, în condiții de eficiență, eficacitate și economicitate;

❖ sunt necesare demersuri în vederea eliminării restricțiilor impuse institutelor naționale de cercetare în dezvoltarea colaborării cu sectorul privat, concomitent cu întărirea controlului ANCSI asupra acțiunilor de valorificare a rezultatelor activității de CDI desfășurată de institute. De asemenea, sunt necesare demersuri pentru identificarea de noi soluții care să conducă la crearea de parteneriate public – privat, astfel încât să se asigure ancorarea direcțiilor de cercetare la necesitățile reale manifestate în piață de către operatorii economici, pornind de la experiența ca parteneri/membri a institutelor și universităților în structuri de tip cluster.

V: Constatările și concluziile referitoare la realizarea obiectivelor specifice activității de cercetare – dezvoltare și inovare

V.1. Observații privind evoluția activității de cercetare-dezvoltare în România

Cu toate că în anul 1989 România deținea platforme industriale impresionante, în sistemul de cercetare **erau angrenați peste 150.000 de oameni**, erau derulate proiecte semnificative în domeniile fizicii (Planul Nuclear Național – Platforma Măgurele), agriculturii (soiurile superproductive de floarea soarelui, porumb, etc.), chimiei (petrol și gaze), etc., **în prezent, potrivit clasamentelor europene și mondiale, sistemul de cercetare din țara noastră ocupă ultimele locuri**, mult sub potențialul real.

În condițiile unei subfinanțări a sistemului de cercetare românesc, comparativ cu posibilitățile de finanțare a altor state membre UE (de exemplu, numai bugetul anual pe 2014 pentru cercetare-dezvoltare al unui producător auto german a fost de aproximativ 13 miliarde euro), cu o infrastructură de cercetare în mare parte uzată fizic și moral, sistemul de cercetare românesc se poate mândri cu realizări remarcabile în fizică, agricultură, chimie etc. Spre exemplificare menționăm: la Institutul de Fizică Nucleară - Măgurele se va dezvolta cel mai puternic laser din lume; aproximativ 65% din suprafața cultivată la nivel național este constant ocupată de soiurile create de cercetătorii institutului *INCDA Fundulea*; „apa vie”, respectiv apa săracită în deuteriu produsă la *INCD pentru Tehnologii Criogenice Râmnicu Vâlcea*, este folosită în clinicile din întreaga lume la tratarea unor boli, etc.

Subfinanțarea cronică a CDI în România a fost cauzată, în multe cazuri, de o lipsă de viziune politică în luarea unor măsuri concrete. Astfel, poate fi menționată hotărârea politică referitoare la achiziția în anul 2014 a unor avioane militare second hand, în condițiile în care România este printre puținele țări ce dețin experiența necesară atât în cercetarea și proiectare în domeniul aeronauticii prin *Institutul Național de Cercetare Dezvoltare Aerospațială - Elie Carafoli*, (proiectarea avioanelor militare IAR 93 și IAR 99), cât și în fabricația acestor modele prin SC Avioane Craiova SA, în colaborare cu SC Aerostar Bacău SA, SC Aerofina SA București, SC Turbomecanica SA, SC IAR SA Ghimbav etc.

De asemenea, lipsa unei viziuni politice referitoare la *INCD pentru Microbiologie și Imunologie „Cantacuzino”* a determinat apariția și manifestarea unor interese financiare private ce pot pune țara noastră în imposibilitatea asigurării producției urgente de vaccinuri în cazul unor epidemii sau pandemii.

Cu privire la cadrul legal referitor la activitatea de cercetare, deși, potrivit prevederilor *art. 135, alin. (2) din Constituția României*, statul trebuia să asigure stimularea cercetării științifice și tehnologice naționale, acestea fiind considerate *priorități naționale* și principalele activități *creatoare și generatoare de progres economic și social*, sectorul de cercetare românesc a fost puternic afectat după anul 1989 urmare subfinanțării sistemului, managementului defectuos dar și incoerenței cadrului legal referitor la activitatea de cercetare-dezvoltare, datorită în principal lipsei unei viziuni naționale pe termen lung.

Conform prevederilor actelor normative intrate în vigoare după anul 1990, unitățile de cercetare se puteau organiza și funcționa ca societăți comerciale, regii autonome, unități fără personalitate juridică în

cadru regiilor autonome, sau ca instituții publice în domeniul cercetării-dezvoltării. Astfel, *avându-se în vedere necesitatea modularii pe criteriul autonomiei funcționale și financiare, după anul 1990 peste 130 de unități de cercetare au fost reorganizate în societăți comerciale sau regii autonome, în vederea unor viitoare privatizări, având ca miză fie activele deținute, fie oportunitatea de moment a producerii și comercializării unor produse sau servicii.* Dar, asimilarea activității de cercetare cu oportunitatea de moment a desfășurării unor activități comerciale generatoare de profit, a condus la încetarea sau restrângerea activității unor renumite centre românești de cercetare, care trebuiau să desfășoare activități de cercetare în vederea dezvoltării economice spre bunăstarea tuturor, nu activități de comerț cu mărfuri și servicii.

Spre exemplificare menționăm doar câteva astfel de centre de cercetare românești, a căror activitate a fost puternic afectată de interese financiare private:

➤ SC Institutul Național al Lemnului SA, cu o experiență de peste 76 de ani de existență s-a dovedit a fi promotorul științei și inovării în domeniu, realizând numeroase invenții ce au dus la fabricarea de noi produse, proiectarea unei rețele complexe de drumuri forestiere și a celor mai multe fabrici de profil. Cu toate acestea, în anul 2011 a fost deschisă procedura de insolvență a institutului;

➤ Institutul de Cercetare și Producție pentru Creșterea Porcinelor Periș (SC Romsuintest Periș SA) - unitate de elită, cu mare tradiție în creșterea porcinelor, fiind singura unitate din România unde se făcea cercetare științifică în domeniul creșterii porcinelor. De-a lungul anilor, la Periș au fost obținute rezultate notabile: omologări și brevetări, ameliorări, obținere de rase hibride, îmbunătățiri ale metodologiilor de selecție și a tehnologiilor de creștere, colaborări la proiecte cu clinici medicale și institute de cercetare din domeniul biologic, agronomic și al medicinei. În prezent SC Romsuintest Periș SA se află în faliment, activele societății fiind scoase la vânzare de administratorul judiciar;

➤ SC Institutul Național Pasteur SA a fost **înființat în anul 1895** în cadrul Școlii Superioare de Medicină Veterinară, ca Institutul de Vaccin Animal. În anul 1920, la aniversarea centenarului nașterii savantului francez Louis Pasteur, numele este schimbat în Institutul de Seruri și Vaccinuri Pasteur, fiind cunoscut ca al treilea institut de acest fel din Europa. În decursul istoriei sale, institutul a avut o contribuție esențială în eradicarea unor boli epizootice la animale (variola ovină, durina, morva, bruceloza, febra aftoasă) și reducerea drastică a incidenței altora (antraxul, tuberculoza, agalaxia contagioasă a oilor, pesta porcină, boala de Newcastle, leucoza enzootică bovină, rabia etc.). Cu toate acestea, în anul 2013, urmare acumulării de datorii, institutul a intrat în insolvență;

➤ SC Institutul Național al Sticlei SA, implicat de peste 30 de ani în activitatea de cercetare-dezvoltare, proiectare și consultanță în industria sticlei. Cu toate acestea în anul 2009 conducerea institutului anunța deschiderea procedurii de insolvență;

➤ SC Institutul de Cercetare Dezvoltare în Științe Fizice și Naturale (IMOD București SA), se află în insolvență din anul 2011. „*Forma, suprafața, designul, locația și istoria clădirii o fac perfectă pentru casă de modă sau un boutique hotel*”, se arată în cuprinsul anunțului de vânzare al sediului institutului, aflat pe strada Georges Clemenceau, chiar în centrul Bucureștiului.

V.2. Dezvoltarea sistemului CDI prin îmbunătățirea capacității și a performanțelor sistemului de cercetare din România

a) Capacitatea instituțională necesară realizării activității de CDI

☛ Cu privire la principalele prevederi ale SNCDI 2014-2020 și ale programelor proprii de CDI, aprobate de către Consiliul Științific al unor INCĐ - uri, conform prevederilor legale

Conform precizărilor din SNCDI 2014-2010, România a încheiat ciclul de politici publice 2007-2013 în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării (CDI). Noul ciclu începe în 2014 și se întinde până în

2020. Se afirmă că SNCDI 2007-2013 a susținut obiective ambițioase, orientate mai ales spre creșterea producției științifice și a capitalului uman autohton din cercetare, bazându-se pe o creștere substanțială a alocărilor publice pentru cercetare și dezvoltare tehnologică, precum și pe investiții însemnate pentru modernizarea infrastructurilor specifice. Nu în ultimul rând, Strategia CDI 2007-2013 a susținut internaționalizarea și a contribuit la stabilirea unui sistem de guvernare și a unui cadru instituțional prin care s-au simplificat procedurile administrative.

Cu toate acestea, judecând după standardele internaționale, dar și după nevoile interne, România nu are cercetători suficienți. Lipsește masa critică de resurse umane pentru dezvoltarea unor domenii promițătoare și, în mod special, pentru cercetarea și inovarea interdisciplinară. Numărul de cercetători din mediul de afaceri este în scădere, iar marile companii cu filiale în România se arată reticente în privința dezvoltării unor centre de cercetare locale și a încadrării activităților specifice ca activități de cercetare-dezvoltare. Mobilitatea intra și intersectorială este limitată, având un impact nedorit asupra circulației cunoștințelor tehnice și inovării. Accesul sectorului privat la infrastructurile publice de cercetare este dificil, serviciile oferite sunt limitate și, în consecință, gradul de utilizare al acestor instalații este scăzut. **Sectorul CD din țară este, prin urmare, subdimensionat. Pe de-o parte, aceasta se datorează finanțării reduse (în cifre absolute, în România se cheltuiește pentru cercetare și dezvoltare, pe cap de locuitor, de aproape 20 de ori mai puțin decât media europeană - sursa Eurostat). Pe de altă parte, cererea de cercetare și dezvoltare este scăzută, nu este stimulată suficient și nici nu stimulează suficient alte sectoare economice.** Sectorul CDI se dovedește slab conectat, atât cu mediul de afaceri, cât și cu publicul în general. În aceste condiții, inovarea nu reprezintă un factor central al dezvoltării economice și sociale în România.

Noul ciclu strategic ține seama de împlinirile și de nerealizările ultimelor două decenii de reformă a cercetării și inovării, precum și de tendințele internaționale, care susțin o cercetare științifică orientată mai puternic spre rezultate comensurabile, cu impact practic. Experiența ultimului ciclu strategic arată faptul că rezultatele ciclului următor depind de construirea și menținerea unui larg parteneriat pentru inovare. Acest parteneriat presupune o perspectivă coordonată, integrată asupra sistemului CDI și exprimă un angajament pe termen lung în următoarele privințe:

- asigurarea resurselor: statul planifică și aprobă bugete publice multianuale pentru CDI, cu respectarea țintei angajate pentru 2020;
- predictibilitatea: CDI se bucură de reguli clare și stabile, de repere de excelență internaționale, care încurajează colaborarea și competiția în sistem;
- credibilizarea parteneriatului public-privat: sectorul public și cel privat evoluează corelat, mobilizând cheltuieli private pentru CD care să atingă 1% din PIB, în 2020.

De aceea, așa cum am mai arătat, *SNCDI 2020* vizează următoarele tipuri de **priorități**:

- **Prioritățile de specializare inteligentă**, care presupun definirea și consolidarea unor domenii de competență ridicată, în care există avantaje comparative reale sau potențiale, care pot contribui semnificativ la PIB.

- **Prioritățile cu relevanță publică**, ce vizează alocarea de resurse în domenii în care cercetarea și dezvoltarea tehnologică răspund unor nevoi sociale concrete și presante.

Din documentele prezentate de către ANCSI și din rapoartele de audit întocmite la nivelul camerelor de conturi, au rezultat următoarele aspecte relevante privind activitatea desfășurată la nivelul INCD - urilor:

✚ **INCDBNA Balotești - Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Biologie și Nutriție Animală**

✓ Strategiile proprii elaborate de către institut respectă prevederile legale privind activitatea de cercetare-dezvoltare. Definirea direcțiilor strategice ale activității de cercetare, dezvoltare și inovare s-a

efectuat în funcție de potențialul de cercetare al institutului, precum și de tendințele de ordin național și internațional, însă **neritmicitatea și impredictibilitatea organizării competițiilor precum și timpul prelungit de evaluare a proiectelor depuse conduc la distorsiuni cu impact negativ asupra finanțării activității de cercetare.** Astfel, competiția „*Tinere echipe*” a fost organizată în octombrie 2014 și evaluarea ei a început doar în luna mai 2015, iar competiția „*Parteneriate*” a avut termenul de depunere al proiectelor a fost iunie 2013, iar rezultatele au fost publicate abia în iunie 2014.

✓ Institutul are în dotare echipamente și aparatură moderne, comparabile cu cele la nivel european precum și specialiști instruiți în vederea utilizării acestora, însă frecvența redusă a competițiilor organizate de către UEFISCDI determină ca **unele echipamente de lucru să nu fie utilizate la capacitatea lor maximă;**

✓ Procentul cercetătorilor în totalul personalului institutului a oscilat între 19,7% în anul 2013 și 21,4% în anul 2012. Pentru anul 2015 se remarcă tendința de creștere a procentului privind funcția de cercetător grad I (de la 1,9% aferent anilor 2011-2014, la 4,3% aferent anului 2015), ca urmare a susținerii concursurilor de promovare în grad. În dinamică, rata numărului de cercetători în total personal aferent activității de cercetare este cuprinsă între 64,6% (în anul 2013) și 70,2% (în anul 2012). Procentul scăzut înregistrat în anul 2013 este motivat de **scăderea numărului de cercetători (de la 33 la 31) concomitent cu creșterea celorlalte categorii de personal.**

✓ În perioada auditată, institutul a participat la mai multe **proiecte internaționale, rezultatele obținute fiind concretizate în articole, participări la conferințe, simpozioane, comunicări științifice internaționale, stagii de specializare, mai multe cereri de brevete de invenție,** obținându-se diferite premii. Personalul din cercetare al INCDBNA Balotești a realizat în intervalul auditat 229 articole și comunicări științifice, 62 studii, tehnologii, servicii etc. și a derulat un număr total de **57 proiecte**, din care **42 sunt naționale iar 15 proiecte sunt internaționale**, ceea ce denotă colaborarea institutului cu diverși parteneri din străinătate. Din totalul numărului de proiecte în derulare, pe domenii de cercetare, ponderea cea mai mare o reprezintă **domeniul cercetării aplicative**, în procent de 89% (cu componente din domeniul cercetării fundamentale), urmat de inovare (7%) și cercetarea științifică fundamentală (4%).

✓ Pentru valorificarea rezultatelor proprii de cercetare dezvoltare și inovare, INCDBNA Balotești nu a înființat societăți comerciale și nici nu deține acțiuni ori părți sociale în cadrul unor societăți comerciale. În cadrul institutului, **valorificarea rezultatelor proprii** (ca activitate conexasă a activității de CDI) are loc printr-o rețea proprie de desfacere, prin care se pun la dispoziția clienților produse de uz furajer rezultate din activitatea de cercetare, deja testate pe animale și controlate din punct de vedere nutrițional și calitativ, INCDBNA Balotești având acreditare ISO9001 și aviz sanitar emis de ANSVSA.

✓ INCDBNA Balotești deține din anul 2011 un brevet de invenție în calitate de co-titular, iar în perioada 2011-2015 a depus, în calitate de titular, 12 cereri de brevete de invenție cu posibilă valorificare ulterioară a acestora. Institutul a obținut 53 de rezultate din activitățile de cercetare – dezvoltare, care au fost înregistrate în registrul special de evidență al rezultatelor CDI conform cadrului legal, dar nu toate rezultatele cercetării obținute în cadrul proiectelor au fost evidențiate în contabilitate. **Din verificarea efectuată de auditorii publici externi, s-a constatat un număr de 17 rezultate aferente proiectelor de cercetare –dezvoltare neevidențiate în contabilitatea entității.**

INCNTIM Cluj-Napoca - Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Tehnologii Izotopice și Moleculare.

✓ INCNTIM Cluj-Napoca a elaborat Strategia de dezvoltare conform prevederilor legale privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică. Definirea direcțiilor strategice ale activității de cercetare, dezvoltare și inovare s-a efectuat în funcție de rezultatele obținute, precum și de tendințele internaționale. Obiectul de activitate al INCNTIM Cluj-Napoca constă în activități de cercetare-dezvoltare în domeniul propriu de activitate, respectiv „*Cercetare dezvoltare în alte științe naturale și inginerie*”.

✓ În perioada auditată INCDTIM Cluj-Napoca a derulat atât proiecte de cercetare finanțate din fonduri publice, cât și proiecte în cadrul unor planuri și programe internaționale de CDI. **Rata medie de succes a proiectelor depuse în competițiile naționale/internaționale este de 29,6%, în condițiile în care rata maximă de succes raportată în sistemul național de cercetare din România este între 13% și 25%, în funcție de competiție.** Începând din anul 2012, coordonarea proiectelor a fost concentrată exclusiv la UEFISCDI, care a organizat doar o competiție pe an și nu pe toate domeniile de cercetare, iar **evaluarea a început să dureze peste un an, fapt care a influențat negativ activitatea.** Din totalul de 57 proiecte câștigate din 2011 până în prezent **11 proiecte (19.6%) sunt în domeniul cercetării științifice fundamentale, 43 proiecte (76.8%) în domeniul cercetării științifice aplicative, 2 proiecte (3.6%) în domeniul dezvoltării experimentale și 0 proiecte în domeniul inovării.**

✓ **Din totalul veniturilor INCDTIM Cluj-Napoca, 97% reprezintă veniturile obținute urmare contractelor finanțate din fonduri publice, iar 3% provin din activități economice.**

✓ Infrastructura INCDTIM Cluj-Napoca a fost modernizată în principal prin intermediul proiectelor finanțate prin programele *Capacități* și *Fonduri structurale*. Dotarea corespunzătoare conduce la cercetări mai performante, care la rândul lor conduc la necesitatea unor alte aparate, mai complexe, mai performante, cu utilități suplimentare. Prin urmare, activitatea de înnoire a echipamentelor este o activitate continuă și necesară. **Există echipamentele de cercetare care nu mai pot fi utilizate la capacitatea maximă, datorită diminuării colaborărilor cu colective din universități și institute de cercetare, dar și a subfinanțării cercetării și a lipsei unor parteneri solizi din mediul economic.**

✓ Evoluția numerică și calitativă a resurselor umane ale INCDTIM Cluj-Napoca a înregistrat o tendință ascendentă, atât la nivelul întregului personal de cercetare dezvoltare, cât și a personalului cu studii superioare și a numărului de doctori. **Există echipe de cercetare în care media de vârstă a personalului este relativ ridicată și nu sunt suficienți cercetători tineri.** Unele dintre echipele de cercetare au un număr redus de cercetători cu expertiză înaltă, ceea ce conduce la o **capacitate redusă de transformare a rezultatelor cercetării în dezvoltări aplicative.**

✓ Ponderea cea mai mare în cadrul rezultatelor activității de CDI o reprezintă **articolele științifice/tehnice publicate în reviste cotate ISI (47%), urmate de comunicările științifice prezentate la conferințe internaționale (34%). Brevetele de invenție și drepturile de autor protejate ORDA ocupă un procent infim de aproximativ 1% fiecare.** În perioada 2011-2014, INCDTIM Cluj-Napoca a participat la mai multe proiecte internaționale, rezultatele obținute fiind concretizate în articole, participări la conferințe, cărți și teze de doctorat. Personalul din cadrul Institutului a publicat în medie un număr de 197 de articole în reviste cotate ISI și a obținut un număr de **12 brevete de invenție din 12 solicitate.** În cadrul institutului, în perioada auditată, nu au existat cazuri de eșec al cercetării.

✓ INCDTIM Cluj-Napoca depune eforturi susținute în vederea **orientării activității de CDI către sectoarele economice cu potențial de creștere, printr-o activitate intensă de marketing, constând în creșterea vizibilității INCDTIM Cluj-Napoca și în studii de piață privind identificarea nevoilor de inovare la nivelul agenților economici.** Institutul a aderat în ultimii doi ani la cele mai importante **clustere** din zona de Nord Vest a României și anume TREC (Transylvania Energy Cluster) – la care INCDTIM Cluj-Napoca deține președinția, Agro -Transylvania Cluster, Cluj IT Cluster și ITECH Sylvania Cluster. INCDTIM a sprijinit direct înființarea **spin-off-ului TeraCrystal SRL printr-un transfer de know-how**, și anume „*Tehnologia de micropilot pentru obținerea de forme cristaline noi ale Ketoconazolului cu acizi dicarboxilici*”. Rezultatele obținute în activitățile de CDI au fost administrate conform cerințelor specifice din contractele de finanțare încheiate pentru fiecare proiect, fiind puse la dispoziția beneficiarilor direcți, diseminate prin articole, prezentări la conferințe internaționale și naționale, expuneri la târguri, expoziții și integrate în brevete de invenție.

✓ Rezultatele obținute din activitățile de CDI au fost înregistrate în registrul de evidență, cu excepția rezultatelor obținute în cadrul proiectelor în parteneriat, datorită faptului că fișele generate pentru proiectele în care INCDTIM Cluj-Napoca este partener nu au fost transmise de către coordonatorii de

proiecte în vederea înregistrării și raportării acestora. **Rezultatele cercetării obținute în cadrul proiectelor în care INCDTIM Cluj-Napoca este coordonator au fost evidențiate în contabilitate la valoarea simbolică de 1 leu.** În prezent, în contabilitate figurează 949 de rezultate în valoare de 949 lei.

✚ **ICECHIM București - Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Chimie și Petrochimie.**

✓ **Strategia proprie de cercetare - dezvoltare pentru perioada 2014 - 2020, nu a fost actualizată cu prevederile din Strategia Guvernamentală aprobată prin H.G. nr. 929/2014,** deoarece la data de 02.12.2011, Consiliul de Administrație al INC-DCP- ICECHIM București a aprobat actualizarea Strategiei de dezvoltare instituțională pentru perioada 2007-2013 pentru perioada 2012-2015. Deși în Strategia actualizată pentru perioada 2012-2015 s-a consemnat faptul că *„În urma analizei mediului intern, efectuate asupra activității globale a institutului, au rezultat următoarele elemente luate în considerare pentru perioada 2012-2015 și în perspectiva perioadei 2016-2020.... Puncte tari, ... puncte slabe,...oportunități, ... amenințări...”*, în fapt, în cadrul Strategiei, datele referitoare la structura și evoluția veniturilor din activitatea de cercetare, valorile de investiții preliminate, evoluția preliminară a personalului, cât și performanța managerială asumată sunt estimate numai până la nivelul anului 2015.

✓ În ceea ce privește contractele de finanțare de care a beneficiat institutul în perioada analizată, în cadrul proiectelor naționale finanțate din fonduri publice, se apreciază faptul că entitatea a manifestat preocupare în planificarea, angajarea, gestionarea și utilizarea fondurilor publice, ceea ce a condus la obținerea rezultatelor scontate. Cu toate acestea, au fost identificate unele carențe în ceea ce privește valorificarea rezultatelor obținute, element de natură să afecteze eficacitatea utilizării fondurilor publice. **În perioada supusă auditului 2011-2015, valoarea proiectelor de cercetare derulate de INC-DCP-ICECHIM în cadrul Programului Nucleu a fost de maxim 30 % din valoarea totală a bugetelor de venituri și cheltuieli întocmite pentru această perioadă.** Alte surse de finanțare a INC-DCP ICECHIM sunt: analize și studii de specialitate, contracte de cercetare cu diverși agenți economici pentru aplicarea unor tehnologii, precum și fondurile europene.

✓ În cadrul institutului, în perioada analizată s-au derulat un număr total de 139 proiecte, în diferite domenii de cercetare: fundamentală, aplicativă, experimentală și inovare, cu o valoare totală de 119.670 mii lei. Din datele prezentate rezultă faptul că, cele mai semnificative rezultate au fost obținute în cadrul proiectelor aferente programului *Parteneriate în Domenii Prioritare*, respectiv un număr de **8 brevete OSIM și 36 cereri de brevete, din care 29 OSIM și 7 EPO, precum și un număr de 15 produse și 20 de tehnologii.** De asemenea, rezultate semnificative au fost înregistrate și în cadrul *Programului Nucleu*, respectiv un număr de **12 produse și 18 tehnologii.**

✓ Entitatea a asigurat necesarul de resurse umane și dotări tehnice (investiții) pentru realizarea obiectivelor stabilite în cadrul proiectelor de cercetare-dezvoltare și inovare derulate, însă **au fost identificate unele neajunsuri în privința obiectivelor din strategia instituțională referitoare la creșterea numărului total de personal cu studii superioare, concomitent cu descreșterea medie de vârstă a acestuia, cât și a creșterii ponderii numărului de doctori și doctoranzi în totalul personalului de cercetare.** Rezultatele obținute prin activitatea de cercetare, dezvoltare și inovare de către institut, în cadrul proiectelor derulate în perioada 2011 – 2015, s-au materializat în cereri de brevete și brevete obținute atât la nivel național cât și european, în produse și tehnologii rezultate, publicarea de articole în reviste de specialitate, precum și participarea la târguri și expoziții pe plan intern și internațional. Totodată, ca urmare a activității de cercetare desfășurate, precum și activității de promovare a rezultatelor obținute, institutul a obținut distincții sub formă de medalii, diplome și premii.

✓ **Institutul a obținut o slabă fructificare a rezultatelor activității de CDI prin intermediul transferului de produse și tehnologii,** activitate menită să asigure valorificarea rezultatelor prin introducerea acestora în circuitul economic. În anul 2012, INC-DCP-ICECHIM, în calitate de furnizor de servicii, a încheiat **15 parteneriate cu IMM-uri din sectorul productiv – Beneficiari în proiecte de tip**

CECURI de INOVARE cu cofinanțare de la bugetul de stat. Scopul acestei colaborări a fost crearea de produse și servicii inovatoare pe baza de tehnologii avansate, în vederea modernizării tehnologice și a creșterii gradului de inovare al IMM-urilor.

✦ **INCDA Fundulea - Institutul Național de Cercetare Dezvoltare Agricolă**

✓ INCDA Fundulea a elaborat Strategia de dezvoltare conform prevederilor legale. Definirea direcțiilor strategice ale activității de cercetare, dezvoltare și inovare s-a făcut în funcție de rezultatele obținute, precum și de tendințele internaționale, aspect care generează soluții viabile în ceea ce privește posibilitatea exploatării oportunităților cercetării științifice, a valorizării punctelor forte și consolidării avantajelor competitive. **Obiectivele strategice ale sistemului de CDI în domeniul culturilor de câmp se integrează în obiectivele strategice de bază ale activităților de CDI la nivel european**, elaborate prin analiza relațiilor complexe dintre cerințele specifice ale dezvoltării producției agricole și securitatea alimentară, în contextul schimbărilor climatice. Acestea vizează:

- 1) noi abordări în domeniul dezvoltării durabile și intensivizării culturii plantelor de câmp, incluzând adaptarea la asigurarea concomitentă a securității alimentare, a cerințelor privind furajarea animalelor, producerea biocombustibililor, a fibrelor, precum și altor cerințe legate de ecosisteme;
- 2) evaluarea integrată a impactului schimbărilor climatice asupra întregului lanț de obținere a alimentelor, incluzând și efectele asupra piețelor de desfacere;
- 3) elaborarea de soluții de reducere a emisiilor de gaze de seră, prin sechestrarea carbonului, precum și a emisiilor de oxid de azot și de gaz metan din sectorul culturii plantelor de câmp;
- 4) reducerea consistentă a contradicțiilor dintre producerea de alimente, prezervarea biodiversității și a funcțiunii ecosistemelor.

✓ S-a constatat că **temele de cercetare au fost corelate cu solicitările utilizatorilor finali ai rezultatelor de cercetare, a decidenților instituționali din țară cu care institutul are raporturi de coordonare și finanțare, precum și a noilor abordări științifice pe plan național și internațional**, contribuind la rezolvarea unor probleme socio-economice în domeniul agriculturii din țara noastră. S-a constatat că, în perioada 2011 – 2014, institutul a participat la competițiile organizate pe plan național și internațional pentru proiectele/temele de cercetare scoase la concurs, obținând rezultate notabile atât la nivel fundamental cât și la nivel aplicativ. Proiectele de cercetare obținute au fost:

- 3 proiecte în cadrul Programului național
- 1 proiect în cadrul Programului Capacități;
- 13 proiecte în cadrul Programului Nucleu;
- 3 proiecte în cadrul Programului Sectorial MADR;
- 1 proiect – Program MAKIS;
- 2 proiecte cu finanțare europeană.

Totodată, s-a mai reținut faptul că pentru rezolvarea tematicii de cercetare abordate, INCDA Fundulea a dezvoltat parteneriate atât la nivel național cât și internațional, a participat în comisii de evaluare a unor proiecte. Cercetătorii au participat în calitate de membri în colectivele de redacție ale revistelor recunoscute ISI, la târguri și expoziții naționale și internaționale.

✓ În perioada 2011-2014, în cadrul INCDA Fundulea, în totalul proiectelor de cercetare, **ponderea mai mare a fost deținută de dezvoltarea experimentală (59,35), urmată de cercetarea științifică aplicativă(32,4%) și de cea din domeniul cercetării fundamentale (7,6%), iar proiectele derulate din domeniul inovării au avut o pondere mai redusă (0,7%).**

✓ În urma **Raportului de evaluare și acreditare a institutului întocmit în anul 2012 de către o comisie formată din 5 cercetători**, au fost reținute următoarele aspecte :

- institutul dispune de patrimoniu funciar și de construcții, inclusiv câmpuri experimentale precum și o seră mare modernizată;

- institutul are o lungă tradiție în domeniul ameliorării plantelor, posedă o colecție notabilă de resurse genetice bine adaptate, de mare valoare națională și internațională;
- laboratoarele de genetică moleculară, fiziologia plantelor, biotehnologie etc. sunt bine echipate;
- din cauza constrângerilor financiare, unele echipamente nu sunt utilizate la capacitate maximă.

Deși au fost investite mai mult de 7 milioane Euro pe perioada evaluată, membrii institutului cred că infrastructura nu este încă suficientă pentru a atinge un nivel de clasă mondială.

✓ **Evoluția numărului de personal angrenat în activitatea de CDI a fost negativă în perioada 2011-2015**, având impact asupra posibilității realizării de proiecte de CDI în domeniul său de activitate. Personalul implicat în activitatea științifică a publicat articole în reviste de specialitate sau de popularizare, s-au obținut brevete înregistrate la Institutul de Stat pentru Testarea și Înregistrarea Soiurilor (ISTIS) și s-au depus cereri de brevetare la OSIM.

✓ În perioada analizată, INCDA Fundulea a avut atribuită conducerea unui program de cercetare din Planul Național de Cercetare Dezvoltare și Inovare, iar în cazul a două proiecte de CDI finanțate de la buget a avut calitatea de partener. INCDA Fundulea a participat în perioada supusă auditării, în **programe internaționale de CDI, concretizate în activități de colaborare bilaterală, pe bază de contracte, cu 9 institute de cercetări, 10 companii private și cu Academia de Științe Agricole.**

✓ Rezultatele activității de cercetare dezvoltare și inovare din perioada 2011-2014 au fost completate doar parțial în Registrul special de evidență în formă letrică, acesta fiind completat doar cu rezultatele activității de CDI din perioada 2009-20011, deși la nivelul institutului există o persoană nominalizată cu atribuții în domeniul evidenței rezultatelor activității de cercetare –dezvoltare. În ceea ce privește înregistrarea contabilă a rezultatelor activității de cercetare-dezvoltare, s-a constatat faptul că **în perioada 2011-2015 rezultatele activității de cercetare-dezvoltare reprezentând documentații, studii, lucrări, planuri, scheme, brevete de invenție, tehnologii, procedee, rețete, metode, obiecte fizice sau colecții de baze de date, nu au fost înregistrate în evidența contabilă ca active fixe (corporale/necorporale)**, conform prevederilor legale.

✚ **INCDCSZ Brașov - Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Cartof și Sfeclă de Zahăr.**

✓ La nivelul INCDCSZ Brașov a fost elaborată și aprobată Strategia de dezvoltare conform cerințelor prevederilor legale. La definirea direcțiilor strategice ale activității de cercetare, dezvoltare și inovare, la nivelul INCDCSZ Brașov s-au avut în vedere rezultatele obținute de institut, precum și tendințele interne și internaționale, strategia fiind ancorată în prioritățile și obiectivele stabilite la nivel național și european. Direcțiile strategice ale institutului au fost și vor fi în continuare în conformitate cu prevederile legale de înființare a institutului, cu solicitările forurilor tutelare și cu solicitările pieței (fermieri și asociații).

✓ În perioada 2011-2015, în conformitate cu obiectul de activitate al institutului, strategia de participare la competițiile organizate pe plan național și internațional a fost definită de înscrierea la toate temele de cercetare scoase la concurs, prin care se dorea rezolvarea atât la nivel fundamental cât și la nivel aplicativ a sarcinilor institutului.

În acest sens în perioada menționată au fost derulate proiecte câștigate prin participarea la competițiile organizate, din care enumerăm:

- proiecte ADER derulate în cadrul Programului Sectorial al MADR, în calitate de unitate contractantă titulară;
- proiecte ADER derulate în cadrul Programului Sectorial al MADR, în calitate de unitate contractantă parteneră;
- proiecte derulate în cadrul Programului Național NUCLEU al MECI;
- proiectul POS-CCE – Fonduri structurale europene: *Proiectul POS –CE Studii de marketing și de plan de promovare a produselor și serviciilor INCDCSZ Brașov.*

- proiecte în cadrul Planului Național II, în calitate de unitate parteneră;
- proiecte bilaterale internaționale (Belgia și Spania).

✓ La nivelul INCDCSZ Brașov, în perioada auditată (2011-2015), în totalul proiectelor de cercetare abordate de colectivul de cercetători, ponderile deținute pe domenii au fost :

- **obiectivele din domeniul cercetării științifice fundamentale – 10%.**
- **obiectivele din domeniul cercetării științifice aplicative - 40%.**
- **obiectivele din domeniul dezvoltării experimentale – 30%.**
- **obiectivele din domeniul inovării – 20%.**

✓ INCDCSZ Brașov beneficiază de **dotări moderne**, performante, adecvate domeniului său de activitate, ca urmare a finanțărilor asigurate în programul MAKIS din perioada 2006-2011. **Finanțările alocate efectiv în perioada 2011-2014 au fost sub nivelul aprobat, fapt ce are un impact asupra posibilității menținerii dotărilor tehnice ale institutului, în pas cu cele apărute pe piața internațională în domeniul specific al CDI.** În acest sens este necesară susținerea în mod constant de finanțări, pentru ca unitatea să fie competitivă pe piața de cercetare dezvoltare și inovare.

✓ Evoluția numărului de personal angrenat în activitatea de CDI a fost negativă în perioada 2011-2015, având impact asupra posibilității realizării de proiecte de CDI în domeniul său de activitate. În perioada 2011-2014 personalul a publicat două articole în reviste cotate ISI și 107 articole în reviste de specialitate fără cotație ISI. Au fost solicitate și s-au obținut un număr de **17 brevete de invenție**;

✓ În perioada 2011-2015 INCDCSZ Brașov a derulat un număr de **16 contracte de finanțare a proiectelor de CDI din fonduri publice.** Institutul nu a avut în perioada auditată atribuită conducerea unor programe de cercetare dezvoltare sau inovare din PNCDI aprobat pentru aceeași perioadă, dar în cazul a 9 proiecte de CDI finanțate de la buget a avut calitatea de contractor titular și în alte 7 proiecte de partener.

✓ Rezultatele obținute au fost raportate autorităților din domeniul cercetării, cu care institutul are relații de subordonare, colaborare și cooperare în domeniul cercetării: Academia de Științe Agricole și Silvicultură „Gh. Sisești”, MADR, MENCS. Prin rezultatele obținute din cercetarea proprie efectuată de colectivul de cercetători de la INCDCSZ Brașov, a fost atins scopul pentru care s-au derulat proiectele de cercetare –dezvoltare și inovare care, în principal, au constatat în:

- utilizarea de noi metode de selecție pentru obținerea de soiuri cu rezistență sporită la boli criptogenice și viroze, adaptate schimbărilor climatice din țară;
- selecția și promovarea de soiuri de cartof cu conținut sporit de antioxidanți, solicitate de piață;
- producerea de sămânță de bază pentru soiurile românești în cultură și noi omologate;
- crearea bazelor pentru înființarea de centre de excelență pentru cercetare pe specific de culturi din zona de influență;
- elaborarea de propuneri de proiecte pentru accesarea de fonduri structural și UE;
- promovarea unor proiecte pe baza de parteneriate de tip public – privat;
- obținerea de brevete pentru unele soiuri de cartofi, sfeclă de zahăr și plante medicinale, cât și pentru unele tehnologii specifice acestor culturi .

✓ INCDCSZ Brașov **a participat în perioada auditată și la programe de cercetare internaționale**, obținând rezultate utile în domeniul său specific de cercetare, atât din țară cât și țările din Europa cu care a avut aceste cooperări.

✓ INCDCSZ Brașov, deși nu a întreprins demersuri în vederea înființării de societăți comerciale sau de dobândire de acțiuni ori părți sociale în cadrul unor societăți comerciale, managementul entității s-a îndreptat către beneficiarii interni și externi cu care institutul are relații contractuale, de parteneriat, de colaborare. Prin valorificarea proiectelor de CDI, institutul a obținut venituri în sumă totală de 6.937.179 lei, în perioada 2011- 2014.

✓ **INCDCSZ Braşov nu a efectuat evidenţierea în Registrul special al rezultatelor din CDI, nu a procedat la întocmirea Fişelor speciale de evidenţă a rezultatelor activităţii de CDI, pentru fiecare proiect derulat în perioada 2011-2015 şi nu a publicat pe pagina proprie de internet acest registru.**

✓ În perioada 01.01.2011- 30.05. 2015, INCDCSZ Braşov nu a avut atribuită conducerea unor Programe de cercetare dezvoltare sau inovare din Planul Naţional. În cadrul proiectelor realizate de institut, acesta a avut în 9 cazuri calitatea de contractor titular, instituţie coordonatoare a consorţiului de parteneri, conform acordului de colaborare încheiat cu aceştia şi cu Autoritatea contractantă. În cazul a 7 proiecte derulate în aceeaşi perioadă INCDCSZ Braşov a avut calitatea de contractor partener.

✚ INCDFI Iaşi - Institutul de Fizică Tehnică.

✓ Principalele prevederi ale Strategiei în activitatea de cercetare a INCDFI Iaşi pentru perioada 2014-2020 şi ale programelor proprii de CDI au fost aprobate de Consiliul Ştiinţific al Institutului. Activităţile de cercetare desfăşurate în perioada 2011-2014 s-au dezvoltat în cadrul a **34 proiecte de cercetare finanţate din fonduri naţionale şi fonduri structurale**, din care:

- 16 proiecte, (din care 1 proiect ERA-NET), în Programul PARTENERIATE;
- 6 proiecte în Program IDEI;
- 3 proiecte în Program RESURSE UMANE;
- 7 proiecte în Program NUCLEU (MATMAGMAT);
- 2 proiecte în Program POS- CCE

✓ Din totalul de 34 de proiecte de cercetare dezvoltate de INCDFI – IFT Iaşi, ponderea obiectivelor din diferite domenii este după cum urmează:

- **70 % obiective din domeniul cercetării ştiinţifice fundamentale;**
- **25 % obiective din domeniul cercetării ştiinţifice aplicative;**
- **3 % obiective din domeniul dezvoltării experimentale;**
- **2% obiective din domeniul inovării.**

Diferenţa dintre domeniile de cercetare se datorează pe de o parte factorilor interni şi externi, **specificului activităţii** (activitatea de inovare fiind mai dificilă în domeniul fizicii), dar şi viziunii UEFISCDI care a organizat prioritar **competiţii în domeniul cercetării fundamentale**.

✓ INCDFI-IFT Iaşi dispune de o infrastructură de cercetare modernă şi performantă, adecvată activităţilor complexe de cercetare ştiinţifică şi tehnologică dezvoltate în cadrul institutului în ultimii 4 ani, utilizând cu precădere finanţări din:

- fonduri structurale prin Programul POS-CCE;
- proiecte din cadrul Planului Naţional de CDI - PN II; teme de cercetare din cadrul Programului Nucleu;
- proiecte din Programul Cadru 7 (proiectul *Upgrading the Capacity of NIRDTP to Develop Sensing Applications for Biomedicine using Magnetic Nanomaterials and Nanostructured Materials.*"/NANOSENS - FP7-REGPOT-2012-2013-1 / Grant nr. 316194).

În cadrul infrastructurii de cercetare performantă achiziţionată în perioada 2011-2013 au fost utilizate, cu precădere, 5 laboratoare specializate de cercetare, nou create.

✓ În perioada 2011-2014 personalul din cadrul INCDFI Iaşi, a obţinut în activitatea de cercetare, următoarele rezultate:

- 109 lucrări ştiinţifice cotate ISI
- 11 brevete de invenţie din care 6 solicitate (1 internaţional) şi 5 acordate (au fost obţinute un nr. de 24 medalii – 11 aur, 9 argint, 1 bronz la saloane de invenţii naţionale şi internaţionale)
- 251 lucrări comunicate la manifestări ştiinţifice internaţionale
- 50 de lucrări ştiinţifice fără cotaţii ISI
- 3 cărţi/10 capitole de cărţi.

✓ Din totalul veniturilor obținute de INCDFIT Iași, **97% reprezintă veniturile obținute din contracte de finanțare din fonduri publice, iar 3% venituri provenite din activități economice.**

✓ **Ponderea în cadrul rezultatelor activității de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și inovare o reprezintă articolele științifice/tehnice publicate în reviste cotate ISI în procent de 69%, urmate de lucrări publicate în reviste științifice fără cotație ISI, în procent de 29%. Brevetele de invenție solicitate/acordate ocupă un procent de aproximativ 6%.**

✓ În perioada auditată, INCDFIT Iași a participat la mai multe proiecte internaționale de cercetare-dezvoltare :

- 2 proiecte în Programul Cadru 7
- 1 proiect POS CCE
- 5 proiecte de colaborare bilaterală
- 4 teme de cercetare în colaborare cu JINR Dubna/ Federația Rusă

✓ Pentru valorificarea rezultatelor proprii de CDI, institutul nu a înființat societăți comerciale și nici nu deține acțiuni ori părți sociale în cadrul unor societăți comerciale. INCDFIT Iași depune eforturi susținute în vederea orientării activității de CDI către sectoarele economice cu potențial de creștere, printr-o activitate intensă de marketing constând în creșterea vizibilității INCDFIT Iași și în studii de piață privind identificarea nevoilor de inovare la nivelul agenților economici. **INCDFIT Iași a realizat produse speciale (diferite tipuri de materiale cu diferite compoziții – benzi, fire) și echipamente pentru activități de cercetare și microproducție livrate, livrate unor beneficiari, din care enumerăm:** Viola Enterprises LLC., S.U.A.; NDI Europe GmbH, Germania; KUK Electronic AG, Elveția; Național Technical University of Athens; School of Mining&Metallurgical Engineering of Athens, Grecia; Electron Energy Corporation, S.U.A.; Ben-Gurion University of the Negev, Department of Electrical and Computer Engineering, Israel.

În anul 2011 a fost transferată o tehnologie la o companie privată din S.U.A. și anume: „*Tehnologie pentru prepararea firelor amorfe pe bază de Co-Fe prin tehnica răcirii din topitură în apă în rotație*”.

✓ Rezultatele obținute în activitățile de CDI au fost administrate conform cerințelor specifice din contractele de finanțare încheiate pentru fiecare proiect, fiind puse la dispoziția beneficiarilor direcți, diseminate prin articole, prezentări la conferințe internaționale și naționale, expuneri la târguri, expoziții și integrate în brevete cu posibilă valorificare ulterioară a acestora. **Rezultatele activității de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și inovare se concretizează în special în articole publicate în reviste cotate ISI, a căror calitate a crescut de la un an la altul și mai puțin în produse, servicii, tehnologii, brevete și drepturi de autor. Nu toate rezultatele au fost evidențiate și raportate, fișele generate pentru proiectele în care INCDFIT IAȘI este partener, nefiind transmise de către coordonatorii de proiecte în vederea înregistrării și raportării acestora.**

✓ **Rezultatele cercetării obținute în cadrul proiectelor în care INCDFIT Iași este coordonator au fost evidențiate în contabilitate la valoarea simbolică de 1 leu. În prezent, în contabilitate au fost înregistrate în anii 2011-2014 un număr de 169 de rezultatele la valoarea de 169 lei.**

➤ Referitor la unele obiective specifice privind evaluarea, clasificarea și certificarea institutelor de către Colegiul Consultativ pentru Cercetare - Dezvoltare și Inovare, în conformitate cu prevederile OG nr. 57/2002, modificată prin OG nr. 6/2011 și ale Normelor metodologice pentru evaluarea și clasificarea în vederea certificării unităților și instituțiilor din sistemul național de cercetare-dezvoltare

Conform prevederilor legale în materie, unitățile și instituțiile din sistemul național de cercetare-dezvoltare pot fi evaluate și clasificate, din punctul de vedere al activității de cercetare-dezvoltare, de către **Colegiul Consultativ pentru Cercetare-Dezvoltare și Inovare**. Clasificarea se face pe următoarele niveluri: A+, A, A-, B, și C. Pot fi certificate pentru activitatea de cercetare-dezvoltare numai unitățile și instituțiile care sunt clasificate la nivelurile A+, A sau A-.

În urma evaluării, Colegiul consultativ propune autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare aprobarea hotărârilor privind certificarea, recertificarea, neacordarea certificării sau retragerea certificării. Certificarea sau recertificarea se acordă pe o perioadă de cel mult 5 ani.

INCD - urile, ca formă de organizare specială a unităților de cercetare, au apărut după anul 1996, acestea fiind evaluate și acreditate conform prevederilor OG nr. 25/1995 și HG nr. 135/1996.

Aprobarea OG nr. 6/2011 de modificare a OG nr. 57/2002 a introdus modificări în modul de evaluare și de finanțare a INCD - urilor. Prin *HG nr. 1062/2011 privind evaluarea și clasificarea în vederea certificării*, se prevede ca INCD - urile să fie evaluate de echipe care să cuprindă peste 50% evaluatori străini, iar evaluatorii să îndeplinească condiții speciale în ceea ce privește numărul și calitatea articolelor publicate. Derularea procesului de evaluare după noile reguli s-a făcut greoi, prin necesitatea de a găsi cel puțin 5 specialiști care să îndeplinească condițiile obligatorii, dar care să își armonizeze agenda pentru a fi prezenți simultan la vizita de evaluare. Grupul de lucru al Colegiul Consultativ pentru Cercetare - Dezvoltare și Inovare, care s-a ocupat de constituirea acestor comisii, **nu a reușit să găsească evaluatori pentru toate domeniile, astfel institutele din Turism, Protecția Muncii și Protecție Socială nu au fost evaluate până la această dată.**

Conform datelor și informațiilor prezentate de către ANCSI, situația evaluării în vederea certificării la data de 19.11.2015 se prezintă, astfel:

- a) 43 de institute, dintr-un număr total de 49 aflate în coordonarea ANCSI au fost evaluate/clasificate în perioada 2012-2014;
- b) nu au fost supuse evaluării 4 institute (institute fără panel propus de către Colegiul Consultativ pentru Cercetare - Dezvoltare și Inovare), respectiv:
 - Institutul Național de Cercetare Științifică în Domeniul Muncii și Protecției Sociale – INCSMPS București ;
 - Institutul Național de Cercetare Dezvoltare pentru Protecția Muncii „Alexandru Darabont”;
 - Institutul Național de Cercetare Dezvoltare pentru Utilaj Petrolier – IPCUP Ploiești ;
 - Institutul Național de Cercetare Dezvoltare în Turism – INCDT București.

Prezentăm, mai jos, situația unor institute neevaluate/neclasificate la data misiunii de audit.

✚ **INCDPM „Alexandru Darabont” București**

Deși institutul beneficiază de o dotare tehnică modernă și adecvată domeniului său de CDI și a fost atestat și acreditat prin *Decizia ANCS nr. 9634/14.04.2008*, nu a fost încă evaluat în conformitate cu prevederile OG nr. 6/2011.

✚ **INCSMPS București**

La data de 15.12.2011, ca urmare a lansării procedurii de evaluare și clasificare a institutelor naționale de cercetare științifică, INCSMPS a încărcat pe platforma on-line gestionată prin Registrul Potențialilor Contractorilor – ANCS, documentele prevăzute de *Normele metodologice pentru evaluarea și clasificarea în vederea certificării a unităților și instituțiilor din sistemul național de cercetare-dezvoltare*. Până la data de 30 noiembrie 2015, la aproape trei ani de la data de depunere a documentelor în vederea clasificării instituționale, institutul nu a fost evaluat conform legislației în vigoare, care prevedea faptul că în termen de cca. 4 luni de la demararea procedurii, certificarea sau necertificarea trebuia să fie obținută și prezentată public. Motivul cel mai adesea invocat pentru care procedura de evaluare și clasificare - certificare pentru INCSMPS nu a fost finalizată, constă „în lipsa evaluatorilor pentru domeniul socio-economic care să corespundă criteriilor prevăzute în *HG nr. 1062/2011*, atât din țară cât și din străinătate”.

✚ **INCD IPCUP Ploiești**

INCD IPCUP Ploiești a fost în coordonarea Ministerului Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri până în aprilie 2013, funcționând începând din anul 2007 în stare de executare silită cu terți popriți prin decizie ANAF. Starea menționată a generat în timp statutul de neeligibilitate pentru participarea la

licitații și competiții și, implicit, scăderea drastică a numărului de contracte semnate. Astfel, la sfârșitul anului 2012 IPCUP Ploiești se confruntă cu situația de blocaj economic și executare silită prin poprire de către ANAF, generată de datoriile față de bugetul consolidat al statului. În toată aceasta perioadă s-a încercat depășirea situației create, angajații IPCUP Ploiești finalizând toate contractele semnate și temele de cercetare în derulare, lucrările aferente fiind predate și recepționate de către beneficiari. Executarea conturilor bancare de către ANAF, aplicarea unui algoritm defavorabil diminuării datoriei, notificarea entităților cu care IPCUP a încheiat și a derulat contracte, au condus la blocaj financiar și la retragerea entităților economice din parteneriate. Începând cu luna noiembrie 2011, institutul nu a mai avut conducere executivă, iar din luna aprilie 2012 a fost întreruptă furnizarea tuturor utilităților datorită restanțelor acumulate. Prin *OUG nr. 96/2012, privind stabilirea unor măsuri de reorganizare în cadrul administrației publice centrale*, INCDUP - IPCUP Ploiești a trecut în coordonarea Ministerului Educației Naționale (MEN).

Situația IPCUP a devenit ordinea de zi a numeroase întâlniri și analize în cadrul cărora s-a urmărit identificarea de soluții pentru rezolvarea stării de fapt, menținerea domeniului de activitate și protejarea salariaților IPCUP. Astfel, începând cu data de 10.06.2013, prin implicarea și cu acordul MEN, 52 de salariați de la IPCUP Ploiești au fost detașați la Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Inginerie Electrică - INCDIE ICPE – CA București, în vederea dezvoltării unor teme de cercetare pe care acesta le avea în derulare.

INCD IPCUP Ploiești nu a fost evaluat întrucât se află în incapacitate de plată din anul 2011.

Precizăm faptul că institutele nu au putut beneficia de regulile din domeniul *prevenirii insolvenței și al insolvenței*, deoarece *Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență* nu este aplicabilă unităților și instituțiilor de învățământ preuniversitar, universitar și entităților prevăzute de *OG nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, cu modificările și completările ulterioare*. Pentru rezolvarea acestei carențe legislative, prin *OG nr. 41/2015 pentru modificarea și completarea OG nr. 57/2002* s-a prevăzut posibilitatea ca INCD - urile care ajung în stare de insolvență să poată fi reorganizate ca societăți comerciale, fiind astfel protejate prin insolvență până la redresarea din punct de vedere economico - social.

➔ Aspecte privind capacitatea administrativă a sistemului național CDI, respectiv ansamblul resurselor materiale, instituționale și umane de care dispun entitățile, precum și acțiunile pe care le desfășoară acestea pentru exercitarea competențelor stabilite prin lege

S-a constatat că, deși entitățile care desfășoară activități de cercetare - dezvoltare dispun de o bază materială și umană adecvată, există unele **carențe în ceea ce privește capacitatea administrativă a sistemului CDI**. Exemplificăm aspecte relevante privind capitalul real la nivelul unor INCD – uri.

✚ **INCD în domeniul Geologiei, Geofizicii, Geochimiei și Teledetecției - I.G.R. București**

Clădirea principală în care își desfășoară activitatea este cu **risc seismic ridicat, ultimele 5 etaje (din 10) nu sunt prevăzute cu geamuri, fapt care conduce la deteriorarea spațiului și la infiltrații de apă la etajele inferioare**. LITOTECA - colecția de carote (obținute din foraje efectuate în ultimii 50 de ani) este localizată într-un spațiu care aparține SC PROSPECTIUNI SA, cu care institutul se află în litigiu, proces pe rol care are ca obiect evacuarea institutului. De asemenea menționăm lipsa de coeziune a personalului care este împărțit în tabere care se reclamă la autorități și instanțe, fapt care generează o atmosferă de lucru necorespunzătoare.

✚ **INCD pentru Mașini și Instalații destinate Agriculturii și Industriei Alimentare - INMA București - Sucursala INMA Cluj Napoca**

Își desfășoară activitatea într-o clădire/hală aparținând domeniului public, dar situată pe un teren proprietate privată. Proprietarul dorește să valorifice terenul, acesta a prezentat o ofertă de a pune la

dispoziția INMA o clădire și terenul aferent cu titlu gratuit în schimbul **clădirii care are durata de viață expirată**. Este necesară inițierea unui proiect de HG pentru schimbul de imobile.

✚ **INCD pentru Fizica Materialelor - INCDFM Măgurele**

Sunt necesare fonduri de investiții pentru a finaliza restaurarea Conacului Oteteleșanu, care aparține institutului și în care va funcționa un Centru UNESCO;

✚ **INCD pentru Utilaj Petrolier - IPCUP Ploiești.**

A fost inițiat proiectul de hotărâre a Guvernului pentru organizarea și funcționarea ca sucursală la Ploiești a Institutului Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Inginerie Electrică București. Sunt probleme cu înregistrarea cadastrului pentru patrimoniul IPCUP. Personalul existent a fost detașat la ICPE-CA pentru păstrarea domeniului de activitate propriu IPCUP, pe o perioadă determinată de 2 ani, care a expirat. Prin evaluare conform prevederilor OG nr. 41/2015, IPCUP poate fi reorganizat ca societate comercială și declarată starea de insolvență.

✚ **INCD în Sudură și Încercări de Materiale - ISIM Timișoara**

ISIM se confruntă cu probleme în ceea ce privește **reglementarea patrimoniului**. Clădirea și terenurile în care își desfășoară activitatea provin dintr-o societate care a fost divizată în trei unități, iar celelalte două societăți comerciale au început să vândă patrimoniul către terți. Este necesară efectuarea operațiunii de separare cadastrală.

✚ **INCD pentru Metale și Resurse Radioactive - IMRR București**

IMRR are datorii către bugetul de stat. ANAF a organizat două licitații de vânzare a imobilului în care acesta are sediul principal în București. IMRR își desfășoară activitatea în orașul Măgurele. Sediul din București este format din câteva spații în cadrul unui imobil de pe bulevardul Ferdinand, care poate fi valorificat în contul datoriilor. Institutul se confruntă cu neajunsuri în ceea ce privește implementarea activității CDI. Ministerul consideră necesar comasarea cu un alt institut cu profil apropiat, după rezolvarea problemei datoriilor;

✚ **INCD pentru Chimie și Petrochimie - ICECHIM București.**

Ministerului Energiei solicită închirierea unui spațiu de 600 m² la etajul 3, prin desființarea unor laboratoare ale ICECHIM, în vederea transformării în birouri pentru minister. Clădirea este foarte veche și dezafectarea laboratoarelor ar pune în pericol structura de rezistență. ICECHIM a oferit soluții alternative, respectiv închirierea clădirii în care a funcționat pilotul de pesticide sau închirierea corpului de clădire construit în parteneriat cu Biblioteca Chimiei și care sunt libere în prezent.

✚ **INCD pentru Energie - ICEMENERG București**

ICEMENERG nu are posibilitatea achitării drepturilor ce li se cuvin foștilor și actualilor salariați, stabilite prin hotărâri judecătorești rămase definitive. Este și în imposibilitate de a gestiona sediul din Craiova, pentru care se solicită aprobarea transferării cu plată către Transelectrica. Terenul din Craiova a fost câștigat în instanță de Transelectrica, teren pe care se află clădirea proprietate ICEMENERG și față de care Transelectrica și-a prezentat disponibilitatea de a o cumpăra. Are în patrimoniu și un teren (Baza Hidro - București), înconjurat de terenurile altor proprietari, la care accesul se efectuează pe un drum de servitute, pentru care trebuie plătită chirie.

✚ **INCD în Construcții, Urbanism și Dezvoltare Teritorială Durabilă – URBAN INCERC București**

URBAN-INCERC se confruntă cu probleme privind documentațiile redepuse pentru efectuarea intabulării pentru diferite filiale. La filiala de la Timișoara sunt probleme de ordin juridic, respectiv litigii, intabularea imobilelor de la această sucursală fiind posibilă doar după finalizarea litigiilor. Sediul central din București, Sos. Pantelimon, este obiectul unui litigiu cu o firmă care s-a desprins din vechiul institut prin privatizare, iar fostul sediu al URBAN PROIECT nu mai poate fi folosit, având un grad ridicat de risc seismic.

✚ **INSC pentru Comunicații-București – INSCC București**

Nu are sediu propriu, funcționează în spații închiriate de la societatea CEPROCIM S.A.

✚ **INCD pentru Protecția Mediului București**

Are mari datorii acumulate către bugetul general consolidat. Se confruntă cu probleme în ceea ce privește intabularea terenului de la sediul central din București.

✚ **INCD Marină "Grigore Antipa" - INCDM Constanța**

Este necesară modernizarea sau înlocuirea navei de cercetări marine aflate în dotare.

✚ **INCD în Domeniul Patologiei și Științelor Biomedicale „Victor Babeș” - INCD „VICTOR BABEȘ” București**

Nu este efectuată intabularea pentru active constând în terenuri și clădiri, ca urmare a faptului că datele din inventarul Ministerului Sănătății nu pot fi identificate.

✚ **INCD Agricolă Fundulea - INCDA Fundulea**

Deși INCDA Fundulea beneficiază de dotări moderne, performante, adecvate domeniului său de activitate, pentru menținerea unui nivel ridicat de competitivitate sunt necesare în continuare eforturi susținute de realizare a unor investiții semnificative pentru creșterea performanțelor tehnice. Dificultăți în aprobarea proiectului de HG de organizare și funcționare a INCDA. Nu este realizat cadastrul pentru suprafața de teren aparținând domeniului public al statului, având cadastru doar pentru clădiri invocându-se lipsa de fonduri.

✚ **INCD pentru Biologie și Nutriție Animală - IBNA Balotești**

Este necesar efectuarea de investiții pentru modernizarea Stației pilot de producere nutrețuri combinate.

✚ **I.N.C.D pentru Biotehnologii în Horticultură - INCDBH Ștefănești**

Are mari datorii față de bugetul general consolidat, cu posibilitatea de a le achita doar prin vânzarea unor cantități de vin vechi și coniac aflate în stocul institutului, dar pentru care nu are aprobarea Ministerului Finanțelor Publice.

✚ **INCD pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului - ICPA București**

ICPA are sediul în clădirea ASAS. Între ICPA și ASAS a fost încheiat în anul 2015 un contract de comodat pe 10 ani pentru suprafața de 5.200 mp. La aceeași adresă, ICPA deține în administrare un teren din patrimoniul public al statului în suprafață de 5.974 mp, pe care se află o construcție cu destinația laboratoare și teste în casa de vegetație (Hala modele sol), care este de asemenea în administrare, fiind în patrimoniul public al statului. ASAS revendică acest teren și clădirea aferentă. ICPA are pe rol două procese cu ASAS privind această speță. La Râncă, în Jud. Gorj, ICPA are în administrare un teren de 7,5 ha din patrimoniul public al statului, pe care se află Stația de Cercetare a poluării de fond. Prin hotărâre judecătorească, terenul a fost atribuit către Obștea Banca Gilortului. ICPA are pe rol la Judecătoria Tg. Jiu un proces pe aceasta speță cu Obștea Banca Gilortului.

În fapt, și alte INCD – uri au litigii determinate de revendicarea unor bunuri din patrimoniul acestora (**INCD în Silvicultură “Marin Drăcea”, INCD pentru Optoelectronică - INOE București**), iar la mai multe se înregistrează situații conflictuale între salariați și conducere (**INCD pentru Fizica Laserilor, Plasmei și Radiației - INFLPR Măgurele, Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Electrochimie și Materie Condensată - INCEMC Timișoara, INCD și Încercări pentru Electrotehnică – ICMET Craiova ș. a.**).

Un caz semnificativ privind activitatea CDI, îl reprezintă modul de organizare și funcționare a **Institutului Național de Cercetare „Cantacuzino”, denumit în continuare Institutul Cantacuzino**, cu impact major asupra sistemului de sănătate publică la nivel național.

Institutul Cantacuzino are ca domeniu de activitate **sănătatea publică**, pe care o promovează atât prin **activități de cercetare-dezvoltare**, cât și prin **oferta de produse și servicii**. Activitatea de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și inovare se desfășoară în domeniile: infecții bacteriene, virale și parazitare, biologiei celulare și moleculare, imunologiei, biotehnologiei și geneticii microbiene.

Până în septembrie 2014, institutul a funcționat în coordonarea Ministerului Sănătății, iar prin HG nr. 844/01.10.2014 a fost trecut în coordonarea Ministerului Educației Naționale.

Institutul este evaluat cu calificativul A+, având activitate comercială, compartiment de marketing și fiind focalizat pe activitatea de servicii și vânzări directe. În strategia de cercetare sunt formulate direcții de cercetare care să răspundă cerințelor legate de evoluția științei pe de o parte și de misiunea institutului în domeniul sănătății publice, pe de altă parte.

În ceea ce privește baza materială, institutul are în administrare imobile constând în terenuri și clădiri din domeniul public al statului. O parte din terenul aflat în Stațiunea Băneasa este în litigiu cu prințul Paul de România/Dosar nr. 22071/3/2013.

Pentru clădirile din București, Splaiul Independenței nr. 103, Sector 5 și Str. Gheorghe Ionescu Șisești nr 14 A, Sector 1 există cadastru și intabulare Pentru clădirea situată în Iași, Str. Codrescu Nr. 15 B există doar cadastru. Cadastrul și intabularea sunt în curs de obținere pentru clădirile aparținând Stațiunii Dârvari din Jud. Ilfov și Jud. Giurgiu. Pentru aceste clădiri există planuri de amplasament și delimitare, însă datorită faptului că institutul nu deține acte de proprietate, cadastrul și intabularea se desfășoară greoi. O parte din terenul aflat în localitatea Dârvari, com. Ciorogârla, a fost retrocedat în anul 2004. În anul 2014 în cadrul locației din Iași, strada Codrescu nr. 6 A, din suprafața de totală de 3.145,28 mp, a fost restituită Consiliului Județean Iași suprafața de teren de 2.129,76 mp.

Echipamentele utilizate în activitatea de CDI sunt proprietatea Institutului Cantacuzino și sunt achiziționate în baza unor proiecte cu finanțare internă și externă, fonduri nerambursabile sau finanțare BIRD. Este de remarcat costul ridicat de întreținere al facilităților pentru lucrul cu microorganisme patogene, lanțuri de frig pentru stocarea materialului biologic sau al întreținerii spațiilor pentru serii experimentale și pilot, o caracteristică particulară pentru cercetarea biomedicală de acest tip.

În prezent, ca **instituție publică** ce desfășoară activități de interes strategic în domeniul asigurării protecției siguranței stării de sănătate a populației, Institutul Cantacuzino funcționează în baza *O.U.G nr. 23/29.06.2015 privind stabilirea unor măsuri în domeniul cercetării-dezvoltării și inovării în vederea asigurării protecției intereselor esențiale ale siguranței stării de sănătate a populației*. Finanțarea activităților desfășurate de institut se realizează din venituri proprii și subvenții de la bugetul de stat.

Până la apariția O.U.G nr. 23/29.06.2015, structura institutului a fost de tip INCD, organizat conform OG nr. 57/2002, cu modificările și completările ulterioare.

În anul 2002, Institutul Cantacuzino avea o cifra de afaceri de 14.040.393 RON, care a crescut continuu, ajungând la 29.087.313 lei (RON) în 2005 și 58.984.362 lei în 2008. Din această cifră de afaceri, până la 60% era aferentă vaccinului gripal și vaccinului rabic.

În același timp, numărul mediu de salariați a scăzut de la 1058 persoane în 2002 la 830 în 2008, iar cheltuielile de personal au crescut de 5.58 ori, de la 4.138.386 la 23.098.543 lei, ceea ce s-a reflectat în venitul pe persoană. Raportul de creștere mai mare decât a cifrei de afaceri este explicabil prin venitul foarte mic în 2002, care făcea institutul lipsit de atractivitate. Creșterea nivelului salarial a permis angajarea de personal tânăr. În perioada 2002-2005 au fost angajați peste 50 de tineri pe posturi de cercetare-dezvoltare și mulți în alte domenii.

În anul 2008 cea mai mare pondere în totalul veniturilor (58,53%) a fost deținută de veniturile din activitatea de producție și comercială (34.524.918 lei). Produsul principal a fost vaccinul gripal sezonier, în valoare de 15.163.974 lei, vândut Ministerului Sănătății.

Veniturile din cercetare, în valoare de 11.247.164 lei, dețineau o pondere de 19,07% în total venituri, provenind din contractele de cercetare câștigate la competițiile interne și din contractele de cercetare finanțate din fonduri externe.

Veniturile din activitatea de sănătate publică și cele înregistrate din vânzarea de analize medicale direct către populație și către laboratoare private, în valoare de 7,318,338 lei, reprezentau 12,41% din totalul veniturilor înregistrate de institut.

Din totalul cheltuielilor înregistrate în anul 2008, ponderea cea mai mare o dețineau cheltuielile de personal în valoare de 23,098,543 lei, respectiv 42,75%, cheltuieli înregistrate și plătite pentru un număr mediu de 830 de angajați. Următoarele cheltuieli ca pondere în cuantumul cheltuielilor sunt cheltuielile materiale, reprezentând 29,23%, urmate de alte cheltuieli de exploatare, reprezentând 14,77%.

Declinul instituțional a început după 2009, deoarece anul a fost unul atipic, fiind marcat de pandemia din acel an.

La finele anului 2009, institutul a încheiat un contract de finanțare cu Ministerul Sănătății, pentru producerea a 5.000.000 doze vaccin pandemic în valoare de 21.091.500 lei. Dezvoltarea vaccinului pandemic a apărut ca urmare a pandemiei declarate la 11 iunie 2009, care a găsit institutul pregătit, acesta derulând un grant de dezvoltare vaccin pandemic (semnat la începutul anului cu Organizația Mondială a Sănătății) și un proiect european Flusecure, în care una dintre ținte era elaborarea de reactivi.

Ca urmare, în iulie 2009, Institutul Cantacuzino a întrerupt producția curentă, pentru a produce material suficient pentru noii candidați de vaccin. Din cheltuielile necesare, doar prețul materialului biologic a fost acoperit prin proiectul european Flusecure, diferența reprezentând cheltuieli efectuate de către institut. **Aceste cheltuieli, precum și altele care au fost efectuate pentru dezvoltarea de vaccin pandemic nu au fost recunoscute ca fiind eligibile pentru decontare în contractul de finanțare încheiat cu Ministerul Sănătății în septembrie, atunci când faza de dezvoltare era destul de avansată.**

Totuși, la sfârșitul anului 2009 institutul nu înregistra plăți restante către Bugetul de Stat și Bugetul Asigurărilor de Stat, deținea în conturile curente disponibilități pentru reluarea activității în anul viitor, stocuri de produse finite și mărfuri precum și clienți de încasat.

Anul 2010 a debutat cu producția de vaccin pandemic care nu a fost finalizată până la sfârșitul anului 2009 și a fost transferată în anul 2010 printr-un act adițional, care prevedea prelungirea termenului de livrare până în luna aprilie 2010.

În februarie 2010, *Agenția Națională a Medicamentelor* a ridicat autorizațiile de fabricație pentru toate liniile de producție, ca urmare a nerespectării angajamentului de reabilitare a lor din proiectul Avian Influenza Control & Human Pandemic Preparedness & Response Project (Proiectului privind prevenirea și combaterea extinderii gripei aviare) – Împrumut al Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD), ratificat prin Legea nr. 57/2007. **După ridicarea autorizațiilor de producție pentru toate liniile de fabricație, cantitățile de vaccin pandemic în stadiul de producție neterminată, ambalate în fiolă și cutie, nu au primit autorizație de punere pe piață. Din cele 5.000.000 doze vaccin pandemic a fost produsă în final o cantitate de 3.083.650 doze, fiind livrată cantitatea de 2.949.150 doze, iar pentru diferența de producție nefinalizată și nelivrată (2.050.850 doze), institutul a restituit banii la Ministerul Sănătății.**

În acest timp, au continuat investițiile prevăzute în Proiectul privind prevenirea și combaterea extinderii gripei aviare – Împrumut al Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare nr. 4839-RO, iar pe termen scurt institutul a primit bani pentru amenajările necesare și ulterior autorizații de punere pe piață doar pentru producția de vaccin gripal.

Astfel, la sfârșitul anului 2010 institutul nu înregistra plăți restante către Bugetul de Stat și Bugetul Asigurărilor de Stat, deținea în conturile curente disponibilități pentru reluarea activității în anul viitor, dar stocurile de produse finite erau reduse și se înregistrau deja datoriile restante, existau clienți de încasat dar crescuseră și soldurile datoriilor către furnizori.

În anul 2011 se înregistrează o scădere a veniturilor totale, datorită în primul rând scăderii veniturilor din activitatea de producție, din cauza epuizării stocurilor de produse finite și a retragerii de pe piață a vaccinului gripal sezonier. În anul 2011 au fost încercări de reluare a producției de vaccin BCG și Polidin, dar acestea au fost nereușite, datorită încercării de a amenaja arii în timp scurt.

Chiar și în aceste condiții, ponderea cea mai mare din total venituri a fost deținută de veniturile din vânzarea produselor finite și din activitatea comercială, în procent de 52,03%, respectiv veniturile din

vânzarea produselor Verorab și Favirab și a vaccinului gripal sezonier vândut către Ministerul Sănătății și către DSP-uri. Valoarea vaccinului retras a fost de peste 2.959.000 lei. Veniturile din activitatea de cercetare reprezintă 18,33% din total venituri, iar activitatea de sănătate publică și laboratorul de analize medicale un procent de 15,10%.

La finele anului 2011, institutul nu înregistra datorii la Bugetul de Stat și Bugetul Asigurărilor Sociale de Stat, datoriile către furnizori erau mai mici decât în anul 2010, înregistra disponibilități bănești, clienți de încasat, stocuri puține.

În anul 2012, institutul nu a produs vaccin gripal sezonier, datorită faptului că aria de producție a fost modernizată prin proiectele Băncii Mondiale. Veniturile din activitatea de producție și activitatea comercială au fost reprezentate în special de vânzările de medii de cultură, sânge, seruri, reactivi de diagnostic. Veniturile din activitatea comercială au fost în valoare de 2.680.026 lei. În anul 2011, între institut și Sanofi Pasteur se încheiase o eșalonare la plată pentru datoriile acumulate, termenele de plată ale acestora nu au fost respectate în 2012 și aceasta a fost una dintre cauzele care au contribuit la sistarea activității de comerț.

La finele anului 2012, pe lângă datorii către furnizorii de materiale și către furnizorii de utilități, institutul începe să acumuleze și datorii către Bugetul de Stat și Bugetul Asigurărilor Sociale de Stat.

În anul 2013, cifra de afaceri a fost de 11.395.971 lei, din care 20% (2.363.231 lei) venituri din vânzarea produselor finite (medii de cultură, seruri de diagnostic, sânge, seruri, SOD natural), 34% (3.833.568 lei) venituri din prestări servicii (analize medicale direct către populație prin laboratorul de analize medicale și către persoane juridice prin laboratoarele centrelor naționale de referință), 43% (4.970.212 lei) venituri realizate din contracte de cercetare încheiate cu ANCS și proiecte de cercetare internaționale, și 8% (929.044 lei) venituri din vânzări cu amănuntul. Cheltuielile de exploatare au reprezentat 27.520.429 lei.

Pierderea înregistrată pentru activitatea curentă se datorează lipsei autorizațiilor de fabricație pentru produsele injectabile, vaccinuri și imunomodulatori, de produse finite și mărfuri (Verorab și Favirab) – stocuri generatoare de venituri și încasări.

Disponibilitățile bănești reduse au fost orientate prioritar către plata salariilor. Ca urmare, activitatea a fost grevată de lipsa de reactivi și materiale consumabile. Activitatea de producție a fost reprezentată doar de producția de medii, seruri, suplimente nutritive, sânge și seruri de animale, vânzări de animale de laborator, vânzări de furaje, iar prestările de servicii s-au făcut doar de câteva laboratoare. **Blocajele în aprovizionare, urmare datoriilor mari către furnizori înregistrate de institut, au grevat aprovizionarea cu materii prime, materiale, servicii etc., necesare desfășurării activității. O parte din furnizori au livrat marfa doar cu plata în avans.**

Pentru a rezolva problema **sustenabilității producției și a centrelor de referință**, prin HG nr. 320/2013 Institutului i-a fost încredințat pe 10 ani, ca activitate distinctă, **serviciul de interes economic general**, constând în activitatea de prevenire a îmbolnăvirii în masă a populației generate de epidemii și pandemii, precum și intervenția rapidă și eficientă în cazul constatării unor urgențe majore de acest tip. Derularea serviciului de interes economic general a avut **venituri din subvenții de exploatare de 10.000.012 lei și cheltuieli totale de 12.279.279 lei.** Institutul a primit cu titlu de compensație suma de 10.000.000 lei pentru îndeplinirea a 11 obiective, din care prin Obiectivul 4 (producere vaccin gripal) **institutul avea obligația de a pune gratuit la dispoziția Ministerului Sănătății 400.000 doze vaccin gripal sezonier.** Decontările au început din luna iunie 2013, primul virament a fost încasat de institut în luna august 2013 în valoare de 5.450.000 lei iar diferența de 4.550.000 lei a fost încasată în luna decembrie 2013. Ca urmare, blocajele menționate au continuat până în august, ceea ce a condus la derularea dificilă a programului. În plus, au fost înregistrate depășiri ale costurilor estimate inițial. Obiectivul 4 a fost de la început subfinanțat, deoarece suma alocată la numărul de doze solicitate genera un cost de 11 lei pe doză, estimat pe baza producției anterioare la un număr mai mare de doze (1.5

milioane). Eforturile de obținere a autorizațiilor au impus efectuarea unor validări și teste suplimentare, iar exploatarea intensivă a generat cheltuieli neprevăzute de întreținere și reparații pentru unele echipamente esențiale, care au generat costuri suplimentare. Toate obiectivele serviciului de interes economic general încredințat au fost îndeplinite, iar pe lângă cele 400.000 doze de vaccin gripal sezonier predate Ministerului Sănătății, din finalizarea Obiectivului 4 au mai rezultat peste 15.000 doze vaccin gripal sezonier în valoare de 284.215 lei (evidențiate ca produse finite) și producție neterminată de vaccin gripal sezonier, în diverse faze de execuție, în valoare de 830.686 lei. Toate acestea s-au transformat în final în pierderi rezultate din depășirea costurilor estimate inițial pentru Obiectivul 4.

În final, prin declararea neconformă a producției dozelor produse, de către Agenția Națională a Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, serviciul de interes economic general este în prezent suspendat, chiar dacă HG nr. 320/2013 este în vigoare.

Pentru reducerea costurilor, conform hotărârilor Consiliului de administrație, în cursul anului 2013 a început desființarea Filialei Iași, finalizată la începutul anului 2014.

La 31.12.2014 institutul înregistra pierderi în valoare de 11.515.132 lei și datorii totale în valoare de 22.566.215 lei, din care datorii către furnizori în valoare de 12.454.655 lei iar către ANAF în valoare de 10.111.560 lei, fără majorări și penalități de întârziere. Acest deficit se datorează lipsei de finanțare cu care institutul s-a confruntat pe tot parcursul anului 2014 pentru activitatea de producție vaccin gripal, precum și pentru activitatea de sănătate publică. În anul 2014 institutul nu a produs vaccin gripal sezonier, iar costul menținerii liniilor de producție și al personalului dedicat producției de vaccin gripal a influențat negativ rezultatul economic. În anul 2013 întreținerea ariilor de producție a vaccinului gripal sezonier, producția de vaccin gripal sezonier și activitatea de sănătate publică au fost definite ca activități aferente *serviciului de interes economic general* încredințat prin HG 320/2013, dar pentru anul 2014 institutul nu a primit finanțare pentru aceste obiective.

În luna septembrie 2014 a început executarea silită împotriva institutului de către ANAF și SC AVICOLA S.A. București, prin oprirea conturilor curente, fapt care a implicat blocarea activității curente a institutului. În vederea suspendării executării silite, s-a înaintat o cerere de suspendare la executorul judecătoresc, pentru suspendare executare silită provizorie pe termen de 6 luni, termen de grație de 2 ani pentru plata datoriilor către AVICOLA, precum și contestare titlu executoriu.

La finele anului 2014 au fost achitați în cea mai mare parte furnizorii de materiale și servicii aferenți proiectelor de cercetare precum și contribuțiile la bugetul de stat pentru aceste proiecte, ceea ce a decapitalizat complet institutul. Reorganizarea institutului ca instituție publică precum și sumele alocate de la bugetul de stat au permis plata în lunile septembrie - octombrie 2015 a datoriilor acumulate în anii 2013-2015, iar la data misiunii de audit, **institutul desfășoară doar activitate de CDI.**

Cheltuielile se mențin la valori mari, deoarece în cursul anului, institutul a menținut în stare de funcționare departamentele implicate în producția de vaccin gripal, a desfășurat activitatea de sănătate publică și a păstrat numărul de salariați (număr mediu de 523) în vederea reluării activității de producție.

b) Gradul de asigurare a resurselor financiare necesare desfășurării activității de CDI

Conform datelor cuprinse în Memorandumul cu tema *Aprobarea valorilor finale ale obiectivelor României pentru Strategia Europa 2020*, au fost prevăzute investiții în cercetare și dezvoltare (sectoarele public și privat) în procent de 2% din PIB, plecând de la un procent de 0,58% din PIB aferent anului 2008. Însă, din datele cuprinse în anchetele privind activitatea de CDI realizată de INS, **atât finanțările din fonduri publice cât și cele din surse private alocate activității de CDI prezintă o reducere constantă, ceea ce conduce spre premisa că obiectivul asumat de România în contextul Strategiei Europa 2020 nu va fi realizat.**

Tabelul nr. 8 – Evoluția ponderii cheltuielilor pentru activitatea de CDI din România, publicați de INS pentru perioada 2011 - 2013

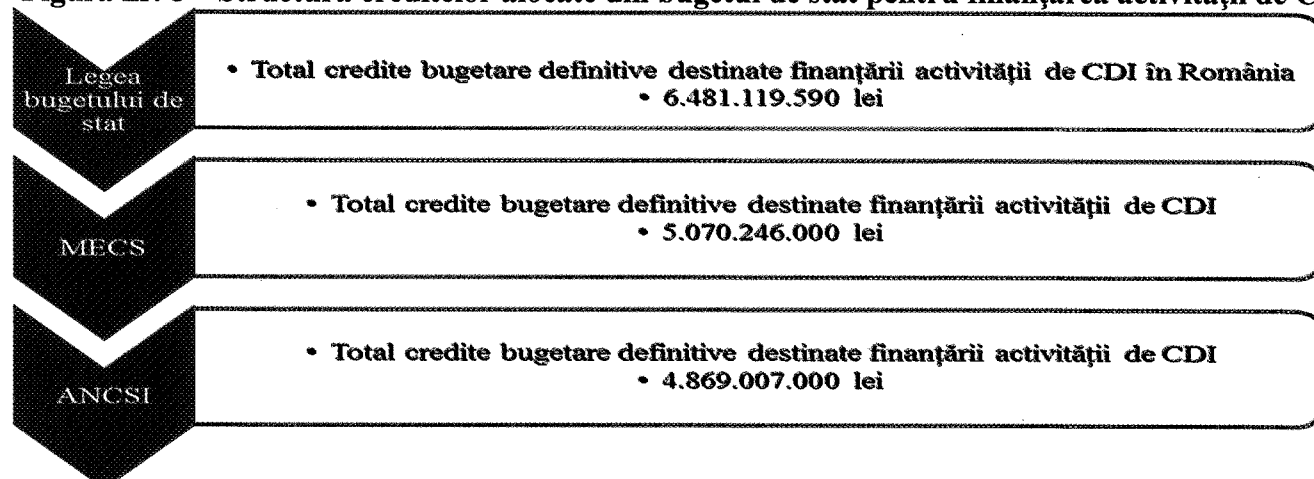
Anul financiar	2011	2012	2013
Ponderea sectorului public în produsul intern brut (%)	0,30	0,30	0,27
Ponderea sectorului privat în produsul intern brut (%)	0,18	0,19	0,12
Total investiții în cercetare și dezvoltare (%)	0,48	0,49	0,39

Urmărind evoluția în timp a ponderii cheltuielilor totale destinate activității de CDI în PIB, se constată că **anul 2014 prezintă cel mai redus procent din ultimii 14 ani**. Trendul ascendent înregistrat în perioada 2004 – 2008 a fost stopat de începutul crizei economice mondiale.

Reducerea procentului cheltuielilor totale ale CDI în PIB denotă o îndepărtare de recomandările Comisiei Europene privind implementarea inițiativei emblematice „O uniune a inovării”. Acest aspect este prezentat și în *Raportul privind performanța cercetării și inovării în statele membre ale Uniunii Europene – 2014*, unde la capitolul privind performanțele României, Comisia Europeană menționează: „Tendințele recente arată faptul că ținta privind intensitatea CDI de 2% pentru 2020 este foarte ambițioasă și va fi dificil de atins, având în vedere atât angajamentele bugetare recente reduse, cât și nivelul foarte redus de activități de CDI în mediul privat. Această țintă poate fi atinsă doar dacă țara prioritizează CDI în contextul unei consolidări fiscale inteligente, implementând în același timp – fără întârziere – reformele cheie subliniate în Planul de Acțiune privind CDI, adoptat de Guvern în Iulie 2011.”

Creditele bugetare definitive alocate ANCSI pentru finanțarea activității de CDI reprezintă 75,13% din totalul creditelor bugetare aprobate în perioada 2011 – 2014, cu această destinație, la nivelul bugetului României, datele efective pentru această perioadă fiind următoarele:

Figura nr. 8 – Structura creditelor alocate din bugetul de stat pentru finanțarea activității de CDI

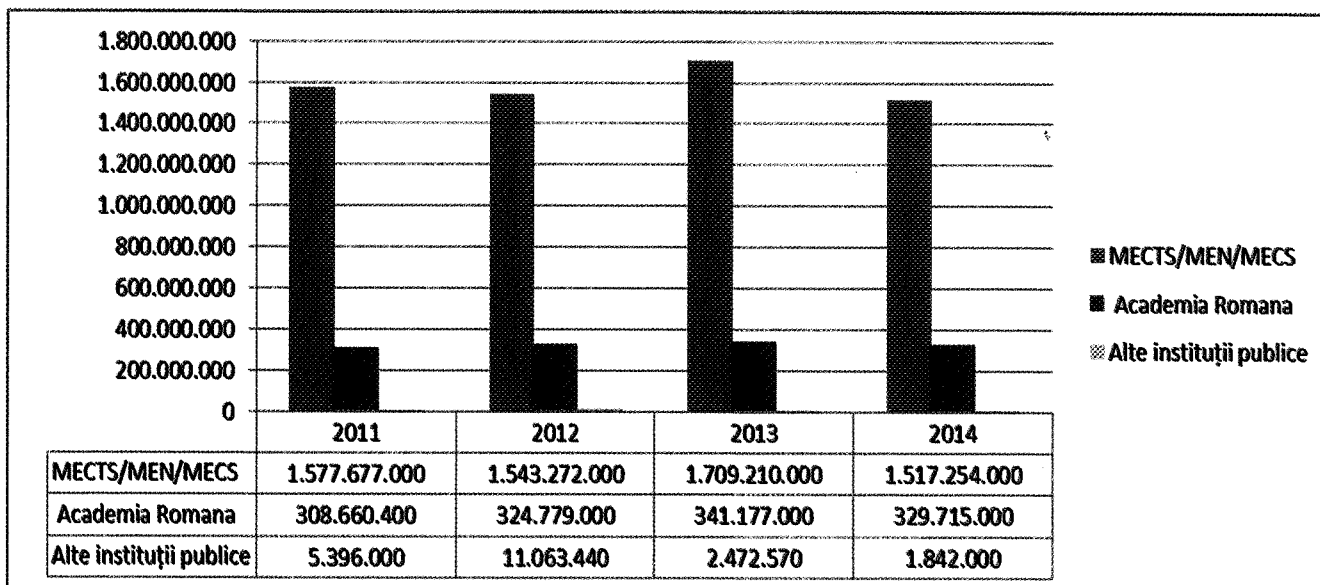
În acest context, creditele bugetare alocate anual din fonduri publice activității de CDI desfășurate în România, au prezentat o medie de 1,46% (1,54% în anul 2011, 1,45% în anul 2012, 1,53% în anul 2013 și 1,32% în anul 2014) din totalul cheltuielilor aprobate prin legile bugetare anuale.

Totodată, alocarea în anul 2014 a sumei de 1.848.811 mii lei pentru derularea activității de CDI reprezintă doar 67,7% din valoarea de 2.730.911 mii lei asumată prin *Proiecția bugetară multianuală pentru finanțarea implementării Strategiei naționale pentru cercetare, dezvoltare și inovare 2014-2020* (anexa la HG nr. 929/2014), subliniind perspectiva de nerealizare a obiectivelor asumate atât pe plan național cât și la nivel european.

Conform datelor furnizate de către Ministerul Finanțelor Publice, se constată că fondurile bugetare aprobate inițial la capitolul „Cercetare fundamentală și cercetare dezvoltare” au fost alocate în proporție

de 82,73% MENCS. Următorul ordonator principal de credite care a beneficiat decedite pentru CDI a fost Academia Română, (17,00%), altor ordonatori de credite revenindu-le mai puțin de 0,3%. Această situație este justificată prin faptul că în structura MENCS se regăsește ANCSI, al cărui scop îl reprezintă finanțarea activității de CDI din România.

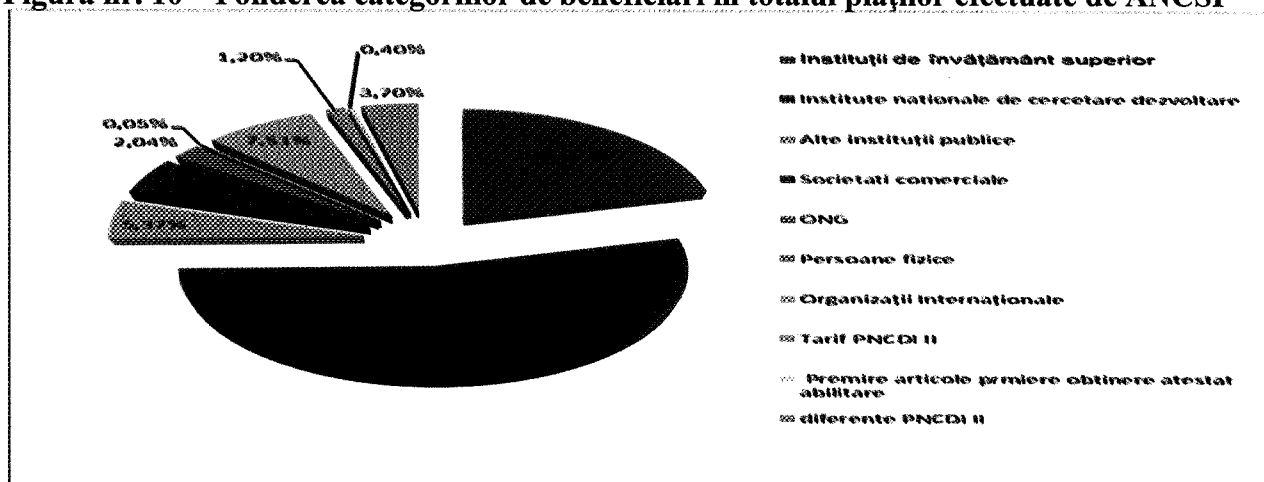
Figura nr. 9 – Evoluția fondurilor alocate anual prin legea bugetului de stat MENCS, Academiei Române și altor instituții publice pentru finanțarea activității de CDI în perioada 2011 – 2014

Din punct de vedere al surselor de finanțare, se constată că pentru finanțarea activității de CDI din cadrul MENCS au fost alocate cu preponderență fonduri din bugetul de stat (media anuală de 97,63%). Veniturile proprii și fondurile externe nerambursabile prezintă o pondere nesemnificativă comparativ cu bugetul de stat, respectiv 2,30% venituri proprii și 0,07% fonduri externe nerambursabile.

Analizând **destinația plăților efectuate de către ANCSI** din punct de vedere al beneficiarilor finali, se constată faptul că, în perioada 2011-2014, INCD – urile au beneficiat de 53,65% din fondurile alocate de la bugetul de stat pentru derularea programelor bugetare de CDI, atât în calitate de beneficiari direcți, cât și în calitate de coordonatori și parteneri în proiectele derulate în baza contractelor de finanțare.

Figura nr. 10 – Ponderea categoriilor de beneficiari în totalul plăților efectuate de ANCSI

Din punct de vedere al beneficiarilor fondurilor alocate derulării celor două programe bugetare, pe categorii de beneficiari, în perioada 2011 – 2014, situația se prezintă astfel:

Figura nr. 11 – Situația plăților efectuate în cadrul programului bugetar 532 „Dezvoltarea capacității de cercetare-dezvoltare și de diseminare a rezultatelor cercetării” (lei)

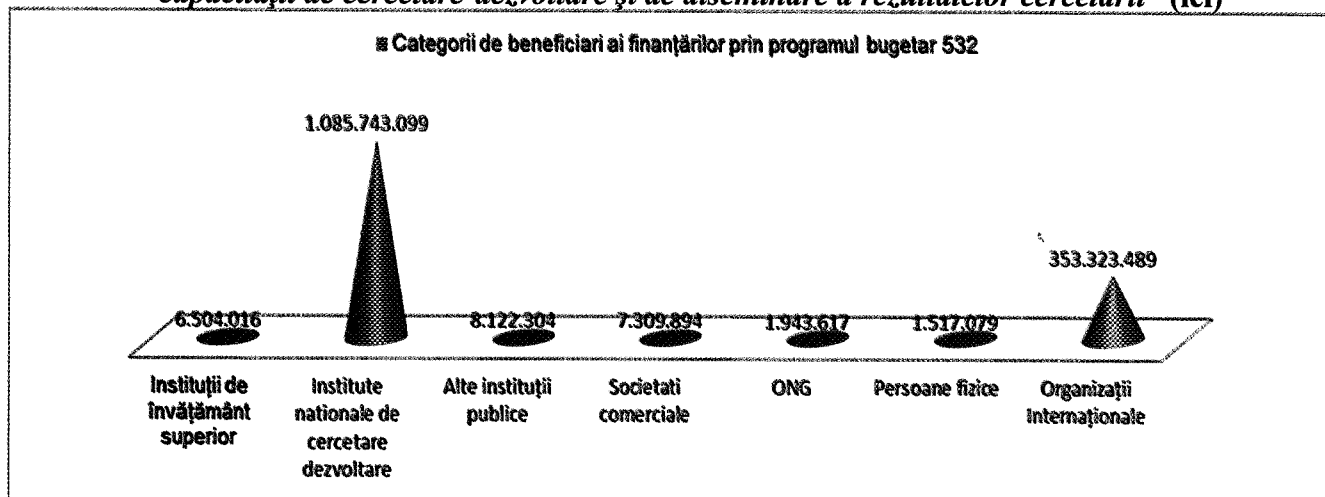
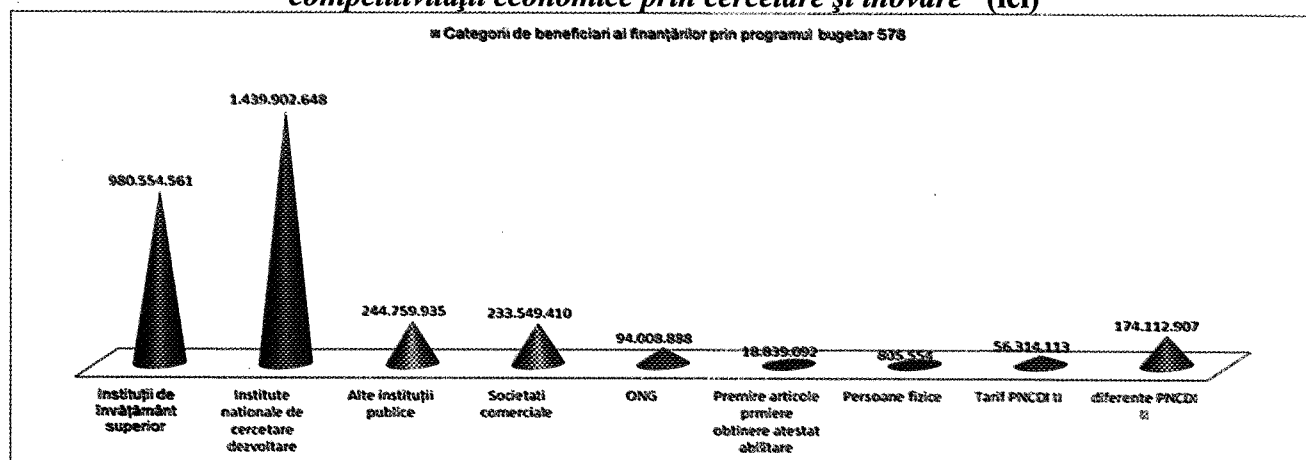
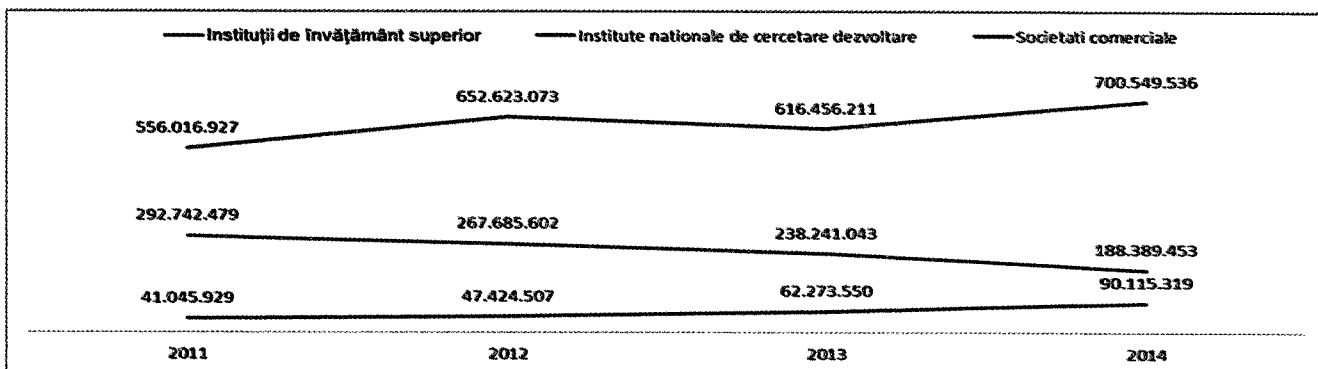

Figura nr. 12 – Situația plăților efectuate în cadrul programului bugetar 578 „Creșterea competitivității economice prin cercetare și inovare” (lei)

Sub aspectul evoluției în timp a fondurilor publice alocate de către ANCSI principalelor categorii de beneficiari, situația se prezintă conform datelor din Figura nr. 13.

Figura nr. 13 – Evoluția finanțării principalelor categorii de beneficiari în perioada 2011 – 2014 (lei)

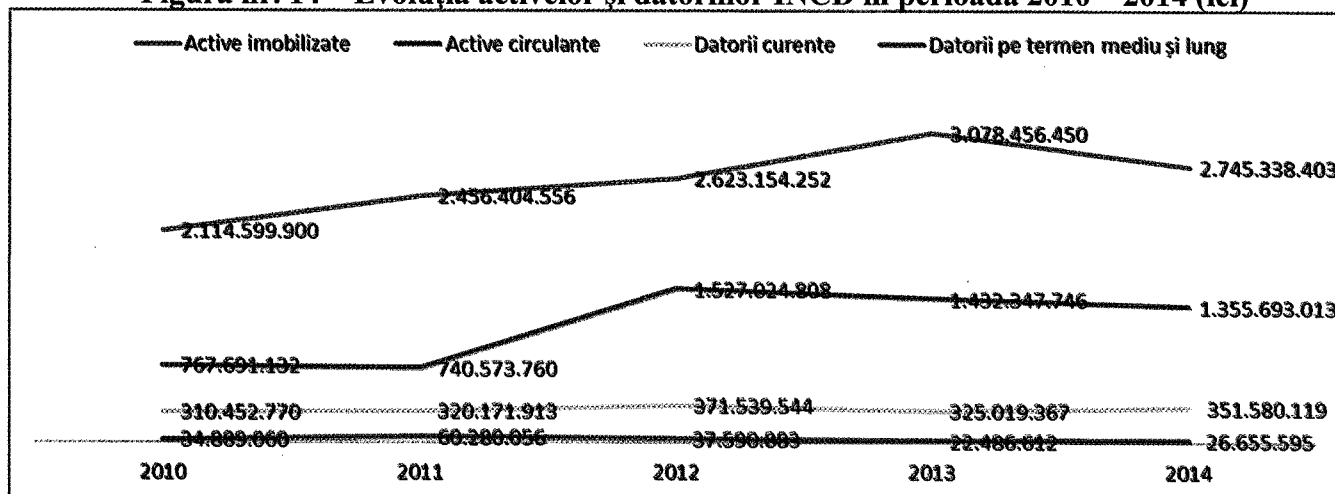

Din punct de vedere al evoluției în timp a finanțării de către ANCSI a principalelor categorii de beneficiari prin cele două programe bugetare, se constată faptul că INCĐ – urile au beneficiat în mod constant de cea mai mare pondere din totalul sumelor alocate, prezentând un trend relativ constant. Comparativ cu acestea, IIS – urile prezintă o reducere a finanțării activității de CDI în perioada 2011 – 2014 cu 35,65%, iar societățile comerciale, deși prezintă un procentaj redus de absorbție a fondurilor alocate de la bugetul de stat, și-au majorat cu 119,55% veniturile destinate activității de CDI.

Având în vedere contextul economic actual, caracterizat printr-o implicare redusă a sectorului privat în activitatea de CDI, generat de o cultură incipientă a antreprenorilor privind importanța efectuării de investiții în acest domeniu, coroborat cu avantajele implementării rezultatelor obținute, precum și de nivelul redus al operatorilor economici cărora li se adresează activitatea de CDI, pentru menținerea la un nivel competitiv a cercetării românești se impune, în prezent, o suplimentare a fondurilor bugetare, coroborată cu măsuri de stimulare a sectorului privat.

Menținerea în ultimii ani a unui nivel aproximativ constant la fondurilor alocate activității de CDI a avut repercusiuni și în activitatea INCĐ – urilor influențând poziția financiară a acestora, astfel activele și datoriile acestora menținându-se aproximativ la același nivel în perioada 2011 – 2014, imprimând activității de CDI o stare latentă.

Figura nr. 14 – Evoluția activelor și datoriilor INCĐ în perioada 2010 – 2014 (lei)

Menționăm faptul că valoarea activelor nu reprezintă situația reală a acestora, întrucât, conform informațiilor furnizate de către INCĐ – uri, 21 de institute nu înregistrează în contabilitate rezultatele activității CDI finanțate din bugetul de stat. Celelalte institute aplică politici diferite cu privire la rezultatele activității de CDI, respectiv:

- le înregistrează în evidența contabilă în conturi în afara bilanțului, la valoarea simbolică de 1 leu;
- le înregistrează în evidența contabilă în conturi de active, la valoarea simbolică de 1 leu;
- le înregistrează doar în evidența tehnico-operativă, în *Registrul de evidență a rezultatelor activităților de cercetare - dezvoltare*.

Doar Institutul Național de Cercetare „Cantacuzino”, urmare unei decizii a Curții de Conturi, a procedat la evaluarea rezultatelor cercetării la valoarea justă și înregistrarea acestora în contabilitate.

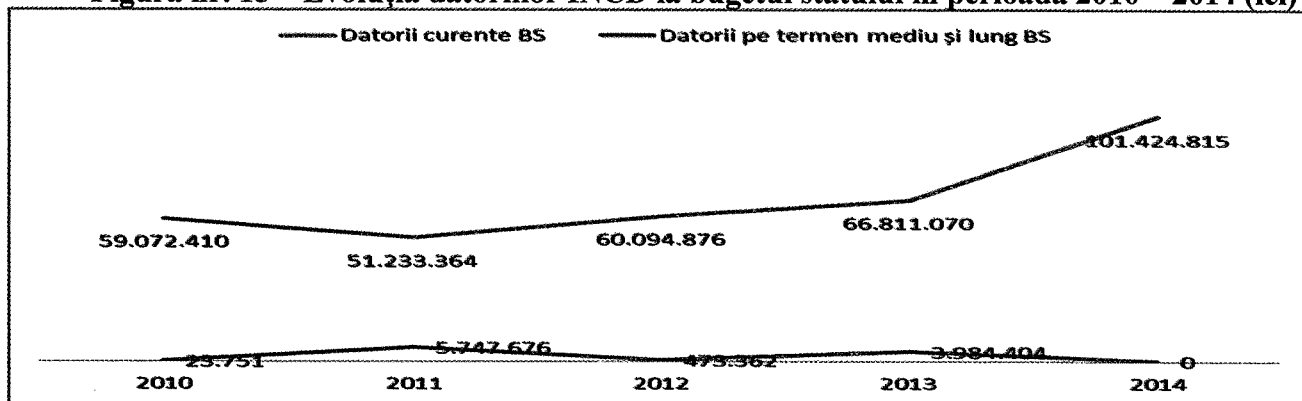
Această situație a fost creată de aplicarea prevederii inițiale din art. 76 al OG nr. 57/2002: **„Înregistrarea rezultatelor cercetării în evidența contabilă se face distinct, (...) la valoarea simbolică de 1 leu, de către persoanele juridice executante, care răspund, potrivit legii, de luarea măsurilor necesare în vederea conservării, depozitarii, păstrării, valorificării, re folosirii sau casării, după caz, a acestora.”** Această reglementare a fost modificată de OG nr. 6/2011, care prevede: **„Rezultatele cercetării-dezvoltării se înregistrează în contabilitate conform reglementărilor contabile aplicabile.”**

Întrucât Ministerul Finanțelor Publice nu a emis norme contabile specifice pentru înregistrarea rezultatelor cercetării-dezvoltării, INCD - urile au continuat să le înregistreze la valoarea simbolică de 1 leu. Considerăm că, până la emiterea unor norme contabile specifice, **rezultatele activității de CDI ar trebui înregistrate în contabilitate în conformitate cu reglementările privind evaluarea imobilizărilor corporale și necorporale și reevaluarea acestora la valoarea justă**, stabilite prin *Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1802/2014 pentru aprobarea Reglementărilor contabile privind situațiile financiare anuale individuale și situațiile financiare anuale consolidate*.

Precizăm faptul că **neînregistrarea în evidența contabilă a rezultatelor activității de CDI conduce la subevaluarea patrimoniului și creează premisele riscului dispariției acestor rezultate**.

O altă consecință a subfinanțării sistemului CDI o reprezintă trendul ascendent al datoriilor față de bugetul statului acumulate de INCD - uri în perioada analizată, atât a celor curente cât și a celor pe termen lung, concretizate în eșalonări la plată obținute de institute.

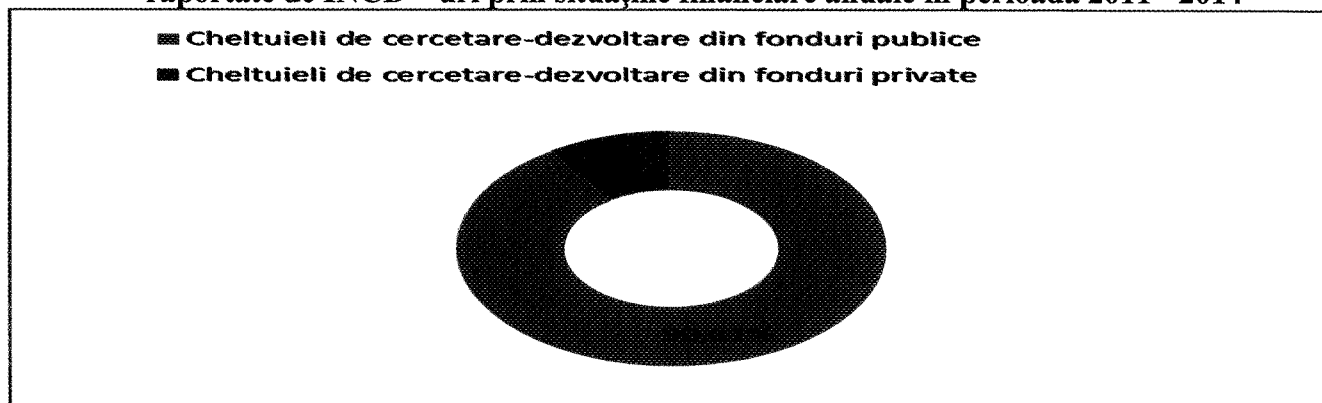
Figura nr. 15 – Evoluția datoriilor INCD la bugetul statului în perioada 2010 – 2014 (lei)

Din datele furnizate de către INCD – uri, s-a constatat că din totalul de 101.424.815 lei, cea mai mare pondere în totalul datoriilor către bugetul de stat înregistrate la 31.12.2014 o deține Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Utilaj Petrolier - IPCUP Ploiești (18,94%), urmat de Institutul Național de Cercetare – Dezvoltare pentru Îmbunătățiri Funciare – INCDIF București (17,32 %), și de Institutul Cantacuzino (13,32%).

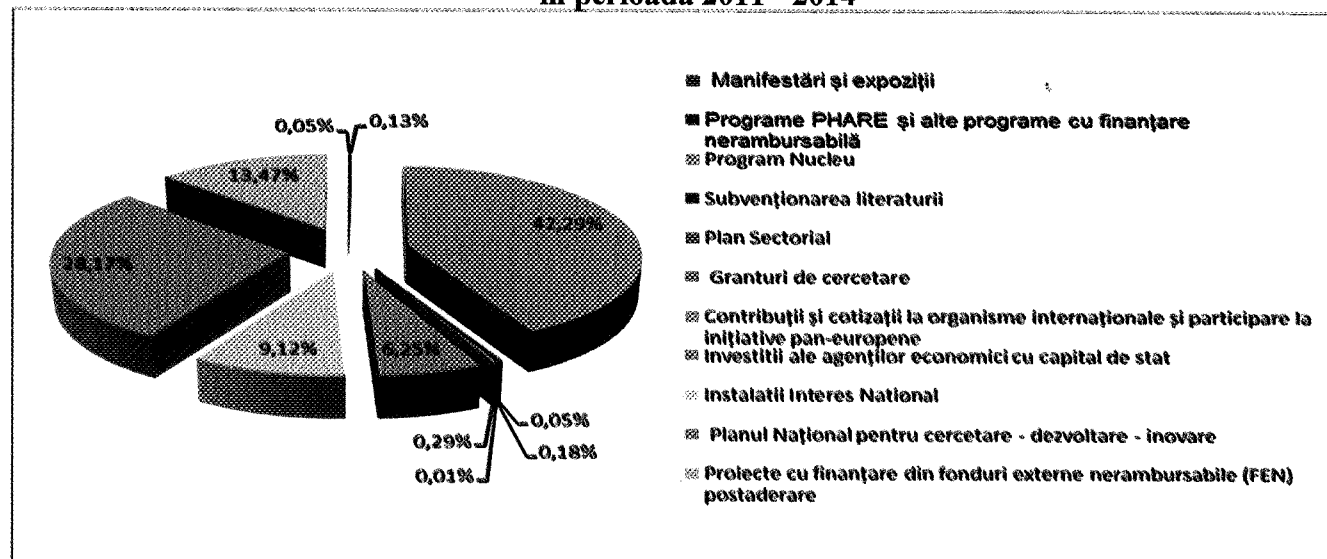
Sub aspectul surselor de finanțare a cheltuielilor de cercetare – dezvoltare, conform datelor furnizate de INCD – uri, situația se prezintă ca în Figura nr. 16.

Figura nr. 16 – Ponderea surselor de finanțare a cheltuielilor de cercetare – dezvoltare raportate de INCD – uri prin situațiile financiare anuale în perioada 2011 - 2014

Din punct de vedere al performanței financiare, veniturile și cheltuielile totale ale institutelor nu prezintă fluctuații anuale semnificative, existând o corelare a evoluției acestora. Situația a fost determinată de faptul că activitatea de CDI a institutelor este finanțată cu preponderență de la bugetul de stat, iar conform art. 17 alin (5¹) din OG nr. 57/2002, cu modificările și completările ulterioare, activitatea de CDI nu are drept scop obținerea de profit. În acest context, **fondurile alocate de către ANCSI, în perioada 2011-2014, au reprezentat în medie 76,37% din cifra de afaceri netă a INCD – urilor.**

Figura nr. 17 – Ponderea pe destinații a fondurilor bugetare plătite de ANCSI institutelor în perioada 2011 - 2014

La art. 68 din OG nr. 57/2002 se prevedea că „Într-un singur an, nivelul alocat de la bugetul de stat pentru finanțarea programului-nucleu de cercetare-dezvoltare, propriu unei unități sau unei instituții (...), nu poate fi mai mic de 20% și nu poate depăși 60% din veniturile din activitatea de cercetare-dezvoltare din anul anterior, exprimate în termeni reali”. Conform datelor furnizate de către INCD - uri și ANCSI, veniturile din cercetare declarate în vederea stabilirii cuantumului finanțării prin Programul Nucleu (parte a Programului 532 „Dezvoltarea capacității de cercetare-dezvoltare și de diseminare a rezultatelor cercetării”, destinată numai INCD - urilor) a reprezentat 73,82% în totalul veniturilor realizate.

Nu este elaborată o metodologie prin care să fie stabilite categoriile incluse în baza de calcul a veniturilor din cercetare și nici criteriile de stabilire a procentului aplicabil. Au existat *Normele metodologice privind contractarea, finanțarea, monitorizarea și evaluarea programelor-nucleu de cercetare-dezvoltare*, aprobate prin HG nr. 137/2003, care au fost abrogate prin HG nr. 882/2011, fără a mai fi elaborate alte norme în materie. În lipsa normelor specifice, s-a constatat că, deși acest program este destinat finanțării tuturor celor 48 INCD - uri, 9 dintre acestea au beneficiat de peste 50% din sumele alocate.

Tabelul nr. 9 – Situația sumelor primite prin PN de către primele 9 INCD- uri, a veniturilor din cercetare declarate de către acestea ca realizate în anii anteriori și a procentelor medii utilizate pentru stabilirea cuantumului fondurilor alocate în perioada 2011 - 2014

Nr. Crt.	Instituția	Sume primite prin PN (lei)	Procent mediu alocare (%)	Total venit CD realizat an anterior (lei)
1	Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Fizică și Inginerie Nucleară "Horia Hulubei" - IFIN-HH	163.032.497	32,13%	507.439.782

2	Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Fizica Laserilor, Plasmei și Radiațiilor - INFLPR	89.372.976	32,06%	278.789.602
3	Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Fizica Materialelor - INCDFM	82.426.188	48,54%	169.814.882
4	Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Tehnologii Criogenice și Izotopice - ICSI Rm. Vâlcea	47.866.997	25,64%	186.665.274
5	Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Inginerie Electrică - INC DIE ICPE-CA	37.967.630	42,69%	88.936.607
6	Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Tehnologii Izotopice și Moleculare - INCDTIM Cluj-Napoca	37.908.060	36,31%	104.400.220
7	Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Microtehnologie - IMT București	36.540.139	36,72%	99.501.087
8	Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Optoelectronică - INOE 2000	35.578.473	43,21%	82.337.626
9	Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare Aerospațială "Elie Carafoli" - INCAS București	35.484.177	24,23%	146.473.057
TOTAL		566.177.137	*	1.664.358.138

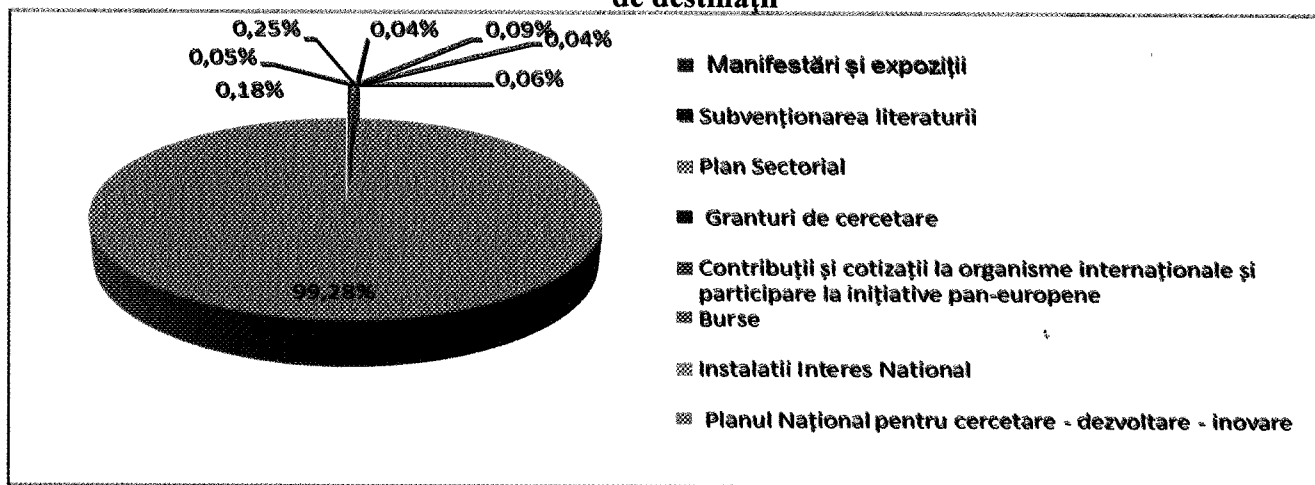
Din punct de vedere al tratamentului fiscal aplicabil activității de CDI desfășurată de institute, se constată că în perioada auditată acestea au avut o posibilitate limitată să beneficieze de stimulentele fiscale prevăzute la art. 19¹ din *Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal*, cu modificările și completările ulterioare, care prevedea „*deducerea suplimentară la calculul profitului impozabil în proporție de 20% a cheltuielilor eligibile pentru aceste activități*” și „*aplicarea metodei de amortizare accelerată și în cazul aparaturii și echipamentelor destinate activităților de cercetare-dezvoltare*”, întrucât nu toate rezultatele cercetării au fost destinate valorificării de către INCD în folos propriu, în scopul creșterii veniturilor, astfel cum au fost condiționate de prevederile art. 2 din *OMECTS nr. 4505/2010 pentru aprobarea Normelor privind deducerile pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare la determinarea profitului impozabil*.

În contextul prevederilor art.17 alin (2) din OG nr. 57/2002, cu modificările și completările ulterioare, conform cărora „*institutul național este persoana juridică română care are ca obiect principal activitatea de cercetare-dezvoltare și care funcționează pe baza de gestiune economică și autonomie financiară, calculează amortismente și conduce evidența contabilă în regim economic*”, în perioada 2011 – 2014 INCD-urile au fost defavorizate în aplicarea stimulentele fiscale comparativ cu operatorii economici, a căror activitate de CDI este orientată spre aplicarea rezultatelor în propria activitate.

În prezent, această situație a fost remediată prin apariția *Ordinul ministrului finanțelor publice și al ministrului educației și cercetării științifice nr. 256/3331/2015 pentru modificarea și completarea Normelor privind deducerile pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare la determinarea profitului impozabil, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor publice și al ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 2.086/4.504/2010*.

A doua mare categorie de beneficiari ai fondurilor bugetare alocate de ANCSI pentru finanțarea activității de CDI din România, o reprezintă **instituțiile de învățământ superior (IIS)**, care în perioada 2011 – 2014 au atras 987.058.577 lei, conform destinațiilor din Figura nr. 18.

Figura nr. 18 – Ponderea sumelor plătite IIS de către ANCSI în perioada 2011 - 2014, pe categorii de destinații

Din graficul de mai sus, se constată faptul că ponderea covârșitoare a veniturilor atrase de IIS s-a realizat prin PNCII II (99,28%), celelalte direcții de acțiune prezentând ponderi nesemnificative.

Din datele furnizate de IIS prin situațiile financiare anuale, a rezultat că în perioada 2011 - 2014 universitățile au realizat venituri totale din activitatea de cercetare în sumă de 1.470.071.525 lei. Comparativ cu veniturile din cercetare ale universităților finanțate din fondurile bugetare alocate de ANCSI, rezultă o diferență de 483.012.948 lei, ceea ce denotă orientarea acestora către atragerea de fonduri din sectorul privat și fonduri externe nerambursabile.

Conform art. 193 alin (4) din *Legea educației naționale nr. 1/2011*, cu modificările și completările ulterioare, universitățile au fost clasificate, în 3 categorii:

- universități de cercetare avansată și educație;
- universități centrate pe educație;
- universități de educație și cercetare științifică sau universități de educație și creație artistică.

Din acest punct de vedere, veniturile totale din activitatea de CDI a IIS au fost realizate cu preponderență de universitățile de cercetare avansată și educație, respectiv de către 5 universități ale căror venituri din activitatea de CDI reprezintă 52,56% în totalul veniturilor realizate din cercetare - dezvoltare în perioada 2011 - 2014 astfel:

Figura nr. 19 – Ponderea în totalul veniturilor din cercetare, pe categorii de universități, în perioada 2011 -2014

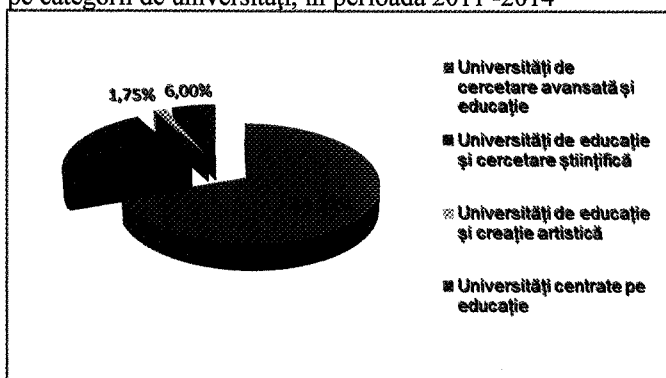
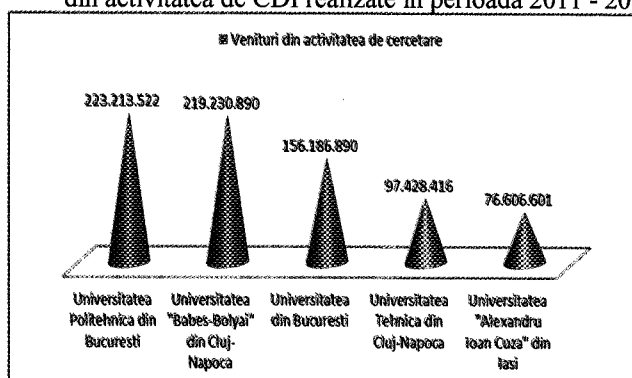

Figura nr. 20 - Clasamentul IIS privind valoarea veniturilor din activitatea de CDI realizate în perioada 2011 - 2014

Sub aspectul surselor de finanțare a veniturilor din activitatea de CDI realizate de IIS, conform datelor furnizate de cele 31 de universități (din cele 48 care funcționează în coordonarea MECS), se

constată o evoluție pozitivă a veniturilor provenite urmare derulării **contractelor de cercetare încheiate cu operatorii economici**, acestea prezentând o majorare cu 62,45% în perioada auditată.

Figura nr. 21 – Evoluția valorii anuale a veniturilor din contractele de cercetare încheiate cu operatorii economici în perioada 2011 - 2014

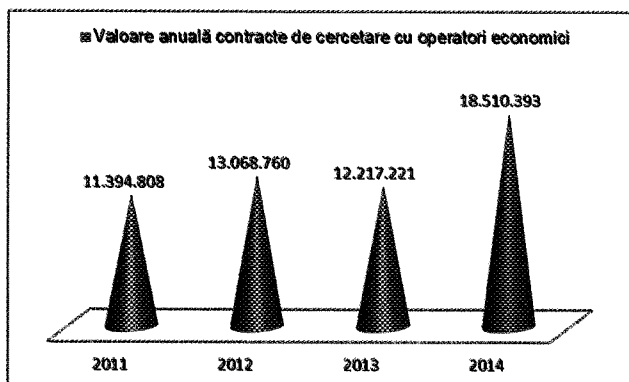
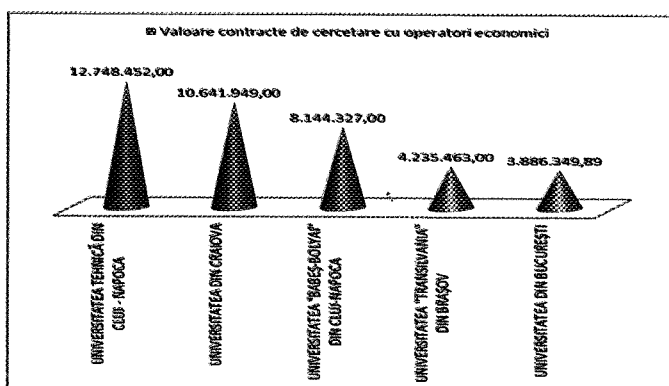

Figura nr. 22 – Clasamentul IIS privind valoarea totală a veniturilor din contractele de cercetare încheiate cu operatorii economici în perioada 2011 - 2014

În această abordare, pe primul loc se află Universitatea Tehnică din Cluj – Napoca, datorită orientării activității de CDI spre obiective din domeniul cercetării științifice aplicative și al dezvoltării experimentale, concomitent cu reducerea celor din domeniul cercetării științifice fundamentale, pe când Universitatea „Politehnica” din București s-a axat pe obiective din domeniul cercetării științifice fundamentale și aplicative, în defavoarea celor din domeniul dezvoltării experimentale.

Trebuie subliniat faptul că activitatea de CDI din cadrul institutelor și universităților nu se realizează prin excludere reciprocă. Din informațiile furnizate de către IIS – uri se constată o bună colaborare a acestora cu entitățile de cercetare din coordonarea ANCSI, a Academiei Române și Academiei de Științe Agricole și Silvicultură.

Referitor la politica de organizare și finanțare a sistemului de cercetare aceasta nu a ținut cont de faptul că obținerea unor rezultate semnificative se face în ani de cercetare și de studiu, pentru care este necesară asigurarea unui mediu stabil atât financiar cât și organizațional. Astfel, fluctuațiile fondurilor de la an la an fac imposibilă desfășurarea în bune condiții a activității de cercetare, iar deseori reorganizări, alocările de fonduri făcute cu întârziere, după ce că au fost insuficiente comparativ cu cele cheltuite în alte state membre UE, au afectat continuitatea activității de cercetare.

Din fondurile bugetare alocate de ANCSI prin toate direcțiile de acțiune, INCĐ – urile sunt obligate să se „gospodărească” astfel încât să asigure un climat optim derulării activității de CDI, în condițiile unui interes scăzut al sectorului privat pentru finanțarea acestei activități, al specializării pe domenii de activitate al institutelor, al prezenței masive a datoriei istorice și al concurenței manifestată de către IIS – uri și societăți comerciale cu activitate de CDI.

Spre deosebire de institute, activitatea universităților este finanțată prin bugetul MECS de la capitolului Învățământ, pe baza contractelor instituționale și complementare, inclusiv pentru studiile universitare de doctorat care cuprind și componenta de cercetare științifică specifică, fapt ce asigură IIS un „confort” în derularea activității de CDI. Această situație benefică dezvoltării universităților în „poli de cercetare”, susținută și de caracterul multidisciplinar al activității lor, conferă IIS mobilitatea/suplețea necesară abordării unei palete vaste a temelor de cercetare.

c) Evoluția numerică și calitativă a resurselor umane implicate în derularea activității de CDI

Cu privire la resursa umană angrenată în sistemul CDI din România, Comisia Europeană menționează în *Raportul privind performanța cercetării și inovării în statele membre ale Uniunii Europene – 2014*: „Sistemul de CDI românesc este în special bazat pe finanțare publică, cu doar 29% din

cercetare realizată de sectorul privat (față de media UE de 63%). România se află peste media UE la numărul de științe și tehnologii și numărul de absolvenți de studii doctorale. Cei doi indicatori au legătură cu potențialul de performanță a sistemului de cercetare, referindu-se la oferta de resurse umane pregătite pentru cercetare. Cu toate acestea, **subfinanțarea CDI din 1990 a creat un efect de exod de inteligență, transformând România într-un important exportator de cercetători.** Țara suferă o ieșire netă de cercetători, aproximativ 15.000 de cercetători români lucrând în afară (aproximativ trei sferturi din numărul total de cercetători care lucrează în țară). În consecință, riscă să rămână cu un ansamblu de cercetători de vârstă înaintată și cu perspective limitate în carieră.

Alt element structural este reprezentat de fragmentarea sistemului public de CDI, care are un număr mare de cercetători, dar o lipsă a masei critice a rezultatelor cercetării. România are o evoluție bună în ceea ce privește participarea internațională la spațiul de cercetare, înregistrând valori bune ale indicatorilor privind finanțarea prin Programul Cadru al UE și BERD.”

Un aspect fundamental pentru funcționarea sistemului de cercetare îl constituie calitatea și numărul personalului angrenat. Dimensiunea subcritică a sistemului de cercetare românesc, cuplată cu îmbătrânirea resursei umane, ca urmare a înaintării în vârstă a vechilor generații de specialiști și înrolarea foarte redusă de tineri, sunt aspecte de care ar trebui să se țină seama în vederea unei viitoare reforme a sistemului.

Figura nr. 23 – Evoluția personalului CDI din cadrul INCĐ, pe grupe de vârstă

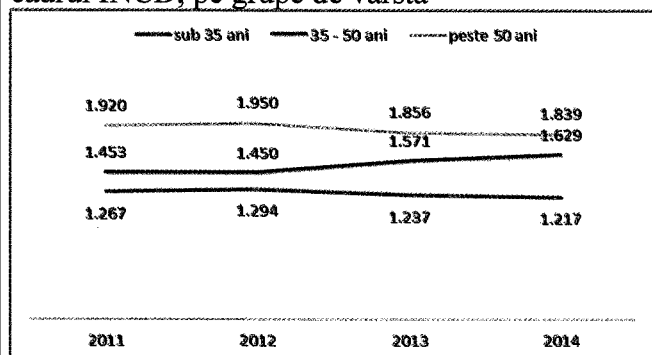
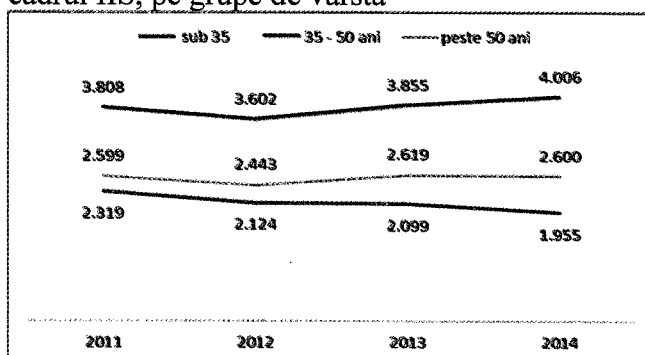

Figura nr. 24 – Evoluția personalului CDI din cadrul IIS, pe grupe de vârstă

Din datele furnizate de institute și universități, cu privire la structura personalului CDI pe grupe de vârstă, se constată următoarele:

- tinerii cu vârsta sub 35 ani sunt tot mai puțin cooptați în activitatea de CDI;
- personalul cu vârsta cuprinsă între 35 – 50 ani prezintă un trend ascendent;
- personalul CDI cu vârsta peste 50 ani, este în scădere la institute și în creștere la universități.

Totodată, conform datelor furnizate de 31 de universități (din cele 48 care funcționează în coordonarea MECS), se constată și o reducere a numărului de cercetători înscriși la programe postdoctorale de cercetare avansată, pentru dezvoltarea cercetătorilor după finalizarea studiilor universitare de doctorat, de la 864 în anul 2011 la 696 în anul 2014.

Aceste evoluții au fost influențate de oportunitățile financiare și de dezvoltare profesională oferite de alte țări, care au accentuat exodul tinerilor specialiști. Atractivitatea scăzută și lipsa siguranței oferite de actualul sistem de cercetare, sunt doar câteva cauze ce determină majoritatea acestor tineri să nu revină în România. Încercările autorităților de a suplini lipsa tinerilor și reducerea corpului de cercetători, prin colaborare cu diaspora, constituirea unor grupuri internaționale de cercetare nu rezolvă satisfăcător această situație, cu atât mai mult cu cât în cazul „emigrației/imigrației” de cercetători apare riscul neasigurării confidențialității activității de CDI cu implicații ireversibile asupra caracterului de noutate al acesteia.

Un aspect esențial referitor la resursa umană de cercetare, în condițiile libertății de mișcare actuale, îl reprezintă fidelizarea cercetătorului față de instituția în care lucrează și care îi deschide perspectivele

dezvoltării profesionale. Totodată, confidențialitatea, protecția informațiilor și datelor referitoare la rezultatele cercetării românești sunt aspecte esențiale de care ar trebui să se țină seama la constituirea grupurilor internaționale de cercetare, la evaluarea internațională a unităților de cercetare, la creșterea vizibilității internaționale a cercetării românești, etc.

După anul 1989, în ciuda apariției unui număr mare de întreprinderi mici și mijlocii, descompunerea brutală a sistemului de producție industrială și trecerea majorității unităților de producție în proprietatea firmelor străine, au condus la pierderea masivă din activitatea de cercetare a specialiștilor, urmare faptului că majoritatea activităților de cercetare se fac în țările de origine a acestor companii.

Referitor la impactul suferit de resursa umană angrenată în centrele de cercetare supuse privatizării sau desființării, luând în considerare riscul crescut al pierderii locului de muncă, majoritatea specialiștilor au fost nevoiți să-și abandoneze programele și proiectele de cercetare, în cel mai fericit caz reușind să se regrupeze în vederea fie a înființării unor noi centre de cercetare, fie în cadrul altor institute de cercetare.

d) Baza materială necesară derulării activității de CDI

Având în vedere situația actuală a institutelor privatizate, în condițiile unei piețe libere și concurențiale, odată cu demararea procesului de privatizare a unităților de cercetare o mare parte din informațiile și datele obținute în ani de studiu și experimente au fost prezentate în cadrul documentațiilor de privatizare cât mai transparent, în vederea obținerii unor prețuri de vânzare cât mai mari, pierzându-și astfel caracterul de unicitate.

Totodată, lipsa cadrului legal referitor la modul de înregistrare și prezentare în evidența contabilă a valorii rezultatelor activității de cercetare (în cel mai fericit caz au fost prezentate la valoarea simbolică de 1 leu) întărește aspectul referitor la faptul că privatizarea unităților de cercetare a fost efectuată numai în baza valorii activelor imobiliare.

O situație aparte după anul 1990 au avut-o unitățile de cercetare agricolă. Conform art. 34 din *Legea fondului funciar nr.18/1991*, cu modificările și completările ulterioare, terenurile proprietate de stat administrate de institutele și stațiunile de cercetări științifice, destinate cercetării și producerii de semințe și material săditor din categorii biologice superioare și animalelor de rasă, aparțin domeniului public și rămân în administrarea acestora.

Totodată, Guvernul, la propunerea Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, urma să delimiteze suprafețele de teren strict necesare cercetării și producerii de semințe și material săditor din categorii biologice superioare și animalelor de rasă și pe cele destinate producției, din administrarea institutelor și stațiunilor de cercetare și producție agricolă. **Dar, urmare „delimitărilor” efectuate în perioada 1990-2014, suprafața de teren necesară cercetării agricole a fost diminuată de la circa 159.000 ha, din care circa 84.000 ha strict necesare cercetării agricole, la aproximativ 33.000 ha, 126.000 ha de teren agricol ieșind din patrimoniul institutelor de cercetare.**

Potrivit prevederilor *Legii nr. 213/1998 privind bunurile proprietate publică*, cu modificările și completările ulterioare, terenurile institutelor și stațiunilor de cercetări științifice și ale unităților de învățământ agricol și silvic, destinate cercetării și producerii de semințe și de material săditor din categoriile biologice și de animale de rasă, aparțin domeniului public al statului. **Conform HG nr. 517/1999 privind delimitarea suprafețelor de teren strict necesare pentru cercetarea și producerea de semințe și material săditor din categorii biologice superioare și de animale de rasă și trecerea terenurilor destinate producției, aflate în administrarea institutelor și stațiunilor de cercetare și producție agricolă, în domeniul privat al statului, cele 96 de institute și stațiuni de cercetare și producție agricolă administrau suprafață totală de 114.919 ha, din care suprafața de 84.581 ha aparținea domeniului public al statului, fiind „strict necesară pentru cercetare și producerea de semințe și material săditor din categorii biologice superioare și de animale de rasă” și suprafața de 30.338 ha era destinată producției, care trecea „din domeniul public în domeniul privat al statului”.**

Potrivit **Legii nr. 290/2002** privind organizarea și funcționarea unităților de cercetare-dezvoltare din domeniile agriculturii, silviculturii, industriei alimentare și a Academiei de Științe Agricole și Silvicultură "Gheorghe Ionescu-Șișești", cele 104 unități de cercetare aflate în subordinea și coordonarea ASAS administrau suprafața totală de teren de 88.000 ha, aparținând domeniului public al statului. Pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 290/2002, MADR a inițiat la propunerea ASAS un număr de 32 de hotărâri ale Guvernului referitoare la înființarea/reorganizarea a 76 unități de cercetare ce dețineau în total suprafața de teren de 62.730 ha aparținând domeniului public al statului. Prin HG-urile de reorganizare, a fost disponibilizată pentru retrocedare suprafața totală de circa 8.700 ha, care a trecut din domeniul public al statului în domeniul privat al statului și administrarea Agenției Domeniilor Statului, pentru a fi pusă la dispoziția Comisiilor locale de fond funciar în vederea retrocedării.

Potrivit prevederilor **Legii nr. 45/2009** privind organizarea și funcționarea Academiei de Științe Agricole și Silvicultură "Gheorghe Ionescu-Șișești" și a sistemului de cercetare-dezvoltare din domeniile agriculturii, silviculturii și industriei alimentare, cele 56 de unități agricole de cercetare mai administrau teren în suprafața totală de 33.493 ha, aparținând domeniului public al statului.

Referitor la modalitățile de cedare/predare a terenurilor aparținând domeniului public al statului aflate în administrarea unităților de cercetare agricolă, prezentăm următoarele aspecte:

➤ în majoritatea cazurilor, în perioada 2000-2011, urmare neclarității cadrului legal referitor la trecerea din domeniul public al statului în domeniul privat al statului, **în baza hotărârilor comisiilor județene de fond funciar**, adeseori modificate și refăcute neclar, terenurile aparținând domeniului public al statului erau trecute în domeniul privat al statului. Totuși, începând cu anul 2011 prin *Decizia nr. 23/2011 a Înaltei Curți de Casație și Justiție* s-a stabilit că trecerea terenurilor din domeniul public al statului în domeniul privat al acestuia trebuie să se facă în conformitate cu prevederile Legii nr. 213/1998, cu modificările și completările ulterioare, prin hotărâre a Guvernului. Chiar și în această situație, riscul diminuării suprafețelor de teren destinate cercetării agricole este în continuare prezent;

➤ au fost emise acte normative ce diminuau terenurile aparținând unităților de cercetare agricolă. Un exemplu îl constituie *OUG nr. 81/2013 privind transmiterea unor terenuri din domeniul public al statului și din administrarea Academiei de Științe Agricole și Silvicultură "Gheorghe Ionescu-Șișești" - Stațiunea de Cercetare - Dezvoltare Agricolă Brăila în domeniul public al județului Brăila și administrarea Consiliului Județean Brăila*, conform căreia, Consiliul Județean Brăila urma să „administreze”, fără a deține personal de cercetare și nici dotările necesare cercetării în agricultură, terenuri în suprafața totală de 2.815,52 ha, inclusiv sistemul de irigații-deseacări aferent. Mult mai grav este faptul că în actul normativ mai sus menționat nu se face nici o referire la viitorul activității de cercetare efectuată de specialiștii Stațiunii de Cercetare - Dezvoltare Agricolă Brăila, în condițiile în care stațiunea urma să rămână fără întreaga suprafață de teren strict necesară efectuării cercetărilor în domeniul agriculturii. Totuși, OUG nr. 81/2013 a fost respinsă prin *Legea nr. 116/2014*;

➤ în unele cazuri, predarea terenurilor administrate/exploatate de unitățile de cercetare agricolă a fost făcută potrivit hotărârilor judecătorești definitive și irevocabile, luate în baza unor acte normative care au permis retrocedarea suprafețelor de teren strict necesare/indispensabile cercetării agricole;

➤ unele terenuri au fost ocupate abuziv, iar unitățile de cercetare agricolă au intentat acțiuni în instanță (SCDP Băneasa, ICDVV Valea Călugăreasca, etc.).

În plus față de cele menționate, potrivit Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, sunt puse noi presiuni pe unitățile de cercetare agricolă, care, fără terenul necesar desfășurării activității de cercetare își văd amenințată existența. Lipsa unei hotărâri politice referitoare la reglementarea cadrului legal și asigurarea resurselor financiare necesare efectuării la nivel național a lucrărilor cadastrale în vederea intabulării în cartea funciară a dreptului statului asupra

terenurilor strict necesare/indispensabile cercetării agricole favorizează apariția și manifestarea unor interese private ce pot afecta domeniul public al statului deținut de unitățile de cercetare.

Un exemplu edificator în sensul celor arătate este cazul INCDA Fundulea. Conform anexei 1 la **HG nr. 517/1999 privind delimitarea suprafețelor de teren strict necesare pentru cercetarea și producerea de semințe și material săditor din categorii biologice superioare și de animale de rasa și trecerea terenurilor destinate producției, aflate în administrarea institutelor și stațiunilor de cercetare și producție agricolă, în domeniul privat al statului**, INCDA Fundulea deținea în total suprafața de teren de **6.941 ha**, din care 5.677 ha aflate în domeniul public al statului fiind în categoria strict necesară pentru cercetare și suprafața de 1.264 ha pentru producție.

Dar, conform prevederilor **Legii nr. 290/2002**, INCDA Fundulea mai administra doar suprafața de teren de **5.677 ha**. Ulterior, potrivit **HG nr. 1882/2005 privind înființarea unor institute naționale de cercetare-dezvoltare agricolă prin reorganizarea unor institute de cercetare din agricultură**, INCDA Fundulea avea în administrare doar suprafața de **4.914 ha** aparținând domeniului public al statului. Potrivit **Legii nr. 45/2009**, cu modificările și completările ulterioare, INCDA Fundulea mai administra doar suprafața de **1.844 ha** aparținând domeniului public al statului, în condițiile în care terenul era necesar multiplicării soiurilor din categorii biologice superioare destinate majorității producătorilor agricoli de cereale.

e) Diseminarea rezultatelor activității de CDI

Potrivit *Raportului privind performanța cercetării și inovării în statele membre ale Uniunii Europene – 2013*, Comisia europeană a remarcat decizia autorităților române de susținere a unor proiecte mari, cum ar fi Light Infrastructure European (ELI), comparativ cu nivelul investițional extrem de redus în activitatea de cercetare și dezvoltare desfășurată în România.

În același timp, revistele științifice românești au înregistrat o creștere a vizibilității internaționale, totodată, publicațiile științifice românești îmbunătățindu-și calitatea în general. De asemenea, reformele instituționale ale universităților și institutelor de cercetare au fost catalogate ca fiind în curs de desfășurare.

Totuși, nivelul redus al competitivității, a constituit principala provocare cu consecințe importante pentru sistemul de cercetare și inovare din România. Din punct de vedere economic, România a fost caracterizată prin prevalența sectoarelor slab/mediu tehnologice, cu o cerere scăzută de cunoaștere și cu o cultură a inovării subdezvoltată. România a fost cotate ca un inovator modest cu cel mai scăzut ritm al CDI din UE și un nivel foarte scăzut al afacerilor în activitatea de CDI. Așa cum am mai arătat, potrivit *Raportului Global privind Competitivitate 2013-2014*, întocmit de Forumul Economic Mondial, economia României a fost cotate ca fiind bazată pe eficiență, în timp ce toate celelalte economii ale statelor membre UE sunt deja cotate la nivelul bazat pe inovare.

Măsurile adoptate în ultima perioadă nu au fost susținute de o viziune pe termen lung. În plus, lipsa continuității deciziilor politice de la un guvern la altul și lipsa colaborării între ministerele care au avut în portofoliul lor activități de cercetare și inovare au fost generatoare de întreruperi repetate, deosebit de nefavorabile activității de CDI. În vederea creșterii importanței activității de CDI în politica generală a țării, măsurile referitoare la activitatea de cercetare și dezvoltare ar fi trebuit adoptate luând în considerare contextul general al dezvoltării economice și mai bine integrate în obiectivele politice majore ale țării.

Pe parcursul ultimului deceniu, ritmul CDI din România, respectiv ponderea cheltuielilor de CDI din PIB, a înregistrat o creștere de la 0,37 % în 2000, la 0,58% în 2008, ca în anul 2011 indicatorul să scadă la 0,48 %, România înregistrând una dintre cele mai scăzute valori ale CDI în Uniunea Europeană, respectiv o valoare de mai puțin de un sfert din ținta de 2% propusă a fi realizată în anul 2020.

În termeni absoluți, finanțarea din bani publici a activității de CDI a înregistrat un maxim în anul 2008, ca urmare adoptării SNCDI 2007-2013. Cu toate că Strategia a prevăzut o creștere treptată a

bugetului public aferent activității de CDI, în anul 2009 creditele din bugetul de stat pentru cercetare și dezvoltare au înregistrat o scădere cu 25,4% și cu încă 2,6% în 2010, ca în anul 2011 să înregistreze o creștere cu aproximativ 0,5%. Totodată, cheltuielile pentru învățământul superior pentru activitatea de CDI au suferit o scădere semnificativă de 32,2% în 2009, dar au crescut cu 1,4 % în 2010.

În plus, România, cu un procent de 0,17 % din PIB (conform *Raportului privind performanța cercetării și inovării în statele membre ale Uniunii Europene – 2013*), a înregistrat în anul 2011 una dintre cele mai scăzute ponderi a cheltuielilor private de CDI din UE (locul 25 din 27 state membre UE), cu o rată medie anuală de creștere de -3,4% în perioada 2000-2011, nici o firmă românească nefiind cotate în topul celor 1000 de firme din UE care au investit în activitatea de CDI. Astfel, realizarea obiectivului privind creșterea la 2% a ritmului CDI în 2020 a fost catalogată ca fiind ambițioasă și greu de atins, luând în considerare valorile angajamentelor bugetare și nivelul foarte scăzut al afacerilor în domeniul CDI.

Un alt aspect deosebit de semnificativ abordat în cadrul *Raportului privind performanța cercetării și inovării în statele membre ale Uniunii Europene – 2013*, l-a constituit participarea României la Cel de-al Șaptelea Program Cadru pentru cercetare și dezvoltare tehnologică (PC7) acesta constituind instrumentul principal al Uniunii Europene pentru finanțarea, în perioada 2007-2013, a activității de CDI desfășurată în Europa. Astfel, numărul total de participanți români în cadrul PC7 a fost de aproximativ 704 (din 4.888 solicitanți), România primind suma de 96 milioane euro dintr-un buget total de peste 53 miliarde euro (inclusiv cu programul EURATOM), prevăzut a fi alocat prin PC7 în perioada 2007-2013. Rata de succes a participanților români a fost de 14,4 %, sub rata medie de succes a UE de 21,95 %.

Referitor la co-finanțare din fondurile structurale a investițiilor private și publice în activitatea de CDI, aproximativ 13,7% din totalul fondurilor structurale disponibile pentru România au fost alocate cercetării, inovării și antreprenoriatului, comparativ cu procentul mediu de 25% înregistrat la nivelul UE. O mare parte din fondurile structurale pentru cercetare și inovare a fost concentrată pe programe de dezvoltare a infrastructurii de cercetare, inovare și resurse umane.

Sistemul românesc de cercetare și inovare a fost cotate ca fiind în primul rând unul public, doar 38,3% din activitatea de CDI fiind efectuată de către sectorul de afaceri (media UE fiind de 61,5 %).

Referitor la numărul de co-publicații internaționale cu alte țări europene, România a ocupat ultimele locuri din Europa, sugerând faptul că țara noastră nu a beneficiat suficient de cunoștințele fluxurilor internaționale furnizate de Comitetul de Cercetare pentru Spațiul European. Cu toate acestea, cooperarea științifică și tehnologică românească a fost distribuită în întreaga Europă, având ca parteneri principali în co-publicații țări ca Franța, Germania, Italia, Marea Britanie și Spania iar ca parteneri de co-brevetare Germania și Irlanda.

De asemenea, activitatea de CDI desfășurată în sectorul privat a rămas slab dezvoltată, obiectivele ambițioase propuse pentru susținerea activității de CDI desfășurată de actorii economici privați nefiind atinse.

Un rol important în diseminarea rezultatelor activității de CDI îl au compartimentele de marketing înființate în cadrul INCD – urilor. Din informațiile furnizate de către institute, se observă că activitatea acestora este centrată pe acțiuni de promovare, respectiv participare la târguri și conferințe naționale și internaționale, publicitate, în scopul creșterii vizibilității institutelor. În cadrul unor INCD – uri există preocupare privind relația cu clienții, sub aspectul gestionării și extinderii portofoliului, identificării nevoilor acestora prin efectuarea studiilor de piață și a efectuării studiilor de feedback pentru identificarea eventualelor nemulțumiri. Menționăm faptul că nici un INCD nu a prezentat informații privind acțiuni de marketing care să acopere cele patru componente ale politicii de marketing, respectiv: politica de produs, politica de preț, politica de distribuție și politica de promovare.

f) Capacitatea administrativă a ANCSI privind derularea fondurilor destinate activității de CDI

Din punct de vedere organizațional, existența unei strategii naționale, practica internațională dar și specificul activității, poziționează activitatea de cercetare ca domeniu separat, care să fie coordonat unitar. În România, cercetarea se află în subordinea/coordonarea mai multor ordonatori principali de credite, ANCSI coordonând doar puțin peste 75% din totalul creditelor bugetare alocate CDI.

Pentru derularea PNCDI II, conform prevederilor HG nr. 1265/2004, ANCSI a încheiat contracte de finanțare cu UEFISCDI, Agenția Spațială Română (ASR) și Institutul de Fizică Atomică (IFA).

În vederea determinării gradului de finanțare a diferitelor categorii de beneficiari, a fost solicitată ANCSI detalierea plăților efectuate, entitatea nefurnizând informațiile solicitate pentru întreaga sumă plătită în perioada auditată, fapt ce a influențat rezultatele analizei economico – financiare efectuate privind fondurile bugetare alocate cercetării prin cele două programe bugetare.

Tabelul nr. 10 – Situația sumelor primite de contractori și nejustificate prin repartizare pe beneficiari finali, pentru perioada 2011 – 2014 (lei)

Destinațiile fondurilor alocate	TOTAL, din care:	2011	2012	2013	2014
Credite de angajament 2010 plătite în 2011 de UEFISCDI, pentru care nu s-a primit detaliere	156.827.670	156.827.670	0	0	0
Sume plătite de ANCSI pentru derularea PNCDI II și pentru care entitățile contractoare nu au oferit explicații privind destinația acestor fonduri.	17.285.237	4.005.742	10.576.349	2.654.603	48.542
TOTAL sume plătite de către ANCSI și nerepartizate pe beneficiari	174.112.907	160.833.413	10.576.349	2.654.603	48.542

Una dintre măsurile stabilite în cadrul programelor naționale de reformă o reprezintă îmbunătățirea capacității ANCSI de a monitoriza sistemul național de CDI prin crearea unui portal informațional al infrastructurilor și resurselor umane din domeniul cercetării, precum și elaborarea *Ghidului pentru stabilirea structurii rapoartelor anuale standardizate ale unităților de cercetare*.

În prezent, în cadrul proiectului *Eficientizarea monitorizării electronice a datelor din sistemul de CDI*, proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin *Programul Operațional „Dezvoltarea Capacității Administrative”* (POCCA), a fost creat **Registrul Național al Infrastructurilor (RNI)**, operabil prin portalul ERRIS (<http://www.erris.gov.ro/>). Prin intermediul RNI, deținătorii infrastructurilor de cercetare publice sau private din România oferă informații și acces rapid la serviciile asociate acestora.

V.3. Antrenarea sectorului privat prin stimularea creșterii investițiilor private în CDI

Conform datelor publicate de către EUROSTAT se constată faptul că în România, la nivelul anului 2013, activitatea de CDI a fost finanțată cu preponderență de sectorul public. Din punct de vedere al evoluției surselor de finanțare ale activității de CDI, comparativ cu anul 2008 se constată o reducere a

fondurilor alocate de către sectorul guvernamental (-17,8%), concomitent cu o ușoară creștere a celor provenite din sectorul privat (7,7%) și o majorare semnificativă a celor atrase din străinătate (11,5%).

Tabel nr. 11 - Surse de finanțare a activității de CDI, conform EUROSTAT

	Business enterprise sector		Government sector		Abroad	
	2008	2013	2008	2013	2008	2013
EU-28 (*)	54.8	53.0	32.8	32.8	8.8	9.7
Euro area (EA-19) (*)	56.3	56.9	34.6	33.4	7.2	7.8
Belgium (*)	61.0	60.2	23.2	23.4	12.3	13.0
Belgium (*)	30.6	18.5	61.2	31.6	6.8	48.3
Czech Republic	45.0	37.6	44.8	34.7	8.9	27.2
Denmark (*)	62.1	59.8	26.1	29.3	8.6	7.2
Germany (*)	67.3	66.1	28.4	29.2	4.0	4.3
Estonia	39.8	42.1	50.0	47.2	9.4	10.3
Ireland (*)	48.8	50.3	33.7	27.3	15.6	21.4
Greece	29.2	30.3	62.2	52.3	5.7	14.0
Spain	45.0	46.3	45.6	41.6	5.7	7.4
France (*)	50.8	55.4	38.9	35.0	8.0	7.6
Croatia	40.8	42.8	49.3	39.7	7.9	15.5
Italy (*)	45.9	44.3	42.0	42.5	7.9	9.5
Cyprus (*)	17.8	10.9	64.1	66.4	14.7	17.5
Latvia	27.0	21.8	47.3	23.9	23.1	51.6
Lithuania	29.3	27.5	54.6	34.5	15.5	37.1
Luxembourg (*)	70.3	47.8	24.3	30.5	5.4	20.4
Hungary	48.3	46.8	41.8	35.9	9.3	16.6
Malta	56.5	44.3	27.4	33.9	16.0	20.3
Netherlands (*)	45.1	47.1	40.9	34.3	10.8	14.3
Austria (*)	46.1	44.1	37.0	39.1	16.4	16.4
Poland	30.5	37.3	59.8	47.2	5.4	13.1
Portugal (*)	48.1	46.0	43.7	43.1	3.0	5.2
Romania (*)	23.3	31.0	70.1	52.3	4.0	15.5
Slovenia (*)	62.8	63.8	31.3	26.9	5.6	8.9
Slovakia	34.7	40.2	52.3	38.9	12.3	18.0
Finland (*)	70.3	60.8	21.8	26.0	6.6	11.5
Sweden (*)	59.1	61.0	27.3	28.2	10.4	6.8
United Kingdom	45.4	46.5	30.7	27.0	17.7	20.6
Iceland (*)	50.4	49.8	38.8	40.0	10.0	8.2
Norway (*)	43.6	43.1	46.8	45.8	8.2	9.5
Switzerland (*)	68.2	60.8	22.8	25.4	6.0	12.1
Montenegro	-	42.3	-	31.7	-	22.5
Serbia (*)	8.3	7.5	62.9	59.5	7.2	7.8
Turkey	47.3	48.9	31.6	26.6	1.3	0.8
China (except Hong Kong) (*)	71.7	74.0	23.6	21.6	1.2	1.0
Japan (*)	78.2	76.5	15.6	16.4	0.4	0.5
Russia	28.7	28.2	64.7	67.6	5.9	3.0
South Korea (*)	72.9	73.7	25.4	24.9	0.3	0.2
United States (*)	63.5	59.1	30.4	30.8	-	3.8

(*) 2012 instead of 2013.

(*) 2011 instead of 2013.

(*) 2009 instead of 2008.

(*) Break in series.

(*) Government sector: definition differs.

(*) Government sector: break in series.

(*) Definition differs. Business enterprise sector: break in series.

Note: when definitions differ, see http://app.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/EN/rd_esms.htm.

Source: Eurostat (online data code: tsc00031)

La nivel european, conform EUROSTAT „o analiză a cheltuielilor pentru CI pe surse de finanțare arată faptul că mai mult de jumătate (55%) din cheltuielile totale în 2012 în cadrul UE-28 au fost finanțate de companii private, în timp ce o treime (32,8%) au fost finanțate de către stat iar 9,7% din fonduri externe. În Japonia (în 2011), 74% din fondurile pentru CI au provenit din sistemul privat, pentru China 74% iar pentru SUA 59,1%. **Tabelul** confirmă rolul relativ important jucat de sectorul privat ca sursă de finanțare în Germania, două treimi din fondurile alocate pentru CI în 2012 fiind private. La polul opus, majoritatea cheltuielilor pentru CI efectuate în Cipru, România și Grecia au fost finanțate de stat. S-au constatat, de asemenea, diferențe considerabile în finanțarea externă, Germania beneficiind de o sumă importantă, aproximativ 20% din totalul fondurilor alocate pentru CI în 2013, în comparație cu Letonia, Bulgaria, Lituania și Republica Cehă, Irlanda (2012), Marea Britanie, Luxemburg (2011) și Malta.”

Deși stimularea creșterii investițiilor private în activitatea de CDI reprezintă o direcție majoră de acțiune în implementarea strategiei europene și a legislației naționale în domeniul de CDI, conform datelor furnizate de *Institutul Național de Statistică*, prin anchetele privind activitatea de cercetare – dezvoltare

aferente anilor 2011 – 2013, se constată că indicatorii de competitivitate pentru activitatea de cercetare – dezvoltare prezintă o tendință descendentă a ponderii sectorului privat în produsul intern brut, astfel:

Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013
0,18%	0,19%	0,12%

Având în vedere faptul că acești indicatori de competitivitate indică nivelul de resurse financiare alocate activității de cercetare – dezvoltare în economia națională, comparativ cu economia europeană, pentru o analiză detaliată a acestei tendințe, prezentăm în continuare tendința cheltuielilor totale din activitatea de cercetare – dezvoltare, pe surse de finanțare și sectoare de performanță, prezentată în anchetele privind activitatea de cercetare – dezvoltare aferente anilor 2011 – 2013 efectuate de Institutul Național de Statistică:

Tabelul nr. 12 - Cheltuielile totale din activitatea de cercetare - dezvoltare, pe surse de finanțare și sectoare de performanță

- milioane lei prețuri curente -

Surse de finanțare	Total	Sectorul mediului de afaceri	Sectorul guvernamental	Sectorul învățământ superior	Sector privat non-profit
TOTAL 2011-2013	8.124,3	2.879,6	3.523,3	1.689,8	31,6
Întreprinderi	2.584,7	2.007,7	472,4	101,5	3,1
Fonduri publice	4.092,8	507,3	1.834,7	1.055,0	12,8
Unități din învățământul superior	60,3	4,4	20,3	35,6	0,0
Privat non-profit	5,7	0,1	1,4	2,3	1,9
Străinătate	1.133,2	332,1	328,8	467,0	5,3
Alte surse	247,6	28,0	182,7	28,4	8,5
Anul 2011					
TOTAL	2.786,8	1.004,5	1.134,6	637,2	10,5
Întreprinderi	931,8	741,5	152,0	36,2	2,1
Fonduri publice	1.369,2	182,2	75,8	425,3	2,9
Unități din învățământul superior	14,7	0,6	2,9	11,2	-
Privat non-profit	1,8	0,1	1,1	0,6	*)
Străinătate	336,2	74,6	114,6	146,0	1,0
Alte surse	133,1	5,5	105,2	17,9	4,5
Anul 2012					
TOTAL	2.872,7	1.119,4	1.175,3	566,6	11,4
Întreprinderi	888,4	719,6	126,2	42,2	0,4
Fonduri publice	1.434,8	219,1	853,9	358,1	3,7
Unități din învățământul superior	17,3	1,8	9,3	6,2	*)
Privat non-profit	2,8	*)	0,1	0,8	1,9
Străinătate	414,9	156,4	108,3	148,8	1,4
Alte surse	114,5	22,5	77,5	10,5	4,0
Anul 2013					
TOTAL	2.464,8	755,7	1.213,4	486,0	9,7
Întreprinderi	764,5	546,6	194,2	23,1	0,6

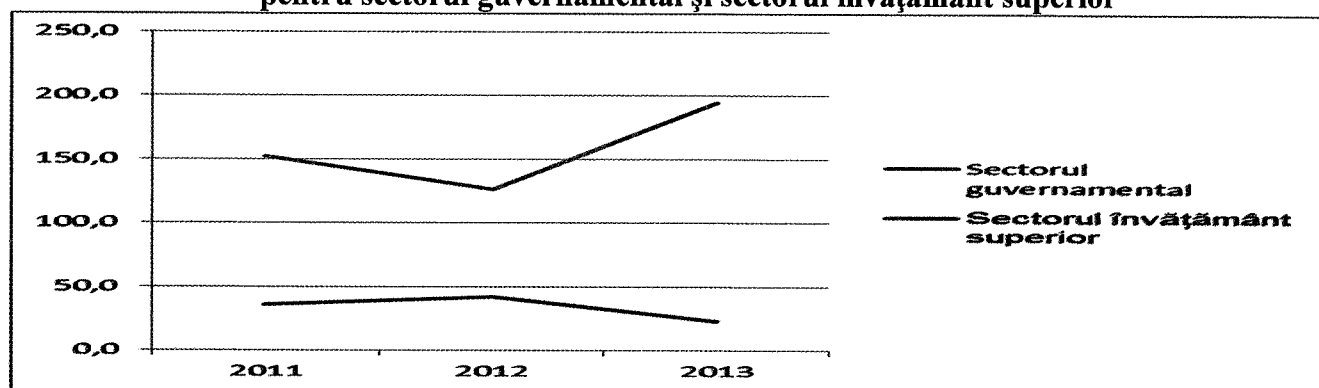
Fonduri publice	1.288,8	106,0	905,0	271,6	6,2
Unități din învățământul superior	28,3	2,0	8,1	18,2	-
Privat non-profit	1,1	-	0,2	0,9	*)
Străinătate	382,1	101,1	105,9	172,2	2,9

Notă: *) sub 0,05%

Din analiza datelor prezentate în tabelul nr. 12, rezultă că reducerea de 0,7% a ponderii cheltuielilor pentru activități de cercetare – dezvoltare din sectorul privat în produsul intern brut a fost determinată de diminuarea fondurilor alocate de entitățile private non-profit și a fondurilor alocate de întreprinderi.

Din punct de vedere al fondurilor alocate de întreprinderi sectoarelor guvernamental și învățământ superior pentru cheltuieli de CDI, se constată o abordare diferită, reflectată în Figura nr. 25.

Figura nr. 25 - Cheltuieli efectuate pentru activitatea de cercetare-dezvoltare de către întreprinderi pentru sectorul guvernamental și sectorul învățământ superior

Din analiza evoluțiilor prezentate mai sus, se constată faptul că în anul 2013 fondurile provenite de la întreprinderi au fost orientate cu preponderență spre sectorul guvernamental, această direcție de finanțare cunoscând o creștere cu 68,02 milioane lei prețuri curente (53,8%) față de anul 2012, ajungând la 194,2 milioane lei prețuri curente.

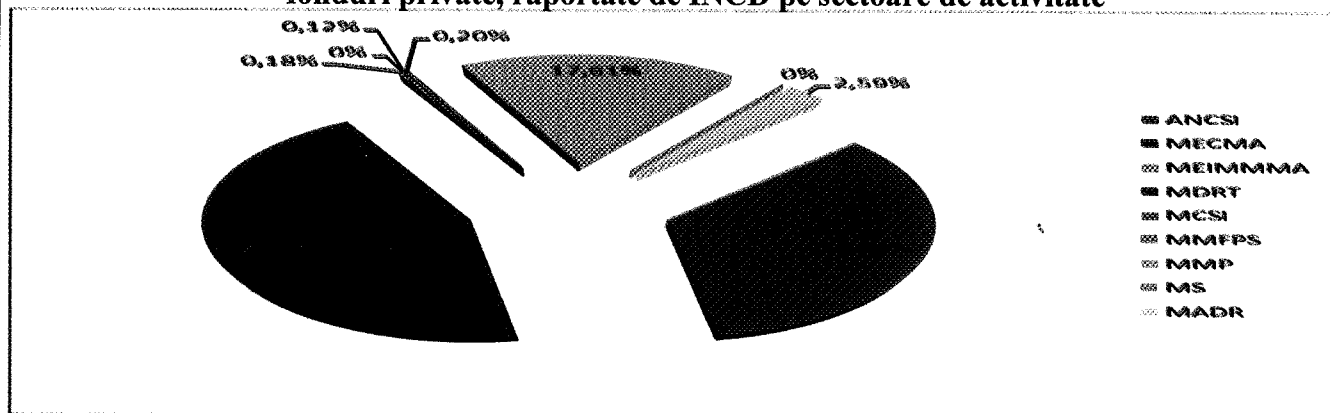
Având în vedere faptul că sectorul de performanță guvernamental cuprinde INCD - urile, entități al căror obiect principal de activitate îl reprezintă activitatea de CDI, atitudinea întreprinderilor de a reduce finanțarea cheltuielilor de cercetare - dezvoltare în sectorul mediului de afaceri și în sectorul învățământului superior, concomitent cu creșterea finanțării sectorului guvernamental, denotă o creștere a încrederii sectorului privat în competența institutelor, precum și o creștere a interacțiunii cu acestea pentru crearea și dezvoltarea de entități în interiorul cărora să se asigure baza experimentală pentru proiecte comune, cadrul pentru transferul tehnologic și schimburile de personal.

Această orientare a sectorului privat către activitatea de CDI desfășurată de către INCD - uri este reflectată și în situațiile financiare ale institutelor aflate în subordinea/coordonarea ANCSI, care au raportat o creștere de 30,12%, pentru perioada 2010 – 2014, a cheltuielilor efectuate pentru activitatea de cercetare-dezvoltare ce au avut ca surse de finanțare fonduri atrase din sectorul privat.

Având în vedere structura INCD - urilor **pe sectoare de activitate**, cum era înaintea intrării în vigoare a *OUG nr. 96/2012 privind stabilirea unor măsuri de reorganizare în cadrul administrației publice centrale și pentru modificarea unor acte normative*, când INCD – urile aflate în coordonarea sau subordinea Ministerului Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri (MECMA), Ministerului Dezvoltării Regionale și Turismului (MDRT), Ministerului Comunicațiilor și Societății Informaționale (MCSI), Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale (MMFPS), Ministerului Mediului și Pădurilor (MMP), Ministerului Sănătății (MS) și Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR) au trecut

în coordonarea MEN/MECS (în prezent ANCSI), cheltuielile efectuate pentru activitatea de cercetare-dezvoltare din fonduri private raportate de INCD – uri se prezintă conform Figurii nr. 26.

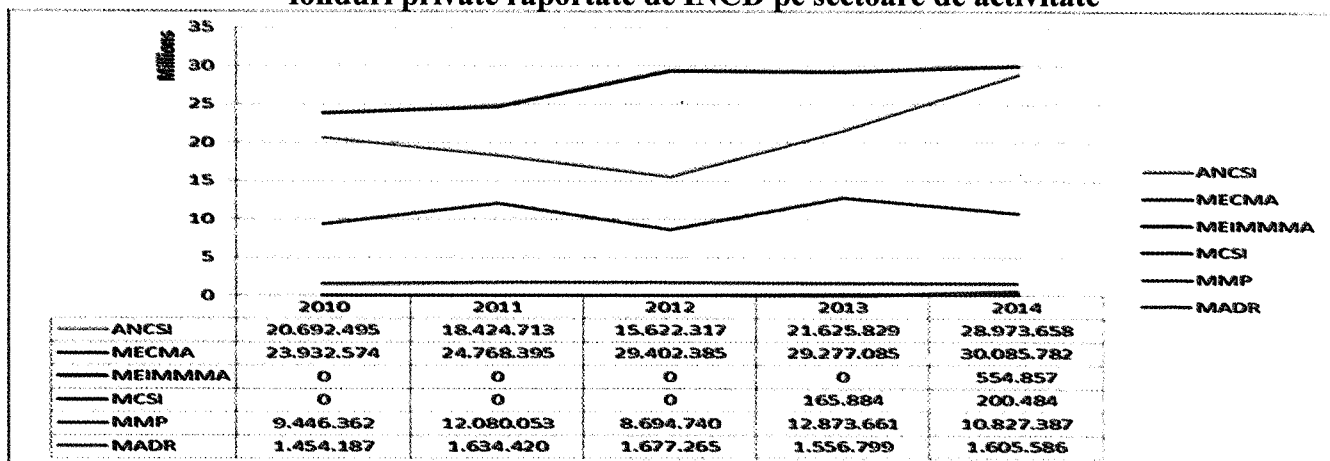
Figura nr. 26 – Ponderea cheltuielilor efectuate pentru activitatea de cercetare-dezvoltare din fonduri private, raportate de INCD pe sectoare de activitate

Din graficul de mai sus, se constată faptul că cea mai mare putere de atragere a fondurilor private în activitatea de CDI au avut-o INCD - urile ce au s-au aflat în coordonarea MECMA (44,90%), urmate de cele aflate în coordonarea ANCSI (34,40%). Această situație este explicată prin faptul că INCD - urile ce s-au aflat în coordonarea MECMA prezintă cea mai mare pondere a obiectivelor în domeniul cercetării științifice aplicative și al dezvoltării experimentale în totalul proiectelor de cercetare, pe când cele aflate în coordonarea MECS au cea mai mare pondere a obiectivelor din totalul proiectelor de cercetare în domeniul cercetării fundamentale.

Sub aspectul evoluției cheltuielilor de cercetare – dezvoltare efectuate pentru activitatea de cercetare-dezvoltare din fonduri private, pe sectoare de activitate, se constată faptul că INCD – urile din coordonarea ANCSI prezintă un trend ascendent accentuat, comparativ cu cele provenite din coordonarea MECMA, în timp ce INCD urile aparținând celorlalte sectoare de activitate prezintă performanțe relativ constante.

Figura nr. 27 – Evoluția cheltuielilor efectuate pentru activitatea de cercetare-dezvoltare din fonduri private raportate de INCD pe sectoare de activitate

Un alt aspect important în ceea ce privește antrenarea sectorului privat în activitatea de CDI, îl reprezintă preocuparea INCD - urilor de a înființa societăți comerciale pentru valorificarea rezultatelor proprii de CDI.

Astfel, șase INCD - uri aflate în coordonarea ANCSI, au înființat/participat la constituirea unor astfel de societăți, după cum urmează:

1. Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Textile și Pielărie - INCDTP București

➤ PARCUL TEHNOLOGIC ȘI INDUSTRIAL GIURGIU NORD SA, societate înființată în anul 2002 cu scopul ca INCDTP să beneficieze de facilitățile acordate de acest tip de entitate. INCDTP a valorificat propriul potențial științific în cadrul a două proiecte finanțate din fonduri structurale, în cadrul cărora Parcul Tehnologic a constituit grupul țintă.

2. Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Inginerie Electrică - ICPE-CA București

➤ ROMNEOMAG SRL, un spin – off înființat în anul 2007, INCD ICPE-CA contribuind cu aport în natură (brevet) și deținând 95% din capitalul social.

➤ MEGEOL SRL un spin – off înființat în anul 2013, INCD ICPE-CA contribuind cu aport în natură (brevet) și deținând 95% din capitalul social.

➤ SOCIETATEA DE ADMINISTRARE A PARCULUI IGIP SRL, înființată în anul 2013, INCD ICPE-CA contribuind cu aport în natură (brevet) și deținând 95% din capitalul social diferența de 5% din capitalul social fiind deținută de ROMNEOMAG SRL.

3. Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare Aerospațială "Elie Carafoli" - INCAS București

➤ AEROSPACE SERVICES SRL, societate înființată de INCAS în anul 2011 ca AOA – Operator Aerian pentru Aviație Civilă, cu structură organizatorică proprie conform legislației impuse, care permite operarea aeronavei proprietatea INCAS numai în folosul și în proiectele de cercetare proprii. În anul 2011, INCAS a finalizat Proiectul ATMOSLAB, în cadrul POS CCE O 2.2.1, unde s-a achiziționat o aeronavă echipată cu aparatură de cercetare pentru mediu atmosferic. Începând cu anul 2011, aeronavele INCAS, operate prin intermediul Aerospace Services în folosul INCAS, participă activ în 4 proiecte UE din cadrul FP7 și H2020, în 2 proiecte ESA – European Space Agency și în 2 proiecte din cadrul PNCDI-II.

➤ STRAERO SA, acțiuni achiziționate în anul 2013, întrucât o parte din laboratoarele INCAS își desfășurau activitatea în locația STRAERO în baza unor contracte de închiriere de spații, iar activitățile INCAS în domeniul structurilor de aviație, proiectare și testare, au fost permanent legate de infrastructura existentă la STRAERO. Totodată, începând cu anul 2013, INCAS a dezvoltat infrastructura de la STRAERO SA prin integrarea de activități ale unor programe de cercetare. De asemenea, începând cu anul 2015, INCAS a dezvoltat STRAERO ca singura DOA – Organizație de proiectare din România conform Part 21J în legislația impusă de EASA în UE, iar laboratoarele STRAERO sunt în proces de certificare ISO 27013 (singura certificare validă în domeniul structurilor de aviație).

➤ INCAS Engineering and Consulting LLC, cu sediul în Seattle, USA, înființată în anul 2014, este (conform afirmațiilor conducerii INCD) punctul de contact al INCAS cu parteneri de tipul Honeywell, Boeing, Rockwell-Collins, CMC Esterline și L3 (Westcam). Societatea este administrată prin intermediul unei firme de avocatură din Seattle, USA, nu desfășoară direct operațiuni economice, iar în perioada 2014-2015 INCAS are în derulare contracte economice de 5 milioane Euro cu aceste firme (conform afirmațiilor conducerii INCD). Începând cu anul 2015, INCAS a demarat procedurile prin care firma din SUA poate participa în activități de CDI în SUA, cu finanțare în cadrul NSF – National Science Foundation și NASA, precum și în parteneriate cu firme din SUA și Canada. Principalul obiectiv îl reprezintă utilizarea în proiecte CDI a infrastructurii de cercetare din România cu finanțare din SUA.

4. Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Ecologie Industrială - ECOIND București

➤ CERTINDECO SRL a fost înființată în cadrul proiectului nr. 073/2001 „Organism de certificare produse ecologice” din cadrul programului INFRAS, cu scopul evaluării și certificării conformității produselor ecologice, precum și promovării de acțiuni care țin de protecția vieții, sănătății și securității populației și mediului înconjurător. În prezent, capitalul social al CERTINDECO SRL este deținut 100% de către INCD ECOIND, iar relația între cele două entități constă în colaborarea pentru certificarea ecologică a diverse produse comerciale.

5. Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Chimie și Petrochimie - ICECHIM București

➤ SOLVAGROMED SRL este un spin-off înființat în anul 2013 cu capital 90 % ICECHIM și 10 % ICPAO Mediaș, la care INCDCP-ICECHIM a participat cu brevetul de invenție RO 123027/30.07.2010 cu titlul „Compoziție microbiană agroutilă și procedeu de preparare”. Valoarea brevetului de invenție a fost stabilită prin acordul comun al asociaților la 45.000 lei.

SOLVAGROMED SRL desfășoară următoarele activități :

- Fabricarea pesticidelor și a altor produse agrochimice;
- Fabricarea preparatelor pentru hrana animalelor de fermă;
- Fabricarea preparatelor pentru hrana animalelor de companie;
- Fabricarea uleiurilor esențiale

De la înființarea SOLVAGROMED SRL, INCDCP-ICECHIM a transferat pentru a fi valorificate mai multe tehnologii rezultate din proiecte de cercetare, și au fost realizate în instalațiile SOLVAGROMED SRL câteva produse care au fost valorificate diverșilor agenți economici.

Transferul tehnologiilor s-a realizat în baza contractelor know-how, în cuprinsul cărora se prevede faptul ca un procent de 2% din valoarea producției realizate pe baza tehnologiilor transferate să fie plătit către INCDCP-ICECHIM.

6. Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Bioresurse Alimentare - IBA București

➤ HOFIBA NATURAL SRL, un strat-up înființat împreună cu Hofigal Import - Expot SA în anul 2012. Aportul INCD la înființare a fost realizat în numerar, în sumă 2400 lei, reprezentând 24% din capitalul social al noii societăți.

Se constată că INCDA – INCAS și INCDBA – IBA au participat cu aport în numerar la înființarea unor societăți comerciale sau au dobândit acțiuni sau părți sociale în cadrul unor societăți comerciale, contrar prevederilor art. 23 alin (3) din *OG nr. 57/2002*, cu modificările și completările ulterioare, care stabilesc că pentru valorificarea rezultatelor proprii de cercetare-dezvoltare, **institutul național poate înființa societăți comerciale sau poate dobândi acțiuni sau părți sociale în cadrul unor societăți comerciale, angajând exclusiv experiența științifică și tehnologică acumulată, metode, tehnici, scheme, planuri, procedee, rețete sau alte forme de cunoaștere și experiență, inclusiv cele protejate prin titluri de proprietate intelectuală.**

Având în vedere faptul că această interdicție a fost introdusă de *OG nr. 6/2011 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică*, începând cu data de 03.02.2011, coroborat cu faptul că activitatea de CDI desfășurată de INCD – uri și finanțată din fonduri publice nu este purtătoare de profit, iar eventualul aport în numerar la constituirea unor noi societăți în vederea valorificării rezultatelor proprii ale activității de CDI s-ar realiza din veniturile proprii ale INCD, în condițiile unui cadru legislativ în continuă schimbare, se constată că această condiționare este restrictivă, limitând aria de interacțiune a INCD – urilor cu sectorul privat.

Totodată, lipsa obligativității INCD - urilor de a obține unu acord/aviz din partea organului ierarhic coordonator, creează premisa apariției riscului unor investiții ineficiente și a transferului unor tehnologii către terțe persoane, fără a mai exista posibilitatea unui control al INCD - ului asupra rezultatelor proprii ale activității de CDI finanțate din fonduri publice.

Din informațiile furnizate de către IIS – uri, se observă orientarea acestora către structuri asociative de tip **cluster** și **pol de competitivitate**. Conform informațiilor furnizate de site – ul Asociației Clusterelor din România (<http://clustero.eu/despre-clustere/>), „clusterul este o grupare de producători, utilizatori și/sau beneficiari, în scopul punerii în aplicare a bunelor practici din UE în vederea creșterii competitivității operatorilor economici”, iar termenul de „pol de competitivitate” reprezintă „o asociere de întreprinderi, organizații de cercetare-dezvoltare și formare profesională, ce acționează în parteneriat pentru a pune în aplicare o strategie comună de dezvoltare”.

Exemplificăm în acest sens universități cu un bogat portofoliu de participări la constituirea acestor structuri:

- Universitatea „Politehnica” din București are încheiate contracte cu un număr de 4 poli de competitivitate și 6 clustere;
- Universitatea „Transilvania” din Brașov este membru în 6 structuri de tip cluster;
- Universitatea Tehnică din Cluj – Napoca participă ca membru fondator sau partener la 8 structuri de tip cluster;
- Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară Cluj – Napoca participă ca membru fondator sau partener la 5 structuri de tip cluster;
- Universitatea din Craiova are încheiate contracte cu un număr de 4 poli de competitivitate;
- Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați este partener în 6 structuri de tip cluster;
- Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi” din Iași este partener în 4 structuri de tip cluster.

Implicarea universităților ca membri fondatori sau parteneri în aceste structuri asociative, demonstrează potențialul novator al acestora și a fost favorizată, în primul rând, de disponibilitatea resursei umane.

Totodată, referitor la importanța acestor forme de organizare concentrate în jurul cercetării, cu scopul dezvoltării concertate a unor zone geografice, în *Raportul privind performanța cercetării și inovării în statele membre ale Uniunii Europene – 2014*, Comisia Europeană menționează următoarele:

„În acest context, ar fi de dorit ca Guvernul să implementeze măsuri bine orientate pentru susținerea acestor clustere, deoarece acestea rezolvă de jos în sus probleme ale sistemului pentru care abordarea de sus în jos nu s-a dovedit a avea succes. Există deja cifre care demonstrează că aceste clustere sunt din ce în ce mai capabile să atragă fonduri atât din surse europene, cât și naționale. În plus, problema guvernantei pare să fie rezolvată în cazul proiectelor concrete. Aceste clustere se formează în jurul cercetătorilor, afacerilor și factorilor de decizie, care reprezintă triunghiul de cunoștințe efectiv din sistemul de CI național.”

Acțiunea institutelor și universităților de stimulare a sectorului privat trebuie susținută și de un mediu economic cu o cultură antreprenorială matură, dispus să investească în valorificarea rezultatelor activității românești de CDI.

VI: Recomandări formulate de auditorii publici externi în urma acțiunii de audit al performanței

- ANCSI va urmări ca fiecare institut național de cercetare-dezvoltare să-și analizeze și, dacă este cazul, să-și actualizeze propria Strategie de cercetare – dezvoltare în conformitate cu *Strategia națională în domeniul cercetării-dezvoltării și inovării 2014-2020*.
- Dispunerea măsurilor necesare de către ANCSI în vederea asigurării funcționalității modulului informatic pentru completarea la zi a *Registrului special de evidență a rezultatelor cercetării*.
- Se va urmări intensificarea preocupării conducerii entităților în ceea ce privește atragerea de tineri în domeniul cercetării, creșterea numărului de doctori și doctoranzi în totalul personalului din cercetare și armonizarea echipelor de cercetare din punct de vedere al mediei de vârstă a personalului, în vederea combinării eficiente a experienței cu entuziasmul și cunoștințele de actualitate ale tinerilor, pentru asigurarea continuității și eficacității sistemului CDI românesc.
- Întrucât evaluarea și clasificarea în vederea certificării sunt principalele instrumente prin care autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare, prin intermediul ANCSI, își îndeplinește atribuțiile de monitorizare, evaluare și implementare a politicii de dezvoltare instituțională în domeniul cercetării

științifice, dezvoltării experimentale și inovării, se va urmări finalizarea acestor operațiuni pentru toate INCD – urile, în conformitate cu Normele legale în vigoare.

- Având în vedere situația actuală a Institutului Cantacuzino, în vederea asigurării securității naționale în domeniul sănătății publice se va analiza și dispune:

- implementarea unor măsuri organizatorice și a unui management performant, care să contribuie la alocarea și utilizarea în condiții de economicitate, eficiență și eficacitate a fondurilor publice destinate activității de CDI, cât și a infrastructurii aferente;
- organizarea și dezvoltarea unei activități de producție de vaccinuri pe baza infrastructurii existente, conform prevederilor legale, în vederea asigurării utilizării eficiente a investițiilor deja realizate cu fonduri publice.

- Deoarece neînregistrarea în evidența contabilă a rezultatelor activității de CDI conduce la subevaluarea patrimoniului și creează premisele riscului de a pierde aceste rezultate, se recomandă:

- inventarierea tuturor rezultatelor activității de CDI proprietate a institutelor, evaluarea acestora și înregistrarea în contabilitate, cu respectarea prevederilor *Ordinului ministrului finanțelor publice nr. 1802/2014 pentru aprobarea Reglementărilor contabile privind situațiile financiare anuale individuale și situațiile financiare anuale consolidate*;
- efectuarea de către ANCSI a demersurilor necesare în vederea elaborării și aprobării unei metodologii specifice privind evidențierea în contabilitate a rezultatelor activității de CDI, precum și urmărirea implementării acesteia la nivelul INCD – urilor;
- efectuarea corecțiilor contabile, astfel încât capitalurile institutelor raportate prin situațiile financiare să reflecte patrimoniul primit în administrare la valoarea justă.

- Având în vedere că în prezent nu este în vigoare o metodologie prin care să fie stabilite categoriile de venituri incluse în baza de calcul a veniturilor din cercetare și nici criteriile de stabilire a procentului aplicabil pentru contractarea, finanțarea, monitorizarea și evaluarea programelor-nucleu de cercetare-dezvoltare, este necesară elaborarea și aprobarea unei metodologii specifice în acest domeniu.

- Pentru stoparea reducerii drastice a suprafețelor de teren necesar cercetării agricole,
- se vor face toate demersurile necesare în vederea realizării lucrărilor cadastrale pentru intabularea în cartea funciară a dreptului statului asupra terenurilor indispensabile cercetării agricole;
- se vor lua măsuri în vederea pazei și protecției suprafețelor de teren cu risc crescut de ocupare abuzivă (ex.: terenurile de interes imobiliar), pentru semnalarea operativă a acestor situații către factorii de decizie competenți, mediatizarea cazurilor prin prezentarea pierderilor irecuperabile a activității de cercetare în domeniul agricol, precum și luarea tuturor măsurilor care se impun în vederea descurajării manifestării unor interese private ce pot afecta nelegal domeniul public al statului deținut de unitățile de cercetare.

- Deoarece un rol important în diseminarea rezultatelor activității de CDI îl au compartimentele de marketing înființate în cadrul INCD – urilor, se va urmări elaborarea și implementarea de către acestea a unor politici de marketing corelate cu strategia de dezvoltare a institutului, care să acopere cele patru componente ale politicii de marketing, respectiv: politica de produs, politica de preț, politica de distribuție și politica de promovare.

- S-a constatat că unele INCD – uri au participat cu aport în numerar la înființarea unor societăți comerciale sau au dobândit acțiuni ori părți sociale în cadrul unor societăți comerciale, contrar prevederilor *art. 23 alin (3) din OG nr. 57/2002*, cu modificările și completările ulterioare, care stabilesc că pentru valorificarea rezultatelor proprii de cercetare-dezvoltare, institutul național poate înființa societăți comerciale sau poate dobândi acțiuni sau părți sociale în cadrul unor societăți comerciale, angajând exclusiv experiența științifică și tehnologică acumulată, metode, tehnici, scheme, planuri, procedee, rețete sau alte forme de cunoaștere și experiență, inclusiv cele protejate prin titluri de proprietate intelectuală. Întrucât societățile comerciale în cauză își desfășoară activitatea fără nici un impediment, se

va analiza oportunitatea menținerii și aplicării reglementării legale menționate și se vor face demersurile necesare pentru corectarea, dacă este cazul, a acestei prevederi legale, sau pentru aplicarea legii în cazurile în speță.

- Se vor analiza modalitățile funcționale existente de interacțiune a INCD – urilor și IIS - urilor cu sectorul privat (înființarea de societăți comerciale, clustere, poli de competitivitate), și se vor lua măsuri de sprijin pentru identificarea de noi soluții care să conducă la crearea de parteneriate public – privat, astfel încât să se asigure ancorarea direcțiilor de cercetare la necesitățile reale manifestate în piață de către operatorii economici.

- Se recomandă ca în cadrul procesului de implementare a SNCDTI 2014-2020 să fie avute în vedere aspectele referitoare la asumarea realizării unor obiective strategice naționale cu privire la activitatea de CDI din domeniile publice prioritare ale statului, respectiv apărare, sănătate și agricultură, asigurarea cadrului legal, a resurselor financiare și umane necesare realizării acestor obiective, monitorizarea periodică a stadiului îndeplinirii obiectivelor, mediatizarea rezultatelor obținute.

Punctul de vedere al entității auditate cu privire la constatările auditului performanței

În data de 16.12.2015 s-a desfășurat ședința de conciliere a proiectului Raportului de audit al performanței, ocazie cu care au fost analizate și clarificate diferențele de opinii între auditorii publici externi și reprezentanții entității auditate, referitor la constatările și concluziile rezultate și la recomandările formulate de către echipa de audit.

În timpul ședinței, divergențele de opinii au fost conciliate, astfel încât textul final al raportului de audit al performanței nu conține formulări contestate de conducerea ANCSI, care a apreciat că aspectele consemnate și recomandările formulate conduc la îmbunătățirea utilizării fondurilor publice destinate CDI, în condiții de eficiență, eficacitate și economicitate.

Totodată, s-a constatat că ANCSI a finalizat un număr de 42 de proiecte de acte normative pentru modificarea și completarea hotărârilor Guvernului privind înființarea unor institute naționale de cercetare-dezvoltare, determinate de următoarele aspecte:

- reactualizarea tuturor patrimoniilor pe baza raportărilor contabile la data de 30 iunie 2015,
- lipsa intabulărilor și a cărților funciare privind patrimoniul public al statului și diferențele care au apărut între patrimoniul existent fizic și cel înregistrat la Ministerul Finanțelor Publice în conformitate cu HG 1705/2006 - *pentru aprobarea inventarului centralizat al bunurilor din domeniul public al statului*,
- retrocedările efectuate în baza legislației existente,
- schimbarea unor reguli de organizare și funcționare, în special la institutele preluate de la alte ministere.

De asemenea, întrucât la data efectuării misiunii de audit al performanței nu era aprobată o metodologie prin care să se stabilească categoriile de venituri incluse în baza de calcul a veniturilor din cercetare și nici criteriile de stabilire a procentului aplicabil, acesta variind între 20% și 60% pentru finanțarea programului-nucleu de cercetare-dezvoltare propriu unei unități, ANCSI a elaborat un proiect de hotărâre a Guvernului *pentru aprobarea Normelor metodologice privind evaluarea, contractarea, finanțarea și monitorizarea programelor-nucleu de cercetare-dezvoltare*.

